

รายงานประจำปี ๒๕๔๘

ANNUAL REPORT 2005

ANIMAL NUTRITION DIVISION

**กองอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์**

รหัส ๐๗๗ - ๐๑ - ๔๙

คำนำ

รายงานประจำปี 2548 เล่มนี้ ได้รวบรวมผลงานของกองอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2548 ประกอบด้วยงานบริหารทั่วไป งานพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ งานพัฒนาเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ งานวิจัย โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการความร่วมมือระหว่างประเทศ และโครงการอื่นๆ ซึ่งได้มาจากผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของกองอาหารสัตว์ประจำอยู่ที่ส่วนกลาง ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ 8 แห่งและ สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ 21 แห่ง จุดประสงค์เพื่อใช้เป็นแหล่งข้อมูลด้านอาหารสัตว์ให้กับผู้สนใจ นอกจากรายงานเล่มนี้แล้ว กองอาหารสัตว์ยังเพื่อเผยแพร่ข้อมูลด้านอาหารสัตว์ ผ่านทางเว็บไซต์ของกองอาหารสัตว์ ที่ www.dld.go.th/nutrition/

(นายจิระวัชร เข้มศักดิ์)

ผู้อำนวยการกองอาหารสัตว์

มกราคม 2549

สารบัญ

หน้า

หน้าที่และความรับผิดชอบ

หน้าที่ความรับผิดชอบ.....	1
---------------------------	---

อัตรากำลัง

ข้าราชการ.....	9
----------------	---

ลูกจ้างประจำ.....	10
-------------------	----

ลูกจ้างชั่วคราว	10
-----------------------	----

สรุปเป้าหมายและผลงานปฏิบัติงาน ปีงบประมาณ 2548	11
--	----

งบประมาณ.....	15
---------------	----

ผลการปฏิบัติงาน ปีงบประมาณ 2548

งานบริหารทั่วไปของกองอาหารสัตว์ ส่วนกลาง.....	19
---	----

กิจกรรมพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์

การผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์

- การผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์.....	20
--	----

- การปรับปรุงสภาพและบรรจุเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์	23
---	----

- การใช้เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์	23
--	----

- การพัฒนาตลาดเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์	24
--	----

- ผลการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์	26
--	----

การผลิตและการใช้เสบียงสัตว์

- การผลิตเสบียงสัตว์	31
----------------------------	----

- การใช้เสบียงสัตว์	31
---------------------------	----

- เเสบียงสัตว์คงเหลือของศูนย์วิจัยฯ และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์	35
---	----

สรุปผลการปฏิบัติงานวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์.....	38
---	----

กิจกรรมนาหญ้าและพัฒนาอาชีพผลิตเสบียงสัตว์เพื่อการจำหน่ายปี 2548

- ผลการดำเนินงาน.....	40
-----------------------	----

กิจกรรมการพัฒนาเทคโนโลยีอาหารสัตว์

- จัดตั้งหมู่บ้านหลักถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์	49
---	----

- สาธิตเทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตพืชอาหารสัตว์.....	49
--	----

	หน้า
- สาธิตเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงแปลงพืชอาหารสัตว์.....	49
- สาธิตการผลิตอาหารข้น.....	49
- สาธิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์.....	49
- การทดสอบเลี้ยงโค – กระบือระบบเกษตรอินทรีย์.....	49
- สาธิตเทคโนโลยีการผลิตพืชอาหารสัตว์.....	50
กิจกรรมวิจัยกองอาหารสัตว์	
- ผลการศึกษาวิจัยด้านอาหารสัตว์.....	57
- ผลการศึกษาวิจัยด้านพืชอาหารสัตว์.....	63
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	
- โครงการทับทิมสยาม 03.....	71
- โครงการทับทิมสยาม 05.....	72
- โครงการศูนย์พัฒนาพื้นที่ชายแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.อุบลราชธานี...	73
- โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.....	73
- โครงการผลิตและจัดส่งเสบียงสัตว์สำหรับเลี้ยงโคนมฟาร์มโคนมสวนจิตรลดา...	74
- โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ.....	75
- โครงการวิจัย(มูลนิธิโครงการหลวง) จ.ลำปาง.....	75
- โครงการขุดยกร่องเพื่อปลูกพืชอาหารสัตว์แบบประณีตในพื้นที่	
โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์ – เกษตรมูโนะ.....	76
- โครงการผลิตอาหารช้างสำคัญ.....	76
- โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ.....	77
- โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ.....	77
โครงการความร่วมมือกับต่างประเทศ	
- โครงการความร่วมมือวิจัยการเกษตรระหว่างกรมปศุสัตว์กับ JIRCAS.....	79
- โครงการพัฒนาความเป็นอยู่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รายย่อย(LLSP).....	81
โครงการอื่น ๆ	
- การจัดส่งพืชอาหารสัตว์คุณภาพดีให้ สทป.....	85
- งานสารสนเทศของกองอาหารสัตว์.....	86

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 สถานที่ตั้งและเขตพื้นที่ปฏิบัติงานกองอาหารสัตว์ ศูนย์วิจัยพัฒนาอาหารสัตว์ และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์.....	4
ตารางที่ 2 อัตรากำลังข้าราชการของกองอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2548.....	9
ตารางที่ 3 อัตราลูกจ้างประจำกองอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2548.....	10
ตารางที่ 4 อัตราลูกจ้างชั่วคราวรายเดือนของกองอาหารสัตว์ จากงานพัฒนาการปศุสัตว์.....	10
ตารางที่ 5 การใช้จ่ายเงินงบประมาณปี 2548 กิจกรรมพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ จำแนกตามหมวดรายจ่าย.....	15
ตารางที่ 6 การใช้เงินงบประมาณปี 2548 กิจกรรมพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์.....	16
ตารางที่ 7 ผลการปฏิบัติงานบริหารทั่วไป (เฉพาะส่วนกลาง).....	19
ตารางที่ 8 ผลผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชั้นพันธุ์หลักและชั้นพันธุ์ขยาย ผลิตโดยศูนย์/สถานีฯ ปีงบประมาณ 2548.....	21
ตารางที่ 9 ผลผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชั้นพันธุ์รับรองผลิตโดยเกษตรกร ปีงบประมาณ 2548.....	21
ตารางที่ 10 ผลผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ของกรมปศุสัตว์ปีงบประมาณ 2548 (แยกตามชนิดพันธุ์).....	22
ตารางที่ 11 ผลการปรับปรุงสภาพและบรรจุเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ปีงบประมาณ 2548....	23
ตารางที่ 12 เมล็ดพันธุ์คงเหลือปีงบประมาณ 2548 แยกตามชนิดพันธุ์.....	24
ตารางที่ 13 ผลการปฏิบัติงานตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ปี 2548.....	26
ตารางที่ 14 ผลการผลิตเสบียงสัตว์ปี 2548.....	31
ตารางที่ 15 การใช้เสบียงสัตว์ปี 2548.....	31
ตารางที่ 16 แสดงการใช้เสบียงสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ปี 2548.....	32
ตารางที่ 17 แสดงผลการสนับสนุนเสบียงสัตว์ช่วยเหลือภัยแล้ง ปี 2548.....	33
ตารางที่ 18 แสดงการสำรองเสบียงสัตว์สำหรับใช้ ปี 2548.....	36
ตารางที่ 19 ผลการปฏิบัติงานงานวิเคราะห์อาหารสัตว์ปี 2548.....	38
ตารางที่ 20 แสดงชนิดเสบียงสัตว์ ปริมาณเสบียงสัตว์และมูลค่าจำหน่าย ปี 2548.....	40
ตารางที่ 21 แสดงผลผลิตและมูลค่าการจำหน่ายเสบียงสัตว์กิจกรรมนาหญ้าฯ รายจังหวัด ปีงบประมาณ 2548.....	43

ตารางที่ 22	แสดงผลผลิตและมูลค่าการจำหน่ายเสบียงสัตว์กิจกรรมนาห้วยรายเดือน ปีงบประมาณ 2548.....	46
ตารางที่ 23	หมู่บ้านหลักถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์.....	50
ตารางที่ 24	ผลการพัฒนาเทคโนโลยีการปล่อยสัตว์ทะเล.....	52
ตารางที่ 25	ผลการจัดส่งหญ้าแห้งให้สำนักเทคโนโลยีชีวภาพการผลิตปศุสัตว์ ปี 2548.....	85

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 โครงสร้างกองอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์.....	3
ภาพที่ 2 แสดงอัตรากำลังของกองอาหารสัตว์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์และ สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ปี 2548 จำแนกตามประเภทของอัตรากำลัง.....	9
ภาพที่ 3 แสดงสัดส่วนการใช้จ่ายเงินงบประมาณปี 2548 กิจกรรมพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ตามหมวดรายจ่าย.....	17
ภาพที่ 4 กราฟเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความบริสุทธิ์ของเมล็ดพันธุ์ (CS) ที่ผลิต ปี 2545 /2546 /2547 /2548 เทียบกับมาตรฐาน.....	27
ภาพที่ 5 กราฟเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความงอกของเมล็ดพันธุ์ (CS) ที่ผลิต ปี 2545 /2546 /2547 /2548 เทียบกับมาตรฐาน.....	28
ภาพที่ 6 กราฟเปรียบเทียบจำนวนตัวอย่างเมล็ดพันธุ์ที่ไม่ได้มาตรฐาน คิดเทียบกับจำนวน ตัวอย่างที่ตรวจสอบ ปี 2545 /2546 /2547 /2548.....	28
ภาพที่ 7 กราฟเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความบริสุทธิ์ของเมล็ดพันธุ์ขยาย(RS)ที่ผลิต ปี 2545/ 2546 /2547 /2548 เทียบกับมาตรฐาน.....	29
ภาพที่ 8 กราฟเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความงอกของเมล็ดพันธุ์ขยาย (RS) ที่ผลิต ปี 2545 / 2546 / 2547 / 2548 เทียบกับมาตรฐาน.....	30
ภาพที่ 9 กราฟเปรียบเทียบจำนวนตัวอย่างเมล็ดพันธุ์ที่ไม่ได้มาตรฐาน ในปี 2545 / 2546 / 2547 / 2548 เทียบกับจำนวนตัวอย่างที่ตรวจสอบ.....	30
ภาพที่ 10 ภาพรวมการผลิตและการใช้เสบียงสัตว์ปี 2548.....	37
ภาพที่ 11 แสดงสัดส่วนการผลิตเสบียงสัตว์ชนิดต่างๆ กิจกรรมนาหญ้า ๔ ปีงบประมาณ 2548.....	41
ภาพที่ 12 แสดงปริมาณผลผลิตและมูลค่าการจำหน่ายเสบียงสัตว์ของเกษตรกรกิจกรรมนาหญ้า รายเดือนปีงบประมาณ 2548.....	47

วิสัยทัศน์

“กองอาหารสัตว์ มุ่งมั่นพัฒนาพืชอาหารสัตว์ให้เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ และเป็นแหล่งผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่สำคัญของโลก”

หน้าที่และความรับผิดชอบ

กองอาหารสัตว์ เป็นหน่วยงานในสังกัดของกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

1. ศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนาด้านอาหารสัตว์ และพืชอาหารสัตว์
2. พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ และพืชอาหารสัตว์
3. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

มีหน่วยงานย่อยที่อยู่ภายใต้การบริหารของผู้อำนวยการกองอาหารสัตว์จำนวน 34 หน่วยงาน ซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบดังนี้

1. งานบริหารทั่วไป มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการเกี่ยวกับงานสารบรรณและงานธุรการทั่วไป
2. ดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านการเงิน การบัญชี วัสดุ ครุภัณฑ์ การบริหารงานบุคคล การติดต่อประสานงาน และงานสถิติข้อมูล
3. ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำแผนงาน งบประมาณ และเร่งรัดติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติของกองอาหารสัตว์

2. กลุ่มวิเคราะห์อาหารสัตว์และพืชอาหารสัตว์ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับ คุณค่าทางโภชนาอาหารสัตว์ เทคโนโลยีชีวภาพ ด้านอาหารสัตว์ และความอุดมสมบูรณ์ของดินและคุณภาพของน้ำที่ใช้เลี้ยงสัตว์
2. วิเคราะห์ ทดสอบ ตรวจสอบและประเมินคุณค่าทางโภชนาของอาหารสัตว์ คุณภาพของดิน น้ำ เพื่อสนับสนุนงานวิจัยและงานทดสอบเทคโนโลยี
3. กำหนดมาตรฐานคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์และเสบียงสัตว์ (Post harvest)
4. กำหนดและประสานงานแผนงานวิจัย วิเคราะห์และตรวจสอบคุณค่าทางโภชนาของอาหารสัตว์ คุณภาพดิน น้ำ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
5. ให้คำปรึกษา แนะนำ และถ่ายทอดเทคโนโลยีเกี่ยวกับคุณภาพอาหารสัตว์ และการวิเคราะห์อาหารสัตว์

3. กลุ่มวิจัยอาหารสัตว์ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยความต้องการสารอาหารของสัตว์แต่ละชนิด พัฒนารูปแบบ และวิธีการให้อาหารสัตว์ ประเมินการใช้ประโยชน์ของวัตถุดิบอาหารสัตว์และวัตถุดิบอื่นที่นำมาใช้เป็นอาหารสัตว์ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาหารสัตว์
2. กำหนดและประสานแผนงานวิจัยด้านอาหารสัตว์ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. ให้คำปรึกษา แนะนำ และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์

4. กลุ่มวิจัยพืชอาหารสัตว์ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ การจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ การจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ การใช้ประโยชน์พืชอาหารสัตว์ การขยายพันธุ์พืชอาหารสัตว์ และอนุรักษ์พันธุ์พืชอาหารสัตว์พื้นเมือง
2. กำหนดมาตรฐานแปลงผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์
3. กำหนดและประสานแผนงานวิจัยพืชอาหารสัตว์ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. ให้คำปรึกษา แนะนำ และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านพืชอาหารสัตว์ ให้กับนักวิชาการหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และเกษตรกรผู้สนใจ

5. กลุ่มพัฒนาระบบจัดการอาหารสัตว์ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนาระบบจัดการอาหารสัตว์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสัตว์ และแก้ไขปัญหาด้านอาหารสัตว์ของเกษตรกรในภาพรวมของประเทศ
2. กำหนดและประสานแผนงานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ งานผลิตเสบียงสัตว์ และงานวิจัยระบบจัดการอาหารสัตว์
3. ให้คำปรึกษา แนะนำ และถ่ายทอดเทคโนโลยีงานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ งานผลิตเสบียงสัตว์ และระบบจัดการอาหารสัตว์

6. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ (8 ศูนย์) มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. วิจัยและทดสอบเทคโนโลยีอาหารสัตว์ เพื่อแก้ไขปัญหาและปรับให้เหมาะสมกับเกษตรกรในพื้นที่รับผิดชอบ
2. วางแผนพัฒนาและปฏิบัติงานผลิตเมล็ดพันธุ์หลัก เมล็ดพันธุ์ขยาย เมล็ดพันธุ์จำหน่าย และเสบียงสัตว์ให้เพียงพอสำหรับเกษตรกรในพื้นที่รับผิดชอบ กำกับ ดูแล และพัฒนาตลาดเมล็ดพันธุ์ และตลาดเสบียงสัตว์
3. ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่
4. วิเคราะห์คุณค่าทางอาหารสัตว์ (เฉพาะศูนย์ฯ นครราชสีมา, ขอนแก่นและนราธิวาส) ตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (เฉพาะศูนย์ฯ ขอนแก่นและนครราชสีมา)

7. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ (21 สถานี) มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ผลิตเมล็ดพันธุ์ขยาย เมล็ดพันธุ์จำหน่าย และเสบียงสัตว์ให้เพียงพอสำหรับเกษตรกรในพื้นที่รับผิดชอบ กำกับ ดูแล และพัฒนาตลาดเมล็ดพันธุ์ และตลาดเสบียงสัตว์
2. พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ให้กับเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่
3. ตรวจสอบ ควบคุมคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (เฉพาะสถานี ฯ มหาสารคาม และร้อยเอ็ด)

ตารางที่ 1 สถานที่ตั้ง และเขตพื้นที่ปฏิบัติงานของหน่วยงานสังกัดกองอาหารสัตว์

หน่วยงาน	สถานที่ตั้งและโทรศัพท์ - FAX	เขตพื้นที่ปฏิบัติงาน
กองอาหารสัตว์	กรมปศุสัตว์ พญาไท กรุงเทพฯ 10400 e-mail : anddld@hotmail.com	ทั่วราชอาณาจักรไทย และประสานงาน กับต่างประเทศ
ผู้อำนวยการกองอาหารสัตว์	โทร. 0-2653-4487 FAX 0-2653-4933 e-mail : chirawak@dld.go.th	
งานบริหารทั่วไป	โทร. 0-2653-4488, 0-2653-4444 ต่อ 3413-4 FAX 0-2653-4933 / e-mail : nutrition1@dld.go.th	
กลุ่มพัฒนาระบบจัดการอาหารสัตว์	โทร. 0-2653-4489, 0-2653-4444 ต่อ 3421 - 2 และ 3415 , e-mail : nutrition5@dld.go.th	
กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์	โทร. 0-2653-4489, 0-2653-4444 ต่อ 3416 email : nutrition2@dld.go.th	
กลุ่มงานวิจัยพืชอาหารสัตว์	โทร. 0-2653-4491, 0-2653-4444 ต่อ 3441-2 email : nutrition4@dld.go.th	
กลุ่มงานวิจัยอาหารสัตว์	โทร. 0-2653-4490, 0-2653-4444 ต่อ 3431-2 email : nutrition3@dld.go.th	
กลุ่มงานวิเคราะห์อาหารสัตว์และ พืชอาหารสัตว์	ถ. ติวานนท์ ต. บางกระดี่ อ. เมือง จ. ปทุมธานี 12000 โทร. 0-2963-9203, 0-2967-9758 FAX 0-2963-9206 / e-mail : nutrition6@dld.go.th	
เขต 1 และ เขต 6		
1. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์	เขื่อนเจ้าพระยา อ. สรรพพยา จ. ชัยนาท 17000	พระนครศรีอยุธยา, กรุงเทพฯ, สระบุรี สุพรรณบุรี, ชัยนาท, สิงห์บุรี, ลพบุรี, อ่างทอง ปทุมธานี, นนทบุรี, พิษณุโลก สุโขทัย, ตาก, กำแพงเพชร, พิจิตร, เพชรบูรณ์, นครสวรรค์, อุทัยธานี และ อุตรดิตถ์
ชัยนาท	โทร. 0-5641-1162 FAX 0-5642-6521 e-mail : nccn_cnt@dld.go.th	

ตารางที่ 1 สถานที่ตั้ง และเขตพื้นที่ปฏิบัติงานของหน่วยงานสังกัดกองอาหารสัตว์

หน่วยงาน	สถานที่ตั้งและโทรศัพท์ – FAX	เขตพื้นที่ปฏิบัติงาน
2. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ สุพรรณบุรี	อ. ด่านช้าง จ. สุพรรณบุรี 72180 โทร. 0-3552-9244 email : nssp_spr@dld.go.th	สุพรรณบุรี, อ่างทอง, ชัยนาท
3. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ เพชรบูรณ์	อ. เมือง จ. เพชรบูรณ์ 67000 โทร. 0-5672-1558 email : nspn_pbn@dld.go.th	เพชรบูรณ์, ชัยนาท
4. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ สุโขทัย	อ. ศรีมาศ จ. สุโขทัย 64160 โทร. 0-5561-3687 FAX 0-5561-3687 email : nssk_skt@dld.go.th	สุโขทัย, กำแพงเพชร, ชัยนาท, ตาก, อุตรดิตถ์
5. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ พิจิตร	อ. ตะพานหิน จ. พิจิตร 66110 โทร. 0-5661-8403 FAX 0-5661-8404 email : nspi_pic@dld.go.th	พิจิตร, พิษณุโลก, ชัยนาท
เขต 2		
6. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ สระแก้ว	อ. คลองหาด จ. สระแก้ว 27260 โทร. 0-3725-1755 email : ncsr_srk@dld.go.th	ปราจีนบุรี, จันทบุรี, ระยอง, ตราด, ชลบุรี, ฉะเชิงเทรา, สระแก้ว, นครนายก, สมุทรปราการ
เขต 3		
7. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ นครราชสีมา	อ. ปากช่อง จ. นครราชสีมา 30130 โทร. 0-4431-1612 FAX 0-4431-4776 email : ncna_nak@dld.go.th	นครราชสีมา, ชัยภูมิ, บุรีรัมย์, สุรินทร์, ศรีสะเกษ, อุบลราชธานี, ยโสธร, ร้อยเอ็ด, อำนาจเจริญ
8. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ ร้อยเอ็ด	อ. สุวรรณภูมิ จ. ร้อยเอ็ด 45130 โทร. 0-4358-1454 email : nsth_roi@dld.go.th	ร้อยเอ็ด, นครราชสีมา
9. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ บุรีรัมย์	อ. ปะคำ จ. บุรีรัมย์ 31220 โทร. 0-4464-6077 email : nsbr_brr@dld.go.th	บุรีรัมย์, นครราชสีมา, สุรินทร์, ศรีสะเกษ

ตารางที่ 1 สถานที่ตั้ง และเขตพื้นที่ปฏิบัติงานของหน่วยงานสังกัดกองอาหารสัตว์

หน่วยงาน	สถานที่ตั้งและโทรศัพท์ – FAX	เขตพื้นที่ปฏิบัติงาน
10. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ ยโสธร	อ. คำเขื่อนแก้ว จ. ยโสธร 35110 โทร. 0-4579-1578 FAX 0-4579-1072 email : nsys_yst@dld.go.th	ยโสธร, อุบลราชธานี, นครราชสีมา, อำนาจเจริญ
เขต 4		
11. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ ขอนแก่น	สำนักงานเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จ. ขอนแก่น 40260 โทร. 0-4326-1123 FAX 0-4326-1087 email : nckk_kkn@dld.go.th	ขอนแก่น, เลย, อุดรธานี, หนองคาย, สกลนคร, หนองบัวลำภู, นครพนม, มุกดาหาร, มหาสารคาม, กาฬสินธุ์
12. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ มหาสารคาม	อ. เขียงยืน จ. มหาสารคาม 44160 โทร. 0-4378-1322 email : nscy_kkn@dld.go.th	มหาสารคาม, ขอนแก่น
13. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ กาฬสินธุ์	อ. เมือง จ. กาฬสินธุ์ 46000 โทร. 0-4381-3295 email : nskl_kls@dld.go.th	กาฬสินธุ์, ขอนแก่น
14. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ อุดรธานี	อ. กุดจับ จ. อุดรธานี 41250 โทร. 0-4229-1206 FAX 0-4229-1210 email : nsut_uth@dld.go.th	อุดรธานี, ขอนแก่น, หนองบัวลำภู
15. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ เลย	อ. วังสะพุง จ. เลย 42130 โทร. 0-4281-2839 email : nslo_loe@dld.go.th	เลย, ขอนแก่น
16. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ มุกดาหาร	อ. เมือง จ. มุกดาหาร 49000 โทร. 0-4261-1673 email : nsma_man@dld.go.th	มุกดาหาร, ขอนแก่น
17. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ หนองคาย	อ. เมือง จ. หนองคาย 43000 โทร. 0-4242-1373 / e-mail: nsno_nok@dld.go.th	หนองคาย, ขอนแก่น

ตารางที่ 1 สถานที่ตั้ง และเขตพื้นที่ปฏิบัติงานของหน่วยงานสังกัดกองอาหารสัตว์

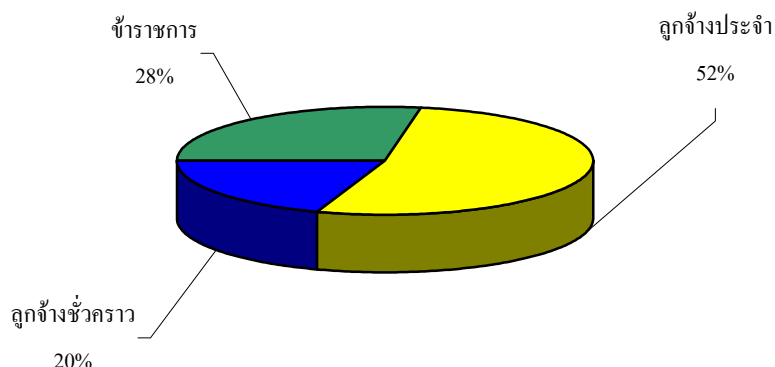
หน่วยงาน	สถานที่ตั้งและโทรศัพท์ – FAX	เขตพื้นที่ปฏิบัติงาน
18. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ นครพนม	อ. ท่าอุเทน จ. นครพนม 48120 โทร. 0-4258-1285/ e-mail : nsko_kop@dld.go.th	นครพนม, ขอนแก่น
19. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ สกลนคร	อ. เมือง จ. สกลนคร 47000 โทร. 0-4275-4266 / e-mail : nssn_sno@dld.go.th	สกลนคร, ขอนแก่น
เขต 5		
20. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ ลำปาง	อ. ห้างฉัตร จ. ลำปาง 52190 โทร. 0-5422-2695 Fax. 0-5426-8647 email : nclo_lpg@dld.go.th	ลำปาง, ลำพูน, เชียงใหม่, แม่ฮ่องสอน, เชียงราย, พะเยา, น่าน, แพร่
21. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ แพร่	อ. ร้องกวาง จ. แพร่ 54140 โทร. 0-5452-2268/ e-mail : nspr_pre@dld.go.th	แพร่, น่าน, อุตรดิตถ์, ลำปาง
เขต 7		
22. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ เพชรบุรี	อ. ชะอำ จ. เพชรบุรี 76120 โทร. 0-3259-4051 FAX 0-3259-4052 email : ncpb_pbr@dld.go.th	เพชรบุรี, ราชบุรี, กาญจนบุรี, นครปฐม, สมุทรสาคร, ประจวบคีรีขันธ์, สมุทรสงคราม
23. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ ประจวบคีรีขันธ์	อ. กุยบุรี จ. ประจวบคีรีขันธ์ 77150 โทร. 0-3268-1990-1 email : nspk_pkk@dld.go.th	ประจวบคีรีขันธ์, เพชรบุรี
เขต 8		
24. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ สุราษฎร์ธานี	อ. ท่าฉาง จ. สุราษฎร์ธานี 84150 โทร. 0-7729-2094 email : nsur_urt@dld.go.th	สุราษฎร์ธานี, นครศรีธรรมราช, ชุมพร ระนอง, กระบี่, พังงา, ภูเก็ต
25. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ ชุมพร	อ. ท่าแซะ จ. ชุมพร 86140 โทร. 0-7761-1063 email : nscm_cmp@dld.go.th	ชุมพร, สุราษฎร์ธานี, ระนอง

ตารางที่ 1 สถานที่ตั้ง และเขตพื้นที่ปฏิบัติงานของหน่วยงานสังกัดกองอาหารสัตว์

หน่วยงาน	สถานที่ตั้งและโทรศัพท์ – FAX	เขตพื้นที่ปฏิบัติงาน
เขต 9		
26. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ นราธิวาส	อ. ตากใบ จ. นราธิวาส 96110 โทร. 0-7351-5178 email : ncna_naw@dld.go.th	นราธิวาส, ปัตตานี, ยะลา, สตูล, สงขลา, ตรัง, พัทลุง
27. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ สตูล	อ. ควนกาหลง จ. สตูล 91130 โทร. 0-7479-7070 email : nssa_sat@dld.go.th	สตูล, สงขลา, นราธิวาส
28. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ ตรัง	อ. เมือง จ. ตรัง 92000 โทร. 0-7528-4150 email : nstr_trg@dld.go.th	ตรัง, นราธิวาส
29. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ พัทลุง	อ. ศรีบรรพต จ. พัทลุง 93190 โทร. 0-7468-9143, 0-7468-9499 email : nspa_pal@dld.go.th	พัทลุง, นราธิวาส

อัตรากำลัง

อัตรากำลังของกองอาหารสัตว์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ ประกอบด้วย ข้าราชการ 211 อัตรา ลูกจ้างประจำ 415 อัตรา และลูกจ้างชั่วคราว 156 อัตรา มีสัดส่วนของลูกจ้างประจำมากที่สุดคิดเป็น 52% รองลงมาคือข้าราชการ 28% และลูกจ้างชั่วคราว 20 % ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงอัตรากำลังของกองอาหารสัตว์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ ปี 2548 จำแนกตามประเภทของอัตรากำลัง

ข้าราชการ

ในปีงบประมาณ 2548 กองอาหารสัตว์มีข้าราชการในสังกัดทั้งหมดจำนวน 211 อัตรา อยู่ในส่วนกลาง 40 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 18.96 ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์มี จำนวน 79 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 37.44 และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์มี 92 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 43.60 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 อัตรากำลังข้าราชการของกองอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2548

หน่วยงาน	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
กองอาหารสัตว์ ส่วนกลาง	40	18.96
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์	79	37.44
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์	92	43.60
รวม	211	100

ลูกจ้างประจำ

ในปีงบประมาณ 2548 กองอาหารสัตว์มีลูกจ้างประจำในสังกัดทั้งหมดจำนวน 415 อัตรา อยู่ในส่วนกลางจำนวน 10 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 2.41 ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์มี จำนวน 162 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 39.04 และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์มี จำนวน 243 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 58.55 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 อัตราลูกจ้างประจำกองอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2548

หน่วยงาน	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
กองอาหารสัตว์ ส่วนกลาง	10	2.41
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์	162	39.04
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์	243	58.55
รวม	415	100

ลูกจ้างชั่วคราว

กองอาหารสัตว์ได้รับงบประมาณค่าจ้างชั่วคราวทั้งสิ้น 156 อัตรา เป็นงบประมาณจากงาน พัฒนาการปศุสัตว์ กิจกรรมพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ดังตารางที่ 4 โดยอัตราลูกจ้างชั่วคราวดังกล่าว กระจายอยู่ตามศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ 8 แห่ง และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ 19 แห่ง

ตารางที่ 4 อัตราลูกจ้างชั่วคราวรายเดือน ของกองอาหารสัตว์ จากงานพัฒนาการปศุสัตว์

ประเภท	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
งานพัฒนาการปศุสัตว์		
ลูกจ้างชั่วคราวรายเดือน		
- มีวุฒิ	77	49
- คนงาน	79	51
รวม	156	100

สรุปเป้าหมายและผลงานปฏิบัติงาน ปีงบประมาณ 2548

ก. แผนงาน ส่งเสริมการผลิตการเกษตร

1) งาน พัฒนาการปศุสัตว์

กิจกรรมพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์

กิจกรรมย่อย ผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์

วัตถุประสงค์

- เพื่อเพิ่มผลผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์และเสบียงสัตว์ ให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้เลี้ยงสัตว์ภายในประเทศ
- เพื่อผลิตเสบียงสัตว์สำรองไว้ช่วยเหลือเกษตรกรเมื่อประสบภัยธรรมชาติ
- เพื่อพัฒนาอาชีพผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ และเสบียงสัตว์ จำหน่ายให้เป็นอาชีพที่มั่นคงสำหรับเกษตรกร
- เพื่อคัดเลือกและพัฒนาเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์เรื่องใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการ และสามารถแก้ไขปัญหาด้านอาหารสัตว์ของเกษตรกร
- เพื่อพัฒนาคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์และเสบียงสัตว์ให้ได้มาตรฐานสากล และสามารถส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศได้

เป้าหมายและผลการปฏิบัติงาน กิจกรรมพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์

ประกอบด้วย 6 กิจกรรมย่อย ดังนี้

กิจกรรม	หน่วยวัด	เป้าหมาย	ผลงาน	คิดเป็น %
1. ผลิตเมล็ดพันธุ์ ท่อนพันธุ์ และกล้าพันธุ์พืชอาหารสัตว์				
1.1 ผลิตเมล็ดพันธุ์คัด (BS)	พันธุ์	11	10	90.9
1.2 ผลิตเมล็ดพันธุ์หลัก (FS)	ก.ก.	810	1,353	167.0
1.3 ผลิตเมล็ดพันธุ์ขยาย (RS)	ก.ก.	49,190	41,482	84.3
1.4 ผลิตเมล็ดพันธุ์โดยเกษตรกร (CS)	ก.ก.	100,000	92,422	92.4
รวม เมล็ดพันธุ์ทั้งหมด	ก.ก.	150,000	135,257	90.2
1.5 การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์	ตัวอย่าง	4,400	4,215	95.8
	รายการ	13,200	15,623	118.4
1.6 ผลิตท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์	ก.ก.	1,000,000	2,670,295	267.0
1.7 ผลิตกล้าพันธุ์พืชอาหารสัตว์	ถุง	217,500	484,200	222.6

กิจกรรม	หน่วยวัด	เป้าหมาย	ผลงาน	คิดเป็น %
2. ผลิตเสปียงสัตว์	ก.ก.	8,450,000	11,070,103	131.0
2.1 ผลิตถั่วแห้ง	ก.ก.	276,000	244,130	88.5
2.2 ผลิตหญ้าแห้ง	ก.ก.	4,199,000	4,777,627	113.8
2.4 ผลิตถั่วหมัก	ก.ก.	50,000	51,980	104.0
2.5 ผลิตหญ้าหมัก	ก.ก.	835,000	1,001,156	119.9
2.6 ผลิตหญ้าสดและถั่วสด	ก.ก.	3,090,000	4,995,210	161.7
2.7 สนับสนุนเกษตรกรผลิตเสปียงสัตว์	ราย	3,630	4,878	134.4
3. พัฒนาลาดเมล็ดพันธุ์	ก.ก.	664,000	236,115	35.6
4. พัฒนาลาดเสปียงสัตว์ (โครงการนาหญ้า)	ก.ก.	79,311,200	74,343,653	93.7
5. พัฒนาเทคโนโลยีอาหารสัตว์ในศูนย์ฯ/สถานีฯ	เรื่อง	91	99	108.8
5.1 การเพิ่มผลผลิตพืชอาหารสัตว์	เรื่อง	29	30	103.4
5.2 การทะาะเล็มแปลงพืชอาหารสัตว์	เรื่อง	23	30	130.4
5.3 การปลูกสัตว์อินทรีย์	เรื่อง	5	5	100.0
5.4 การผลิตอาหารข้น	เรื่อง	2	2	100.0
5.5 พัฒนาเทคโนโลยีการรวบรวมพันธุ์พืชอาหารสัตว์	เรื่อง	29	29	100.0
5.6 โครงการต่างประเทศ	เรื่อง	3	3	100.0
6. บริการวิชาการด้านอาหารสัตว์				
6.1 สาธิตเทคโนโลยีการผลิตพืชอาหารสัตว์	ราย	580	1,097	189.1
6.2 บริการคำนวณสูตรอาหารสัตว์	ราย	2,850	2,402	84.3
6.3 บริการวิเคราะห์อาหารสัตว์	ตัวอย่าง	2,100	3,847	183.2
	รายการ	6,300	12,702	201.6
6.4 จัดตั้งหมู่บ้านหลักถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์	หมู่บ้าน	29	32	110.3
6.5 แนะนำด้านอาหารสัตว์	ราย	33,500	76,997	229.8
6.6 ผลิตสื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์	เรื่อง	95	240	252.6
6.7 บริการสื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์	ฉบับ	60,000	91,747	152.9
6.8 ฝึกอบรม ประชุม สัมมนาเจ้าหน้าที่	ครั้ง	2	15	750.0
	ราย	170	484	284.7
6.9 ฝึกอบรมเกษตรกร	ครั้ง	10	68	680.0
	ราย	300	5,010	1670.0
6.10 จัดนิทรรศการด้านอาหารสัตว์	ครั้ง	30	159	530.0
6.11 เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ด้านอาหารสัตว์	เรื่อง	29	113	389.7
6.12 ให้อืม (ชุดสไลด์ ชุดวีดีโอเทป ชุดเอกสารสนเทศ)	ครั้ง	29	45	155.2

กิจกรรมย่อย วิจัยอาหารสัตว์

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้พันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่มีคุณภาพและให้ผลผลิตสูงที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ของประเทศไทย และข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ด้านอาหารสัตว์ที่สามารถนำไปพัฒนาสูตรอาหารสัตว์ และวิธีการให้อาหารสัตว์ที่เหมาะสม ตลอดจนถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์สู่เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพการปศุสัตว์

เป้าหมาย

- 1) วิจัยด้านอาหารสัตว์ 38 เรื่อง
- 2) ทดสอบเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ 16 เรื่อง
- 3) ความหลากหลายทางชีวภาพด้านพืชอาหารสัตว์ 1 โครงการ

2) งานส่งเสริมและพัฒนาเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกร (งานรอง)

งานพัฒนาพัฒนาปศุสัตว์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

2.1) กิจกรรม โครงการพระราชดำริ

วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการปศุสัตว์แก่เกษตรกรในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

กิจกรรมหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบ
1) โครงการทัพบิมสยาม 03 อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสระแก้ว	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สระแก้ว
2) โครงการทัพบิมสยาม 05 อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสระแก้ว	
3) โครงการผลิตอาหารช้างสำคัญ	สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สกลนคร
4) โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เพชรบุรี
5) โครงการศึกษาและพัฒนาที่ดินเสื่อมโทรมตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี	
6) โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริบ้านบ่อหมี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี	

กิจกรรมหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบ
7) โครงการส่งเสริมและขยายผลการทำแปลงพืชอาหารสัตว์แบบประณีตของโครงการ ฯ และหมู่บ้านใกล้เคียง	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาส
8) โครงการสนับสนุนเกษตรกรผลิตหญ้าสดและเสบียงสัตว์จำหน่าย	
9) โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	
10) โครงการสาธิตการใช้ประโยชน์หญ้าชิกแนล เลี้ยงเลี้ยงแพะเนื้อ	
11) โครงการปลูกสร้างแปลงหญ้าสำหรับปล่อยสัตว์แพะเลี้ยงโดยการขุดยกร่อง	
12) โครงการสาธิตการจัดการให้อาหารโคขุน	
13) โครงการสาธิตการจัดการและใช้ประโยชน์แปลงหญ้าชิกแนลเลี้ยงเลี้ยงแพะนม	
14) โครงการฟาร์มตัวอย่าง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส	
15) โครงการสาธิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง จังหวัดนราธิวาส	

3) งานอื่นๆ

3.1) โครงการความร่วมมือกับต่างประเทศ

- โครงการความร่วมมือวิจัยทางการเกษตรระหว่างกรมปศุสัตว์และศูนย์วิจัยการเกษตรนานาชาติแห่งประเทศไทย (JIRCAS)
- โครงการพัฒนาความเป็นอยู่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รายย่อย (LLSP)

3.2) โครงการพิเศษ

- การผลิตเสบียงสัตว์จัดส่งสำนักเทคโนโลยีชีวภาพการผลิตปศุสัตว์ ปี 2548
- งานสารสนเทศของกองอาหารสัตว์

งบประมาณ

ปีงบประมาณ 2548 กองอาหารสัตว์ ได้รับงบประมาณ กิจกรรมย่อยผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ 170,954,600 บาท และกิจกรรมย่อยวิจัยด้านอาหารสัตว์ 7,502,600 บาท รวมเป็นเงินกิจกรรมพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ทั้งสิ้น 178,457,200 บาท ใช้จ่ายไปทั้งสิ้น 170,116,283.90 บาท คิดเป็นร้อยละ 95.33 เปอร์เซ็นต์ของเงินงบประมาณที่ได้รับทั้งหมด ดังตารางที่ 5 โดยกองอาหารสัตว์ได้ปรับเปลี่ยน ค่าจ้างชั่วคราวรายวันไปเป็นค่าจ้างเหมาบริการ ตามนโยบายของรัฐบาลทำให้ยอดรายจ่ายจริงปี 2548 หมวดย่อยค่าจ้างชั่วคราวลดลง แต่หมวดย่อยค่าตอบแทนใช้สอยวัสดุมากขึ้น

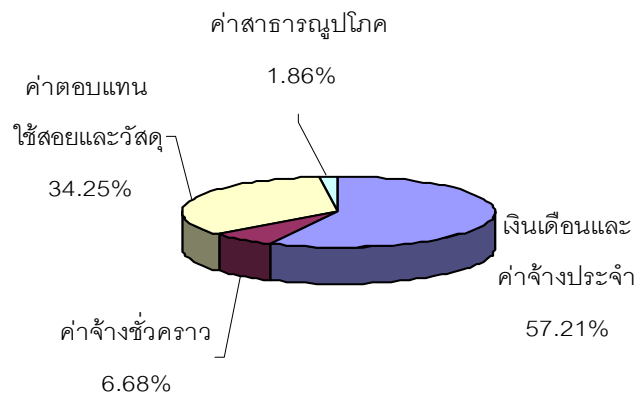
กองอาหารสัตว์ใช้เงินในหมวดงบดำเนินงาน - ค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ ใช้จ่ายไปทั้งสิ้น 58,269,120.66 บาท คิดเป็นร้อยละ 137.71 - ค่าสาธารณูปโภค ใช้จ่ายไป 3,154,238.05 บาท คิดเป็นร้อยละ 95.11 หมวดย่อยเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ใช้จ่ายไป 97,325,956.63 บาท คิดเป็นร้อยละ 93.69 และ หมวดย่อยค่าจ้างชั่วคราว มีการใช้จ่ายไป 11,366,968.56 บาท คิดเป็นร้อยละ 39.28

ตารางที่ 5 การใช้จ่ายเงินงบประมาณปี 2548 กิจกรรมพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์

จำแนกตามหมวดรายจ่าย

หมวดรายจ่าย	งบประมาณที่ได้รับ (บาท)	จ่าย จริง (บาท)	เปอร์เซ็นต์ การใช้จ่ายเงิน
เงินเดือนและค่าจ้างประจำ	103,887,600	97,325,956.63	93.69
ค่าจ้างชั่วคราว	28,938,900	11,366,968.56	39.28
งบดำเนินงาน			
- ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ	42,314,100	58,269,120.66	137.71
- ค่าสาธารณูปโภค	3,316,600	3,154,238.05	95.11
รวม	178,457,200	170,116,283.90	95.33

เปรียบเทียบสัดส่วนการใช้จ่ายเงินงบประมาณหมวดต่าง ๆ ของกองอาหารสัตว์ปีงบประมาณ 2548 ใช้จ่ายเงินในหมวด เงินเดือนและค่าจ้างประจำมากที่สุด เป็นเงิน 97,325,956.63 บาท คิดเป็นร้อยละ 57.21 ดังภาพที่ 3 งบดำเนินงาน - ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ เป็นเงิน 58,269,120.66 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.25 และ ค่าสาธารณูปโภค เป็นเงิน 3,154,238.05 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.86 และค่าจ้างชั่วคราว เป็นเงิน 11,366,968.56 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.68

ภาพที่ 3 แสดงสัดส่วนการใช้จ่ายเงินงบประมาณปี 2548 กิจกรรมพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ตามหมวดรายจ่าย

เมื่อเทียบสัดส่วนการใช้จ่ายเงินกิจกรรมพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ของหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดกองอาหารสัตว์ ดังตารางที่ 6 ปรากฏว่า กองอาหารสัตว์ส่วนกลางใช้เงินไป 14,648,838.38 บาท คิดเป็น 8.61 % หน่วยงานในเขต 1 และ 6 ใช้เงิน 23,143,895.58 บาท คิดเป็น 13.61 % , หน่วยงานในเขต 2 ใช้เงิน 6,144,341.84 บาท คิดเป็น 3.60 % , หน่วยงานในเขต 3 ใช้เงิน 30,612,702.79 บาท คิดเป็น 18 % , หน่วยงานในเขต 4 ใช้เงิน 50,005,055.43 บาท คิดเป็น 29.40 % , หน่วยงานในเขต 5 ใช้เงิน 11,005,634.70 บาท คิดเป็น 6.47 % , หน่วยงานในเขต 7 ใช้เงิน 11,759,604.71 บาท คิดเป็น 6.91 % , หน่วยงานในเขต 8 ใช้เงิน 8,206,181.15 บาท คิดเป็น 4.82 % , หน่วยงานในเขต 9 ใช้เงิน 14,590,029.32 บาท คิดเป็น 8.58 %

ตารางที่ 6 การใช้จ่ายเงินงบประมาณปี 2548 กิจกรรมพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์

เขต	หน่วยงาน	เงินเดือนและ ค่าจ้างประจำ	ค่าจ้าง ชั่วคราว	ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ	ค่าสาธารณ- ูปโภค	รวม
	1. กองอาหารสัตว์	10,414,339.48	325,293.01	3,909,205.89		14,648,838.38
	รวม	10,414,339.48	325,293.01	3,909,205.89	0.00	14,648,838.38
1 และ 6	1. ศูนย์ฯ ชัยนาท	5,265,489.00	684,674.05	2,684,518.74	163,120.71	8,797,802.50
	2. สถานีฯ เพชรบูรณ์	2,838,820.00	139,560.00	909,192.55	89,020.10	3,976,592.65
	3. สถานีฯ สุโขทัย	2,294,178.43	534,120.00	1,057,457.53	62,854.37	3,948,610.33
	4. สถานีฯ พิจิตร	897,397.00	881,480.00	1,005,745.77	59,542.36	2,844,165.13
	5. สถานีฯ สุพรรณบุรี	1,002,825.32	1,147,280.00	1,360,024.67	66,594.98	3,576,724.97
	รวม	12,298,709.75	3,387,114.05	7,016,939.26	441,132.52	23,143,895.58

ตารางที่ 6 (ต่อ) การใช้เงินงบประมาณปี 2548 กิจกรรมพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์

เขต	หน่วยงาน	เงินเดือนและ	ค่าจ้าง	ค่าตอบแทน	ค่าสาธารณ-	รวม
		ค่าจ้างประจำ	ชั่วคราว	ใช้สอยและวัสดุ	ูปโภค	
2	1. ศูนย์ฯสระแก้ว	3,695,009.61	635,898.41	1,694,134.00	119,299.82	6,144,341.84
	รวม	3,695,009.61	635,898.41	1,694,134.00	119,299.82	6,144,341.84
3	1. ศูนย์ฯนครราชสีมา	8,712,720.00	689,231.15	5,562,234.50	304,196.61	15,268,382.26
	2. สถานีฯร้อยเอ็ด	4,298,454.00	494,920.00	1,943,124.37	122,302.89	6,858,801.26
	3. สถานีฯบุรีรัมย์	1,286,200.00	642,440.00	1,855,628.61	64,744.82	3,849,013.43
	4. สถานีฯยโสธร	2,370,014.00	370,080.00	1,831,642.40	64,769.44	4,636,505.84
	รวม	16,667,388.00	2,196,671.15	11,192,629.88	556,013.76	30,612,702.79
4	1. ศูนย์ฯ ขอนแก่น	4,856,078.98	443,140.00	6,184,798.89	316,511.84	11,800,529.71
	2. สถานีฯมหาสารคาม	4,699,187.20	501,600.00	3,425,771.47	144,995.53	8,771,554.20
	3. สถานีฯกาฬสินธุ์	2,427,230.00	72,360.00	821,261.31	73,068.49	3,393,919.80
	4. สถานีฯอุดรธานี	3,471,504.00	144,900.00	1,805,526.25	88,306.01	5,510,236.26
	5. สถานีฯเลย	3,196,230.00	214,320.00	1,238,874.40	68,300.00	4,717,724.40
	6. สถานีฯมุกดาหาร	2,138,681.00		1,835,639.61	131,741.67	4,106,062.28
	7. สถานีฯหนองคาย	3,418,851.00	64,080.00	778,284.28	64,328.07	4,325,543.35
	8. สถานีฯนครพนม	2,692,450.00	152,380.00	1,170,135.52	101,076.50	4,116,042.02
	9. สถานีฯสกลนคร	1,665,444.00	150,240.00	1,356,119.27	91,640.14	3,263,443.41
	รวม	28,565,656.18	1,743,020.00	18,616,411.00	1,079,968.25	50,005,055.43
5	1. ศูนย์ฯ ลำปาง	4,996,288.00	228,120.00	1,729,238.40	135,943.94	7,089,590.34
	2. สถานีฯแพร่	2,625,540.00	77,880.00	1,160,055.50	52,568.86	3,916,044.36
	รวม	7,621,828.00	306,000.00	2,889,293.90	188,512.80	11,005,634.70
7	1. ศูนย์ฯเพชรบุรี	4,934,648.00	150,240.00	2,897,448.61	165,323.84	8,147,660.45
	2. สถานีฯประจวบฯ	1,362,897.00	807,640.00	1,373,622.65	67,784.61	3,611,944.26
	รวม	6,297,545.00	957,880.00	4,271,071.26	233,108.45	11,759,604.71
8	1. สถานีฯสุราษฎร์ธานี	1,565,177.61	750,720.00	2,009,485.34	131,813.08	4,457,196.03
	2. สถานีฯชุมพร	2,461,365.00	72,360.00	1,162,294.22	52,965.90	3,748,985.12
	รวม	4,026,542.61	823,080.00	3,171,779.56	184,778.98	8,206,181.15
9	1. ศูนย์ฯ นราธิวาส	4,106,459.00	141,331.94	2,018,033.04	157,859.78	6,423,683.76
	2. สถานีฯตรัง	1,528,109.00		1,090,159.57	60,338.10	2,678,606.67
	3. สถานีฯสตูล	2,104,370.00	64,080.00	1,106,107.60	55,431.02	3,329,988.62
	4. สถานีฯพัทลุง		786,600.00	1,293,355.70	77,794.57	2,157,750.27
	รวม	7,738,938.00	992,011.94	5,507,655.91	351,423.47	14,590,029.32

ผลการปฏิบัติงาน ปีงบประมาณ 2548

งานบริหารทั่วไปของส่วนกลางกองอาหารสัตว์

กองอาหารสัตว์เฉพาะในส่วนกลาง มีผลการปฏิบัติงานบริหารทั่วไปปีงบประมาณ 2548
จำแนกตามชนิดงานที่ปฏิบัติแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการปฏิบัติงานบริหารทั่วไป (เฉพาะในส่วนกลาง กองอาหารสัตว์)

รายการ	หน่วย	ผลงาน
1. งานสารบรรณ		
1.1 ลงทะเบียนรับหนังสือ	เรื่อง	8,422
1.2 ลงทะเบียนส่งหนังสือ	เรื่อง	7,031
1.3 จัดพิมพ์หนังสือ รายงาน โครงการวิจัย	หน้า	422
1.4 พิมพ์บันทึก ครุฑ	หน้า	469
2. งานแผนงาน/ประเมินผล		
2.1 จัดทำแผนงานการปฏิบัติงาน	แผนงาน	1
2.2 จัดทำผลงาน/รายงานประจำเดือน	รายงาน	24
2.3 จัดทำสถิติผลการปฏิบัติงาน	รายงาน	24
2.4 จัดทำรายงานผลงานวิจัยและรายงานประจำปี	เรื่อง/เล่ม	2/580
3. งานการเงิน/งบประมาณ		
3.1 จัดทำงบประมาณประจำปี	หน่วยงาน	29
3.2 จัดสรรเงินให้หน่วยงานต่าง ๆ	หน่วยงาน	29
3.3 โอนเงินงบประมาณเบิกจ่ายส่วนภูมิภาค	ครั้ง/หน่วยงาน	4/29
3.4 จัดทำรายงานแสดงรายจ่ายเงินงบประมาณประจำเดือน	รายงาน	12
4. งานพัสดุ		
4.1 การจัดซื้อและควบคุมการเบิกจ่ายพัสดุ	เรื่อง	65
4.2 การตรวจสอบพัสดุประจำปี	ครั้ง	1
4.3 จัดทำทะเบียนรับจ่ายพัสดุ	รายการ	113
5. ไร่นีเยวและถ่ายเอกสาร		
5.1 ไร่นีเยวเอกสาร	แผ่น	120,500
5.2 ถ่ายเอกสาร	แผ่น	148,950

กิจกรรมย่อยผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์

กิจกรรมย่อยผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มผลผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์และเลียงสัตว์ ให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้เลี้ยงสัตว์ภายในประเทศ อีกทั้งผลิตเลียงสัตว์สำรองไว้ช่วยเหลือเกษตรกรเมื่อประสบภัยธรรมชาติ พัฒนาอาชีพผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์และอาชีพผลิตเลียงสัตว์จำหน่ายให้เป็นอาชีพที่มั่นคงสำหรับเกษตรกร คัดเลือกและพัฒนาเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์เรื่องใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการและสามารถแก้ไขปัญหาด้านอาหารสัตว์ของเกษตรกร และเพื่อพัฒนาคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์และเลียงสัตว์ให้ได้มาตรฐานสากลและสามารถส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศได้ สำหรับผลการปฏิบัติงานในปีงบประมาณ 2548 มีดังนี้

การผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์

1. การผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์

กรมปศุสัตว์ โดยกองอาหารสัตว์ได้ดำเนินการปรับปรุงและคัดเลือกพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีให้ผลผลิตสูงเหมาะสมกับประเทศไทย เรียกว่าเมล็ดพันธุ์คัด (Breeder Seed ; BS) และนำเมล็ดพันธุ์คัดไปปลูกขยายพันธุ์ให้มีปริมาณมากขึ้น และให้คงลักษณะที่ดีของสายพันธุ์ไว้ เรียกว่าเมล็ดพันธุ์หลัก (Foundation Seed ; FS) และเมล็ดพันธุ์ขยาย (Registered Seed ; RS) โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของนักวิชาการ จากนั้นเกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์จะซื้อหรือนำเมล็ดพันธุ์เข้ามาแลกเปลี่ยนกับเมล็ดพันธุ์ขยายจากกรมปศุสัตว์ นำไปปลูกผลิตเมล็ดชั้นพันธุ์รับรอง (Certified Seed ; CS) ต่อไป เมล็ดพันธุ์รับรองที่เกษตรกรผลิตได้ทั้งหมดจะถูกส่งเข้าโรงงานของกรมปศุสัตว์ เพื่อทำความสะอาดและควบคุมคุณภาพให้ได้ตามมาตรฐานของกรมปศุสัตว์ เสร็จแล้วจะแบ่งบรรจุเมล็ดพันธุ์ออกเป็นสองส่วน คือ ส่วนที่หนึ่งใช้ประมาณของกรมปศุสัตว์ซื้อไว้สำหรับใช้ในกิจกรรมของกรมปศุสัตว์ เรียกว่า เมล็ดงอก กอส. เมล็ดพันธุ์ส่วนที่สองเป็นเมล็ดพันธุ์ของเกษตรกรซึ่งกำหนดแผนการผลิตร่วมกัน ระหว่างชมรมผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์แห่งประเทศไทยกับกรมปศุสัตว์ เรียกว่า เมล็ดพัฒนาตลาด เมล็ดพันธุ์ส่วนนี้ชมรมฯ และหน่วยงานของกรมปศุสัตว์จะช่วยกันขายให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ทั่วไป แล้วนำเงินส่งให้เกษตรกรผู้ผลิตฯ โดยกรมปศุสัตว์จะช่วยประสานงานและให้คำแนะนำเรื่องการตลาดจำหน่ายเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์

ในปีงบประมาณ 2548 กองอาหารสัตว์สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ได้ผลผลิตใกล้เคียงเป้าหมาย กล่าวคือ การผลิตเมล็ดพันธุ์โดยศูนย์ฯ/สถานีฯ ผลิตเมล็ดพันธุ์ได้รวมทั้งสิ้น 42,835 กิโลกรัม คิดเป็น 85.7 เปอร์เซ็นต์ ของเป้าหมาย (ตารางที่ 8) ส่วนการผลิตเมล็ดพันธุ์โดยเกษตรกรตามแผนงานกอง

อาหารสัตว์สามารถผลิตได้ใกล้เคียงกับเป้าหมาย คือผลิตได้ 92,422 กิโลกรัม คิดเป็น 92.4 เปอร์เซ็นต์ ส่วนผลผลิตตามแผนงานพัฒนาตลาดเมล็ดพันธุ์ ผลิตได้เพียง 241,409 กิโลกรัม คิดเป็น 36.4 เปอร์เซ็นต์ ผลิตได้ต่ำกว่าเป้าหมายค่อนข้างมาก เนื่องจากมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อด้วยเงินสด บางรายให้ราคาดีกว่าชมรมฯ แต่ก็ถือว่าภารกิจในการพัฒนาตลาดผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ บรรลุตามเป้าหมายแล้ว สรุปแล้วผลผลิตเมล็ดพันธุ์ฯ ชั้นพันธุ์รับรองผลิตโดยเกษตรกรปีงบประมาณ 2548 ผลิตได้รวมทั้งสิ้น 333,831 กิโลกรัม คิดเป็น 43.7 เปอร์เซ็นต์ (ตารางที่ 9) โดยแยกรายละเอียดผลการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ตามชนิดพันธุ์ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 8 ผลผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชั้นพันธุ์หลักและชั้นพันธุ์ขยาย ผลิตโดยศูนย์ฯ/สถานีฯ ปีงบประมาณ 2548

ชนิด/ชั้นเมล็ดพันธุ์	แผน (กิโลกรัม)	ผล (กิโลกรัม)	คิดเป็น (เปอร์เซ็นต์)
<u>พันธุ์หญ้า</u>			
- ชั้นพันธุ์หลัก (FS)	660	1,135	172.0
- ชั้นพันธุ์ขยาย (RS)	35,490	33,579	94.6
<u>พันธุ์ถั่ว</u>			
- ชั้นพันธุ์หลัก (FS)	150	218	145.3
- ชั้นพันธุ์ขยาย (RS)	13,700	7,903	57.7
รวม	50,000	42,835	85.7

ตารางที่ 9 ผลผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชั้นพันธุ์รับรองผลิตโดยเกษตรกรปีงบประมาณ 2548

แผนงาน/ชนิดพันธุ์	แผน (กิโลกรัม)	ผล (กิโลกรัม)	คิดเป็น (เปอร์เซ็นต์)
<u>แผนงานกองอาหารสัตว์</u>			
- พันธุ์หญ้า	86,000	78,940	91.8
- พันธุ์ถั่ว	14,000	13,482	96.3
รวม	100,000	92,422	92.4
<u>แผนงานพัฒนาตลาดเมล็ดพันธุ์</u>			
- พันธุ์หญ้า	629,000	224,688	35.7
- พันธุ์ถั่ว	35,000	16,721	47.8
รวม	664,000	241,409	36.4
รวมทั้งสิ้น	764,000	333,831	43.7

ตารางที่ 10 ผลผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ของกรมปศุสัตว์ ปีงบประมาณ 2548
แยกตามชนิดพันธุ์ (กก.)

ชนิดพันธุ์	ผลิตในหน่วยงาน		ชั้นพันธุ์รับรองผลิตโดย เกษตรกรตามแผนงาน		รวมทั้งสิ้น
	พันธุ์หลัก(FS)	พันธุ์ขยาย(RS)	กองอาหาร สัตว์	พัฒนาตลาด เมล็ดพันธุ์	
<u>พันธุ์หญ้า</u>					
ลูซี่	410	16,442	54,780	30,075	101,707
กินนีสีม่วง	419	6,576	11,330	146,743	165,068
อะตราดัม	50	2,925	11,914	28,618	43,507
พลีแคพูลัม	55	1,278	916	145	2,394
มูลาโต้	-	-	-	19,107	19,107
ซีตาเรีย	-	171	-	-	171
โรดส์	129	1,560	-	-	1,689
ซอกัมแดง	45	850	-	-	895
ข้าวฟ่างฯ	27	3,680	-	-	3,707
ซิกแนลตั้ง	-	97	-	-	97
รวม	1,135	33,579	78,940	224,688	338,342
<u>พันธุ์ถั่ว</u>					
ฮามาต้า	21	950	5,500	12,782	19,153
ท่าพระสไตโล	138	2,811	5,255	549	8,106
ควาลเคด	29	905	2,727	3,390	6,550.5
บันดี	-	306	-	-	256
ไมยรา	30	810	-	-	640.5
กระถิน	-	2,000	-	-	2,000
ลิสเงา	-	121	-	-	38
รวม	218	7903	13,482	16,721	38,324
รวมทั้งสิ้น	1,353	41,482	92,422	241,409	376,666

หมายเหตุ : ไม่รวมผลิตเมล็ดปอเทือง 780 กก. สำหรับปรับปรุงดินแปลงผลิตของศูนย์ฯ /สถานีฯ

2. การปรับปรุงสภาพและบรรจุเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์

เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ทั้งหมดที่ผลิตได้ จะต้องนำเข้าโรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ ก่อนเพื่อลดความชื้น ทำให้เมล็ดพันธุ์มีความบริสุทธิ์เพิ่มขึ้น และตรวจสอบคุณภาพให้ได้ตามมาตรฐาน ที่กองอาหารสัตว์กำหนด แล้วจึงนำบรรจุกระสอบหรือถุงพลาสติกส่งให้หน่วยงานของกรมปศุสัตว์ตาม แผนงานโครงการต่างๆต่อไป หน่วยงานที่ปรับปรุงสภาพและบรรจุเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์มี 5 แห่งคือ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ขอนแก่น ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาส สถานีพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ ร้อยเอ็ด ผลการปรับปรุงสภาพและบรรจุเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2548 แสดงไว้ใน ตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ผลการปรับปรุงสภาพและบรรจุเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2548

หน่วยงาน	แผน (กิโลกรัม)	ผล (กิโลกรัม)	คิดเป็น (เปอร์เซ็นต์)
ศูนย์ฯ นครราชสีมา	179,080	108,391	60.5
ศูนย์ฯ ขอนแก่น	375,740	211,325	56.2
ศูนย์ฯ นราธิวาส	3,320	1,504	45.3
สถานีฯ มหาสารคาม	206,860	23,857.1	11.5
สถานีฯ ร้อยเอ็ด	49,000	29,955	61.1
รวม	814,000	375,032.1	46.1

3. การใช้เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์

เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่ผลิตได้ในปีงบประมาณ 2548 (ทุกแผนงาน) รวมทั้งสิ้น 376,666 กิโลกรัม และมีเมล็ดพันธุ์คงเหลือจากปีงบประมาณ 2547 จำนวน 83,160.3 กิโลกรัม รวมเป็น 459,826.3 กองอาหารสัตว์นำไปจำหน่าย จ่ายแจกเกษตรกร ดังนี้

3.1 จำหน่ายเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ตามแผนงานของกองอาหารสัตว์แก่เกษตรกร ทั่วไปและหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งสิ้น 104,662 กิโลกรัม ส่ง เงินเป็นรายได้แผ่นดินรวม 7,365,410 บาท

3.2 จำหน่ายเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ของชมรมฯ ตามแผนงานพัฒนาตลาดเมล็ด พันธุ์รวมทั้งสิ้น 241,409 กิโลกรัม ส่งเงินให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรวม 24,741,780 บาท

3.3 จ่ายแจกเมล็ดพันธุ์ให้เกษตรกรและหน่วยงานราชการต่างๆ รวมทั้งสิ้น 12,145 กิโลกรัม

3.4 กองอาหารสัตว์ใช้เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ เพื่อปลูกผลิตเมล็ดพันธุ์ และเสปียงสัตว์ภายในศูนย์/สถานีฯ ใช้ในโครงการทดสอบ-สาธิตเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์รวม 22,651 กิโลกรัม

3.5 มีเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์คงเหลือและเก็บรักษาไว้ที่คลังสำรองเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ของกองอาหารสัตว์ที่สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ร้อยเอ็ด จำนวน 9,321.01 กิโลกรัม (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 เมล็ดพันธุ์คงเหลือปีงบประมาณ 2548 แยกตามชนิดพันธุ์

ชนิดพันธุ์หญ้า	จำนวน (กก.)	ชนิดพันธุ์ถั่ว	จำนวน (กก.)
รูชี	192	ฮามาต้า	749
กินนีสีม่วง	173	ท่าพระสไตโล	2,658.01
อะตราดัม	778	คาวาลเคด	141.5
พลิแคทุล์ม	86	ไมยรา	582.5
ซีตาเรีย	113	บันดี	400
โรดส์	52	กระถิน	1,888
ซิกแนลตั้ง	128		
ข้าวฟ่าง	835		
ชอกัมแดง	545		
รวม	2,902	รวม	6,419.01
รวมทั้งสิ้น			9,321.01

4. การพัฒนาตลาดเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์

กรมปศุสัตว์ ได้ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์เพื่อการจำหน่ายเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 ซึ่งเป็นเวลากว่า 28 ปีแล้ว โดยเริ่มจากกรมปศุสัตว์นำเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่ให้ผลผลิตสูงจากประเทศต่างๆ มาปลูกทดสอบคัดเลือก จนได้พันธุ์ที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย จากนั้นจึงนำเข้าสู่ระบบการผลิตขยายพันธุ์เพื่อเพิ่มปริมาณผลิตเมล็ดให้มากขึ้น ในตอนแรกเป็นการผลิตภายในพื้นที่ของกรมปศุสัตว์ก่อน แต่ปริมาณที่ผลิตได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้งานของกรมปศุสัตว์ จึงทดลองส่งเสริมเกษตรกรให้ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ แล้วกรมปศุสัตว์ไปรับซื้อเมล็ดพันธุ์คืนในราคาประกัน โดยใช้งบประมาณของทางราชการทั้งหมด จนกระทั่งในปี พ.ศ.2539 ประเทศไทย

ประสบกับภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ จึงต้องปรับลดงบประมาณในการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ลงจำนวนมาก และทำให้เป็นข้อจำกัดโควตาการรับซื้อเมล็ดพันธุ์ของหน่วยงานราชการ แต่ความต้องการใช้เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์กลับมีสูงขึ้น ฉะนั้นเพื่อช่วยเหลือให้เกษตรกรมีเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ใช้อย่างเพียงพอ ในปี พ.ศ. 2545 กรมปศุสัตว์จึงหารือกับกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ ก่อตั้งชมรมผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์แห่งประเทศไทยขึ้น เพื่อเพิ่มปริมาณการผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการของประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างระบบการตลาด เพิ่มศักยภาพการผลิต และปรับปรุงคุณภาพให้ได้ตามมาตรฐานสากล

โครงการพัฒนาตลาดเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ปี พ.ศ. 2548 เกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์ได้ทั้งสิ้น 241,409 กิโลกรัม แบ่งเป็น หญ้าขี้ 30,075 กิโลกรัม หญ้ากินนีสีม่วง 146,743 กิโลกรัม หญ้าอะตราดัม 28,618 กิโลกรัม หญ้ามูลาไต้ 19,107 กิโลกรัม หญ้าพลีแคทูลัม 145 กิโลกรัม ถั่วฮามาต้า 12,782 กิโลกรัม ถั่วท่าพระสไตโล 549 กิโลกรัม และถั่วควาลเคด 3,390 กิโลกรัม กรมปศุสัตว์และชมรมฯ ช่วยกันขายเมล็ดพันธุ์ได้คิดเป็นเงิน 24,741,780 บาท และส่งเงินให้เกษตรกรผู้ผลิต เมื่อขายเมล็ดพันธุ์เสร็จแล้ว

5. การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2548

กรมปศุสัตว์ได้ส่งเสริมเกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ขึ้นเพื่อจำหน่าย ภายใต้การกำกับ ดูแล ให้คำแนะนำ และควบคุมการผลิตโดยกองอาหารสัตว์ ให้เป็นไปตามมาตรฐานการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ชั้นพันธุ์รับรองหรือพันธุ์จำหน่าย พ.ศ. 2547 อีกทั้งมีการควบคุมคุณภาพโดยตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ฯ ตามวิธีการสากล (ISTA) ได้แก่ ความชื้น ความบริสุทธิ์ ความงอก และเมล็ดพันธุ์พืชอื่น เพื่อให้คุณภาพของเมล็ดพันธุ์ฯ ได้ตามมาตรฐานกำหนด (มาตรฐานฯ CS) เกษตรกรรายใดที่เมล็ดพันธุ์ฯ ถูกตรวจสอบว่าไม่ได้มาตรฐาน เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องจะให้คำแนะนำเพื่อแก้ไขต่อไป

การตรวจสอบและควบคุมคุณภาพเมล็ดพันธุ์ฯ นอกจากจะดำเนินการในเมล็ดพันธุ์ฯ ชั้นพันธุ์รับรองหรือพันธุ์จำหน่าย (CS) ที่ผลิตโดยเกษตรกรแล้ว ยังดำเนินการครอบคลุมถึงเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์ขยาย (RS) ที่ผลิตในหน่วยงานของกองอาหารสัตว์ โดยจะควบคุมการผลิตให้ได้ตามมาตรฐานการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชั้นพันธุ์ขยาย ปี พ.ศ. 2548 ควบคุมและตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ฯ ตามวิธีสากลเช่นเดียวกัน เมล็ดพันธุ์ที่ผลิตได้จะต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานกำหนด (มาตรฐานฯ RS)

การตรวจสอบคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ฯ ทั้งหมดดำเนินการโดยห้องปฏิบัติการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ 5 แห่ง ได้แก่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา ขอนแก่น นครราชสีมา สถานีพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคามและร้อยเอ็ด ซึ่งผลการปฏิบัติงานแสดงไว้ในตารางที่ 13 และสรุปผลการตรวจสอบฯ แสดงไว้ ดังรายละเอียด

ตารางที่ 13 ผลการปฏิบัติงานตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2548

หน่วยงาน	จำนวนตัวอย่าง			จำนวนรายการ		
	เป้าหมาย	ผลงาน	% ผลงาน	เป้าหมาย	ผลงาน	% ผลงาน
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา	1,500	1,007	67	4,500	3,668	82
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ขอนแก่น	1,500	1,776	118	4,500	6,696	149
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา	100	27	27	300	84	28
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม	900	1,018	113	2,700	3,876	144
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ร้อยเอ็ด	400	387	97	1,200	1,371	114
รวม	4,400	4,215	96	13,200	15,695	119

สรุปผลการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่ผลิตโดยเกษตรกร (ชั้นพันธุ์รับรอง,CS)

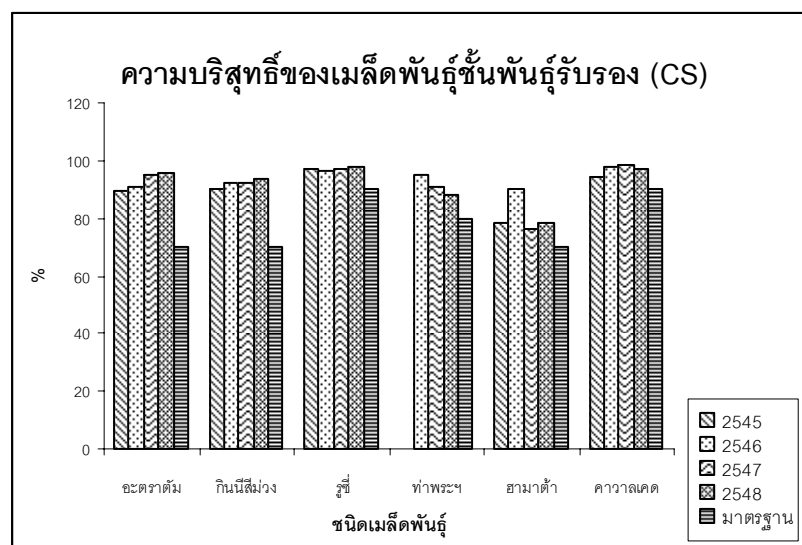
การดำเนินงานตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่ผลิตโดยเกษตรกรในปีงบประมาณ 2548 เป็นการสุ่มเก็บตัวอย่างขณะรับซื้อ โดยสุ่มตัวอย่างตามวิธีการที่กองอาหารสัตว์กำหนดและตรวจสอบโดยห้องปฏิบัติการ จากผลการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ พบว่า

ความชื้น ตัวอย่างเมล็ดหญ้าส่วนใหญ่ยังมีความชื้นสูงเกินกว่ามาตรฐานของกรมปศุสัตว์ ส่วนตัวอย่างเมล็ดถั่วพืที่มีมีความชื้นสูงเกินมาตรฐานกำหนดในถั่วคาวาลเคด

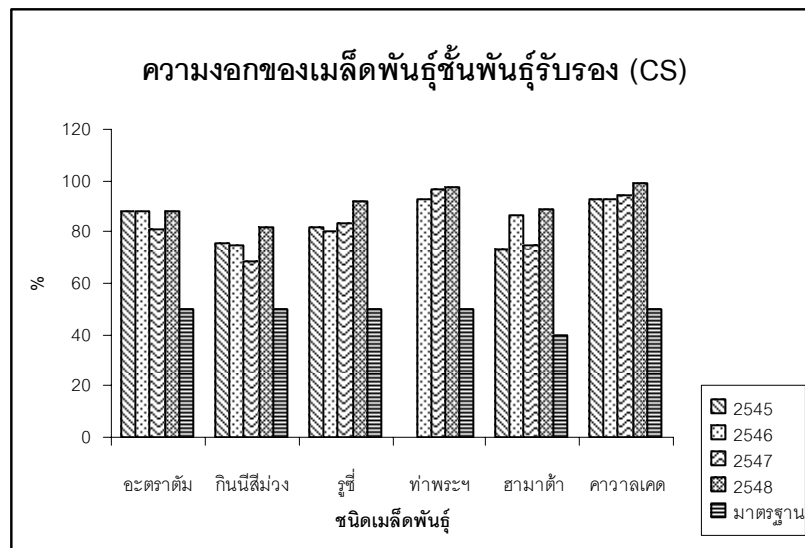
ความบริสุทธิ์และเมล็ดพันธุ์พืชอื่น ตัวอย่างเมล็ดหญ้า อะตราตรัม กินนีสีม่วง รุชี มีความบริสุทธิ์สูงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน มีเพียงส่วนน้อยที่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำ ซึ่งไม่เกิน 1 % (ในกินนีสีม่วงและรุชี) แต่พบต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำถึง 43 % ในหญ้าฟลิแคทุล์ม ส่วนเมล็ดพันธุ์พืชอื่นพบว่ายังคงมีในตัวอย่างเมล็ดหญ้ารุชี ประมาณ 1-2 % ตัวอย่างเมล็ดถั่วยังคงมีปัญหาในเรื่องเมล็ดพันธุ์พืชอื่นปน โดยพบว่ามีที่ไม่ได้มาตรฐานประมาณ 3 % ในถั่วฮามาต้าและท่าพระสไตโล

ความงอก พบว่าตัวอย่างหญ้าและถั่วส่วนใหญ่มีความงอกสูงและอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน แต่ยังมีบางชนิด ซึ่งเป็นตัวอย่างส่วนน้อย (ประมาณ 1 % ของหญ่ากินนีสีม่วง) มีความงอกต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ

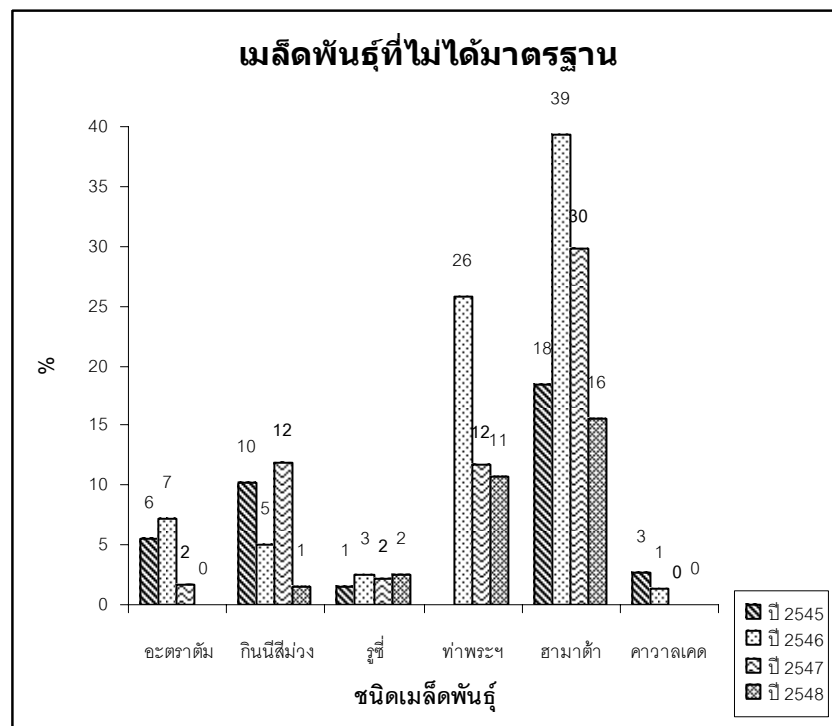
จากภาพรวมแสดงให้เห็นว่าคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ ที่ผลิตได้มีคุณภาพดี ค่าเฉลี่ยของความบริสุทธิ์และความงอกของเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตในปี 2548 มีคุณภาพดีใกล้เคียงกับเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตในปี 2545 2546 และ 2547 ทั้งมีคุณภาพสูงกว่ามาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนด เพอร์เซ็นต์เมล็ดพันธุ์ที่ไม่ได้มาตรฐานลดลงกว่าทุกปีที่ผ่านมา ดังรูปภาพที่ 4 – 6

ภาพที่ 4 ค่าเฉลี่ยความบริสุทธิ์ของเมล็ดพันธุ์ (CS) ที่ผลิตปี 2545 / 2546 / 2547 / 2548 เทียบกับมาตรฐาน (ปี 2545 ไม่มีข้อมูลถั่วท่าพระฯ)

ภาพที่ 5 ค่าเฉลี่ยความมอกของเมล็ดพันธุ์ (CS) ที่ผลิตปี 2545 / 2546 / 2547 / 2548 เทียบกับมาตรฐาน (ปี 2545 ไม่มีข้อมูลถั่วท่าพระฯ)

ภาพที่ 6 จำนวนตัวอย่างเมล็ดพันธุ์ที่ไม่ได้มาตรฐาน คิดเทียบกับจำนวนตัวอย่างที่ตรวจสอบ คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ (ปี 2545 ไม่มีข้อมูลถั่วท่าพระฯ)

สรุปผลการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่ผลิตและรวบรวม โดยศูนย์ฯ / สถานีฯ (ชั้นพันธุ์ขยาย, RS)

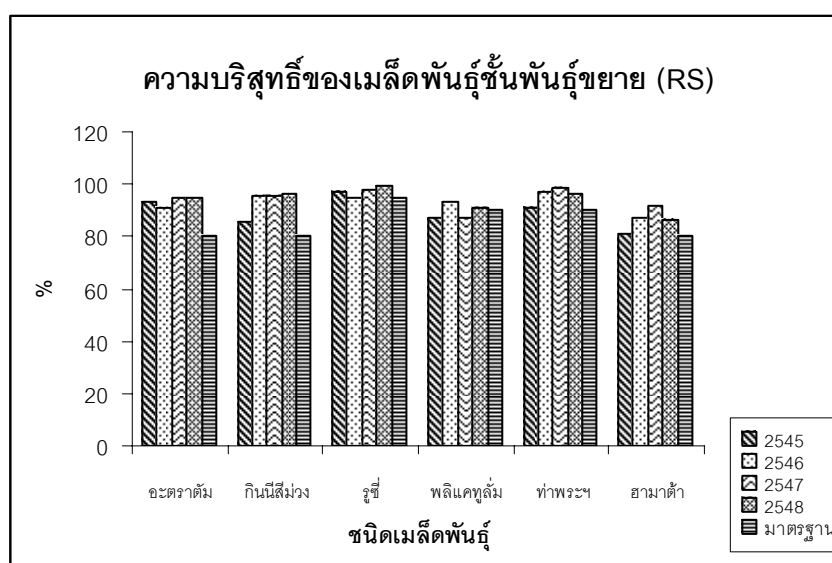
การตรวจสอบเมล็ดพันธุ์ ที่ผลิตและรวบรวมโดยศูนย์ฯ / สถานีฯ ดำเนินการตรวจสอบเมล็ดก่อนและหลังปรับปรุงสภาพ ซึ่งหลังจากปรับปรุงสภาพ พบว่า

ความชื้น ตัวอย่างเมล็ดหญ้าบางส่วนซึ่งเป็นส่วนน้อยมีความชื้นสูงเกินกว่ามาตรฐานของกรมปศุสัตว์ เช่น หญ้าอะตราดัม กินนีสีม่วง รุชี ตัวอย่างเมล็ดถั่วมีความชื้นได้เกณฑ์มาตรฐาน ยกเว้นถั่วคาวาลเคดก่อนปรับปรุงสภาพที่ส่วนใหญ่ยังคงมีความชื้นสูงเกินกว่ามาตรฐานฯ

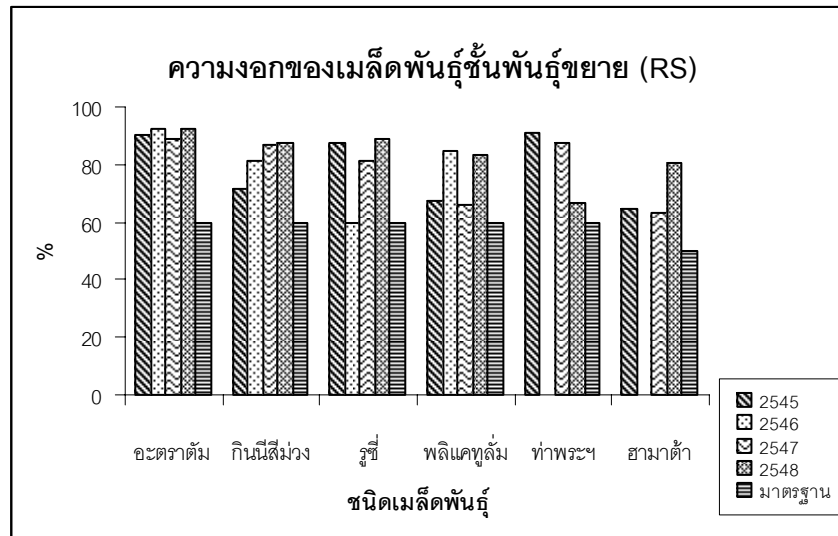
ความบริสุทธิ์และเมล็ดพันธุ์พืชอื่น ตัวอย่างเมล็ดหญ้าเกือบทั้งหมดมีความบริสุทธิ์สูงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานฯ มีเพียงส่วนน้อยที่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำ ได้แก่ กินนีสีม่วง พลิกทุลุ่ม และมูลาใต้ พบเมล็ดพันธุ์พืชอื่นปนในหญ้ามูลาใต้บ้างแต่เป็นเพียงส่วนน้อยที่มีปนเกินเกณฑ์มาตรฐานที่ยอมรับ (ประมาณ 7% ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจสอบ) ตัวอย่างเมล็ดถั่วทั้งหมดมีความบริสุทธิ์ได้เกณฑ์มาตรฐาน แต่บางส่วนยังมีเมล็ดพันธุ์พืชอื่นปนแต่เป็นส่วนน้อยที่มีปนเกินกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ยอมรับ (ถั่วท่าพระฯ และถั่วฮามาต้า)

ความงอก เมล็ดหญ้าส่วนใหญ่ได้มาตรฐานฯ มีเพียงตัวอย่างบางชนิด (พลิกทุลุ่มและมูลาใต้) ที่มีความงอกต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ ส่วนเมล็ดถั่วทั้งหมดได้มาตรฐานฯ

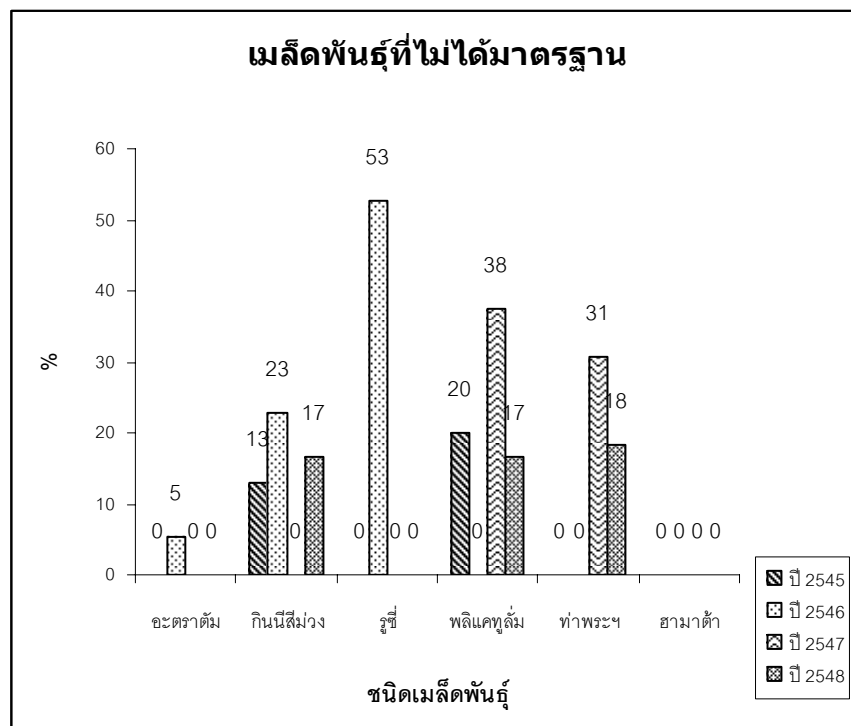
แต่ในภาพรวมแสดงให้เห็นว่าคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ ที่ผลิตได้มีคุณภาพดี ค่าเฉลี่ยของความบริสุทธิ์และความงอกของเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตในปี 2548 ใกล้เคียงกับเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตในปี 2545 2546 และ 2547 ทั้งมีคุณภาพสูงกว่ามาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนด เปอร์เซ็นต์เมล็ดพันธุ์ที่ไม่ได้มาตรฐานลดลง ยกเว้นกินนีสีม่วง (จำนวน 2 ตัวอย่าง) ที่มีความบริสุทธิ์ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำ ดังรูปภาพที่ 7 –9

ภาพที่ 7 ค่าเฉลี่ยความบริสุทธิ์ของเมล็ดพันธุ์ (RS) ที่ผลิตปี 2545 / 2546 / 2547 / 2548
เทียบกับมาตรฐาน

ภาพที่ 8 ค่าเฉลี่ยความงอกของเมล็ดพันธุ์ (RS) ที่ผลิตปี 2545 / 2546 / 2547 / 2548
เทียบกับมาตรฐาน (ปี 2546 ไม่มีข้อมูลของถั่วท่าพระฯ และฮามาต้า)

ภาพที่ 9 จำนวนตัวอย่างเมล็ดพันธุ์ที่ไม่ได้มาตรฐาน คิดเทียบกับจำนวนตัวอย่างที่ตรวจสอบ
คิดเป็นเปอร์เซ็นต์

การผลิตและการใช้เสปียงสัตว์

1. การผลิตเสปียงสัตว์

ปีงบประมาณ 2548 ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์/สถานีพัฒนาอาหารสัตว์รวม 29 แห่งผลิตและสำรองเสปียงสัตว์เลี้ยงสัตว์รวมทั้งสิ้น 11,070,103 กิโลกรัม คิดเป็น 131% ของเป้าหมาย (ดูในตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 แสดงผลการผลิตเสปียงสัตว์ปี 2548

ชนิดเสปียงสัตว์	แผนการผลิต (กิโลกรัม)	ผลการผลิต (กิโลกรัม)	%
1. พืชอาหารสัตว์แห้ง	4,475,000	5,021,757	112
2. พืชอาหารสัตว์หมัก	885,000	1,053,136	119
3. พืชอาหารสัตว์สด	3,090,000	4,995,210	162
รวม	8,450,000	11,070,103	131

2. การใช้เสปียงสัตว์

ในระหว่างเดือนตุลาคม 2547– เดือนกันยายน 2548 ศูนย์วิจัยฯ และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ได้ใช้เสปียงสัตว์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบอุทกภัย ภัยแล้ง ใช้ในกิจกรรมกรมฯ และจำหน่ายให้เกษตรกรทั่วไป รวมทั้งสิ้น 9,793,010 กิโลกรัม ผู้รับบริการจำนวน 19,303 ราย (ดูในตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 แสดงการใช้เสปียงสัตว์ในปี 48

รายการใช้ เสปียงสัตว์	พืชอาหาร สัตว์แห้ง(กก.)	พืชอาหารสัตว์ หมัก (กก.)	พืชอาหาร สัตว์สด (กก.)	รวม (กก.)	จำนวน (ราย)
1. อุทกภัย	1,058,492	103,680	1,514,322	2,676,494	6,031
2. ภัยแล้ง	1,898,548	314,396	3,461,430	5,674,374	11,879
2. กิจกรรมกรมฯ	815,764	185,350	0	1,001,114	163
4. จำหน่าย	366,575	74,453	0	441,028	1,230
รวม	4,139,379	677,879	4,975,752	9,793,010	19,303

2.1 การใช้เสบียงสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบอุทกภัย

ระหว่างเดือนตุลาคม 2547 ถึง เดือนกันยายน 2548 ศูนย์วิจัยฯ และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ได้ใช้เสบียงสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ที่ประสบอุทกภัยรวมทั้งสิ้น 2,676,494 กิโลกรัม คิดเป็น 27.33 % ของเสบียงสัตว์ทั้งหมด เกษตรกรได้รับความช่วยเหลือ รวม 6,031 ราย จังหวัดที่ได้รับการช่วยเหลือเสบียงสัตว์มากที่สุดคือ จังหวัดชุมพร พัทลุง และนครพนม (ดูรายละเอียดได้จากตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 แสดงการใช้เสบียงสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยปี 2548

เขต	ที่	จังหวัด	เสบียงแห้ง (กิโลกรัม)	เสบียงหมัก (กิโลกรัม)	เสบียงสด (กิโลกรัม)	รวม (กิโลกรัม)	จำนวน (ราย)
1	1	ชัยนาท	4,000		20,500	24,500	40
	2	สระแก้ว	7,200		13,500	20,700	40
	3	ระยอง	8,000			8,000	16
3	4	ร้อยเอ็ด		4,000	53,200	57,200	200
	5	ยโสธร	3,000		82,000	85,000	163
	6	นครราชสีมา	5,000		7,400	12,400	20
4	7	มหาสารคาม	480		500	980	2
	8	อุดรธานี	61,950	30,700	43,500	136,150	367
	9	เลย	16,800		4,700	21,500	49
	10	มุกดาหาร	12,000		41,592	53,592	118
	11	หนองคาย	840			840	2
	12	นครพนม	76,580		125,600	202,180	280
	13	กาฬสินธุ์		7,500	46,500	54,000	108
	14	สกลนคร		20,120	134,000	154,120	293
5	15	เชียงใหม่	2,300		6,000	8,300	18
	16	แม่ฮ่องสอน	2,000		6,500	8,500	15
	17	เชียงราย	2,000		6,400	8,400	16
	18	ลำปาง	2,000		6,500	8,500	15
6	19	สุโขทัย	70,985		110,720	181,705	389
	20	ตาก	10,000			10,000	100
	21	พิจิตร	16,500	250	1,500	18,250	64
	28	พิษณุโลก	21,000			21,000	22
	29	เพชรบูรณ์		5,000	171,400	176,400	311

ตารางที่ 16 (ต่อ) แสดงการใช้เสบียงสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยปี 2548

เขต	ที่	จังหวัด	เสบียงแห้ง (กิโลกรัม)	เสบียงหมัก (กิโลกรัม)	เสบียงสด (กิโลกรัม)	รวม (กิโลกรัม)	จำนวน (ราย)
7	30	เพชรบุรี	800		15,500	16,300	17
	31	ประจวบคีรีขันธ์		6,000	13,500	19,500	40
8	32	สุราษฎร์ธานี	85,000		24,400	109,400	173
	33	ชุมพร	256,760	14,130	146,300	417,190	376
9	34	นราธิวาส	29,510	5,000	166,520	201,030	754
	35	สตูล	45,100		63,360	108,460	223
	36	ตรัง	124,227		21,430	145,657	393
	37	พัทลุง	194,460	10,980	181,300	386,740	1,407
		รวม	1,058,492	103,680	1,514,322	2,676,494	6,031

2.2 การใช้เสบียงสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรประสบภัยแล้ง

ระหว่างเดือนตุลาคม 2547 ถึง เดือนกันยายน 2548 ศูนย์วิจัยและสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ได้ใช้เสบียงสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ที่ประสบภัยแล้ง เนื่องจากความแปรปรวนของดินฟ้าอากาศทำให้พืชอาหารสัตว์ในธรรมชาติมีไม่เพียงพอ และได้สนับสนุนเสบียงสัตว์เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกร ลดความสูญเสียและเพิ่มศักยภาพการผลิตสัตว์ของเกษตรกรรวมทั้งสิ้น 5,674,374 กิโลกรัม คิดเป็น 57.94 % ของเสบียงสัตว์ทั้งหมด เกษตรกรได้รับความช่วยเหลือเสบียงสัตว์ รวม 11,879 ราย จังหวัดที่ได้รับการช่วยเหลือเสบียงสัตว์มากที่สุดคือ จังหวัดมหาสารคาม, ตรัง และเพชรบูรณ์ (ดูรายละเอียดได้จากตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 แสดงการสนับสนุนเสบียงสัตว์ช่วยเหลือ ภัยแล้ง ปี 48

เขต	ที่	จังหวัด	เสบียงแห้ง	เสบียงหมัก	เสบียงสด	รวม	ราย
1	1	ชัยนาท	2,000	3,413	137,100	142,513	276
	2	สุพรรณบุรี	199,532	10,040	49,300	258,872	319
2	3	ฉะเชิงเทรา	16,000	30,000	60,375	106,375	200
	4	สระแก้ว	20,000	36,050	70,000	126,050	193
	5	จันทบุรี	14,050	30,000	50,675	94,725	120
	6	ปราจีนบุรี	10,000	20,000	60,450	90,450	150

ตารางที่ 17 (ต่อ) แสดงการสนับสนุนเสบียงสัตว์ช่วยเหลือ ภัยแล้ง ปี 48

เขต	ที่	จังหวัด	เสบียงแห้ง	เสบียงหมัก	เสบียงสด	รวม	ราย
3	7	นครราชสีมา	7,450		390,250	397,700	392
	8	สระบุรี	20,000			20,000	100
	9	ร้อยเอ็ด	10,430	2,740	57,150	70,320	173
	10	สุรินทร์	10,000			10,000	100
	11	บุรีรัมย์	40,350	41,880	214,695	296,925	524
	12	ยโสธร	2,000		54,750	56,750	127
4	13	ขอนแก่น	81,450	1,000	163,020	245,470	232
	14	มหาสารคาม	62,820	0	539,610	602,430	1,199
	15	หนองคาย	10,600	7,325	89,865	107,790	349
	16	อุดรธานี	169,371	20,650	176,800	366,821	766
	17	หนองบัวลำภู	1,500			1,500	3
	18	มุกดาหาร	38,940		16,100	55,040	271
	19	กาฬสินธุ์	65,000			65,000	65
	20	เลย	27,230		260,440	287,670	767
	21	นครพนม	4,100		11,800	15,900	68
5	22	ลำปาง	21,000		11,900	32,900	60
	23	ลำพูน	750		900	1,650	4
	24	เชียงใหม่	24,000		9,100	33,100	55
	25	เชียงราย	10,000		12,500	22,500	60
	26	น่าน	7,000		13,000	20,000	17
	27	พะเยา	6,460		14,000	20,460	33
	28	แพร่	12,400	0	13,000	25,400	45
6	29	เพชรบูรณ์	290,800		93,000	383,800	830
	30	ตาก	10,000		10,000	20,000	69
	31	พิษณุโลก	10,150		4,500	14,650	30
	32	พิจิตร	23,840	9,750	136,500	170,090	323
7	33	เพชรบุรี	60,000		45,000	105,000	226
	34	กาญจนบุรี	10,000		20,900	30,900	61
	35	ราชบุรี	3,800		30,000	33,800	42
	36	สถานีประจวบฯ	127,700	4,200	46,700	178,600	432
8	37	สุราษฎร์ธานี	85,260	50,000	100,100	235,360	359
	38	นครศรีธรรมราช	20,500	24,000	40,000	84,500	257

ตารางที่ 17 (ต่อ) แสดงการสนับสนุนเสบียงสัตว์ช่วยเหลือ ภัยแล้ง ปี 48

เขต	ที่	จังหวัด	เสบียงแห้ง	เสบียงหมัก	เสบียงสด	รวม	ราย
9	39	นราธิวาส	22,105			22,105	156
	40	ยะลา	20,850			20,850	147
	41	ปัตตานี	14,910			14,910	97
	42	ตรัง	174,320	13,768	201,460	389,548	1,277
	43	พัทลุง	83,900	7,380	36,900	128,180	299
	44	สงขลา	12,980	540	32,390	45,910	147
	45	สตูล	33,000	1,660	187,200	221,860	459
		รวม	1,898,548	314,396	3,461,430	5,674,374	11,879

2.3 การใช้เสบียงสัตว์สนับสนุนกิจกรรมกรมฯ และโครงการต่างๆ

ปีงบประมาณ 2548 ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์/สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ ได้สนับสนุนเสบียงสัตว์สำหรับดำเนินการโครงการศึกษาวิจัย, โครงการทดสอบด้านปศุสัตว์สนับสนุนโครงการสาธิต และส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ในกิจกรรมต่างๆรวมทั้งสิ้น 1,001,114 กิโลกรัม คิดเป็น 10.02 % ของเสบียงสัตว์ทั้งหมด ดังนี้

- พืชอาหารสัตว์แห้ง 815,764 กิโลกรัม
- พืชอาหารสัตว์หมัก 185,350 กิโลกรัม

หน่วยงานที่ได้รับการสนับสนุนจำนวน 163 หน่วยงาน

2.4 การจำหน่ายเสบียงสัตว์

ศูนย์วิจัยฯและสถานีอาหารสัตว์จำหน่ายเสบียงสัตว์ เกษตรกรจำนวน 1,230 ราย รวม 441,028 กก. คิดเป็น 4.50 % ของเสบียงสัตว์ทั้งหมด แยกเป็นแต่ละชนิด ดังนี้

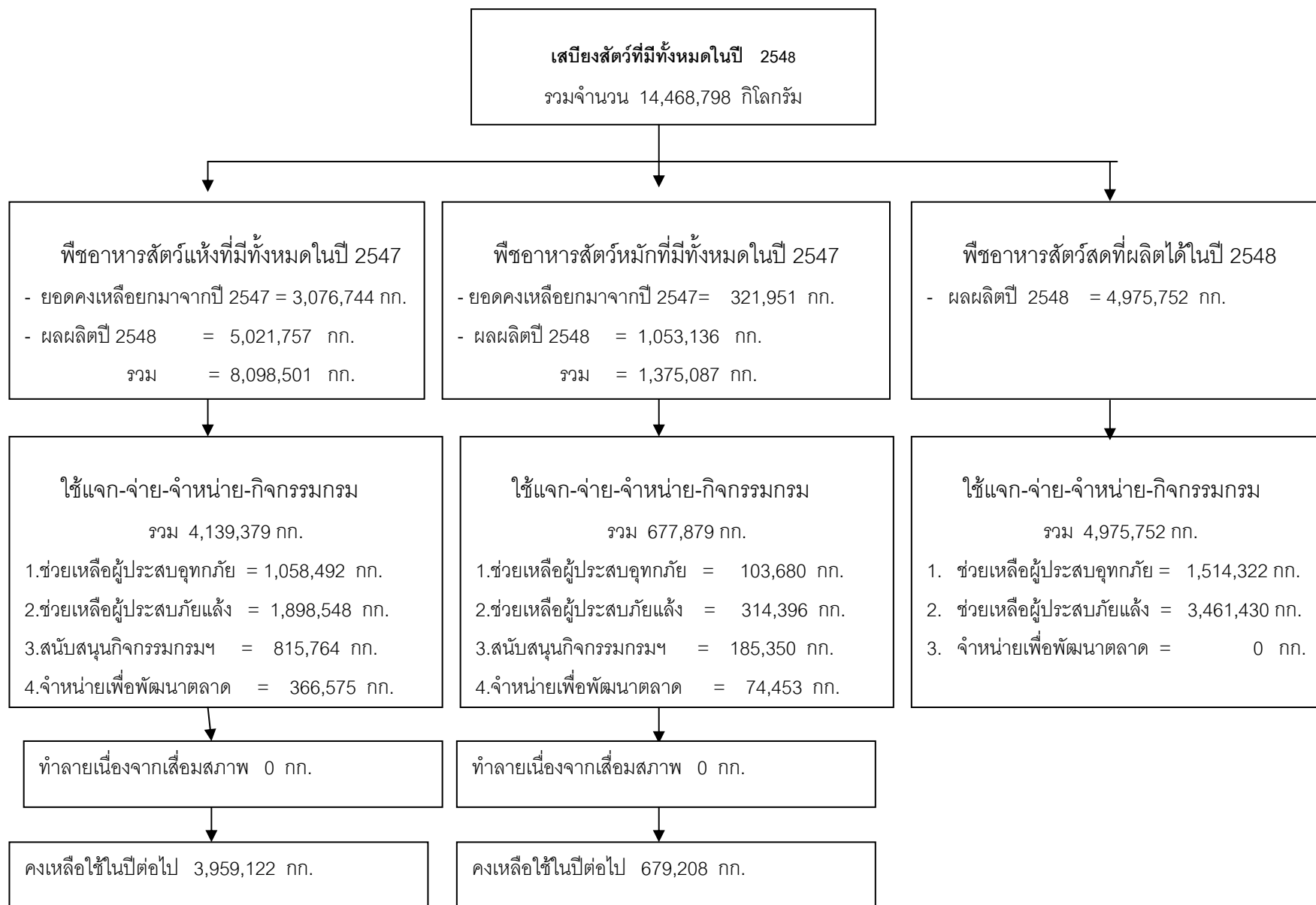
- พืชอาหารสัตว์แห้ง 366,575 กิโลกรัม เป็นเงิน 590,817 บาท
- พืชอาหารสัตว์หมัก 74,453 กิโลกรัม เป็นเงิน 83,205 บาท
- พืชอาหารสัตว์สด 441,028 กิโลกรัม เป็นเงิน 674,022 บาท

3. เเสบียงสัตว์คงเหลือของศูนย์วิจัยฯและสถานีอาหารสัตว์

ณ วันที่ 30 กันยายน 2548 ศูนย์วิจัยฯและสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ 29 แห่ง มีเสบียงสัตว์คงเหลือสำหรับช่วยเหลือเกษตรกรประสบภัยธรรมชาติยกยอดไปใช้ในปีต่อไป จำนวน 3,398,695 กิโลกรัม (ดังตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 แสดงการสำรองเสบียงสัตว์สำหรับใช้ ปี48

ชนิด เสบียงสัตว์	คงเหลือยกมา จากปี 47 (กิโลกรัม)	ผลผลิต ปี 48 (กิโลกรัม)	รวมใช้ ปี 48 (กิโลกรัม)	ทำลาย ปี48 (กิโลกรัม)	เสบียง คงเหลือ (กิโลกรัม)
1.พืชอาหารสัตว์แห้ง	3,076,744	5,021,757	4,139,379	-	3,959,122
2พืชอาหารสัตว์หมัก	321,951	1,053,136	677,879	-	697,208
รวม	3,398,695	11,050,645	9,793,010	-	4,656,330
รวมทั้งสิ้น	14,449,340		9,793,010		4,656,330

ภาพที่ 10 ภาพรวมการผลิตและการใช้เสบียงสัตว์ปี 2548

สรุปผลการปฏิบัติงานวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ ปี 2548

การดำเนินงานของกองอาหารสัตว์มี ดังนี้

1. การวิเคราะห์คุณค่าทางอาหารสัตว์ ดำเนินการโดยห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ของกองอาหารสัตว์ 4 แห่ง คือ กลุ่มวิเคราะห์อาหารสัตว์และพืชอาหารสัตว์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ นครราชสีมา ขอนแก่น และนราธิวาส ผลการดำเนินงาน ดังแสดงในตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ผลการปฏิบัติงานวิเคราะห์อาหารสัตว์ ปี 2548

หน่วยงาน	วิจัย & ทดสอบฯ			บริการวิเคราะห์		
	เป้าหมาย	ผลงาน	%	เป้าหมาย	ผลงาน	%
	(ตัวอย่าง)		ผลงาน	(ตัวอย่าง)		ผลงาน
กลุ่มวิเคราะห์อาหารสัตว์และพืชอาหารสัตว์	770	1,938	252	770	254	33
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา	217	1,302	600	490	946	193
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ขอนแก่น	315	687	218	490	2,218	453
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาส	258	277	107	350	373	107
รวม	1,560	4,204	269	2100	3,791	181

ในปี 2548 นี้ กองอาหารสัตว์สามารถลดระยะเวลาในการวิเคราะห์ตรวจสอบคุณค่าทางอาหารสัตว์และลดค่าใช้จ่ายงบประมาณค่าสารเคมีลงได้ ดังนี้คือ

1.1 การใช้เครื่อง ICP วิเคราะห์แร่ธาตุ เนื่องจากกองอาหารสัตว์ได้รับงบประมาณเหลือจ่ายปี 2547 ให้จัดซื้อเครื่องวิเคราะห์แร่ธาตุ ICP โดยเครื่องมือนี้สามารถตรวจวัดปริมาณแร่ธาตุในตัวอย่างได้พร้อมกันหลายรายการ แต่จะต้องเป็นรายการที่มีปริมาณแร่ธาตุใกล้เคียงกัน ซึ่งในปี 2548 นี้ กองอาหารสัตว์สามารถหา condition ของเครื่องและความเข้มข้นของสารละลายแร่ธาตุมาตรฐาน (Standard solution) สำหรับการตรวจวัดแร่ธาตุในพืชอาหารสัตว์และดิน ได้ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแคลเซียม แมกนีเซียม โบตัสเซียม ฟอสฟอรัส กลุ่มโซเดียม และกลุ่มซัลเฟอร์ ทำให้สามารถใช้เวลาในการตรวจวิเคราะห์ได้ 50/100 ตัวอย่าง/ชั่วโมง ภายในเวลา 2 วันทำการ นับตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมตัวอย่าง (wet digestion) ในขณะที่วิธีการเดิมต้องใช้เวลาในการปฏิบัติงาน 5 วันทำการ นอกจากนี้ ยังไม่ต้องใช้สารเคมีใดๆ ในการปรับสภาพสารละลายตัวอย่างก่อนการตรวจ วัดด้วยเครื่อง ICP ด้วย ทำให้สามารถประหยัดงบประมาณค่าสารเคมีได้

1.2 การตรวจสอบคุณภาพเสบียงสัตว์โดยใช้เครื่อง NIRS ซึ่งเครื่อง NIRS เป็นเครื่องมือสำหรับการวิเคราะห์สารอินทรีย์โดยไม่ต้องใช้สารเคมี ในปี 2548 กองอาหารสัตว์สามารถสร้าง calibration equation สำหรับการตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างพืชอาหารสัตว์ได้ทั้งค่า Proximate และ Detergent Fiber ทำให้สามารถตรวจสอบคุณภาพเสบียงสัตว์ 10 ตัวอย่าง 100 รายการ ได้ภายในเวลา 2 ชั่วโมง ในขณะที่วิธีการเดิมต้องใช้เวลารั้ง 5 วันทำการ

2. การให้บริการทางวิชาการ กองอาหารสัตว์ได้ให้บริการวิชาการต่างๆ เช่น ฝึกอบรมนักศึกษาจากสถาบันการศึกษาจำนวน 4 คน , เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ จำนวน 7 คน ให้คำแนะนำเกี่ยวคุณค่าอาหารสัตว์แก่เกษตรกรจำนวน 6 ราย แนะนำวิธีการและเทคนิคในการวิเคราะห์อาหารสัตว์แก่เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ จำนวน 3 ราย เรียบเรียงเอกสารวิชาการจำนวน 1 เรื่องและแจกจ่ายเอกสารเผยแพร่จำนวน 10 เล่ม

โครงการนาหญาปี 2548

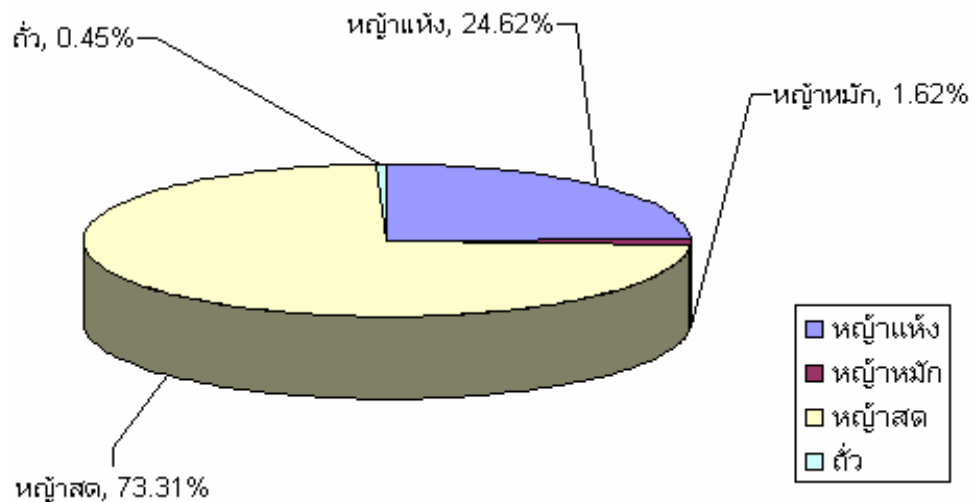
โครงการนาหญาฯ เริ่มดำเนินการ เมื่อเดือนมกราคม 2545 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกพืชอาหารสัตว์จำหน่าย เกิดเป็นอาชีพที่มั่นคง และให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์มีเสปียงสัตว์คุณภาพดีไว้ใช้เลี้ยงสัตว์ได้ตลอดทั้งปี ในปีงบประมาณ 2548 มีผลการดำเนินงานสะสม(ตุลาคม 2547-กันยายน 2548) ดังนี้

1. พื้นที่ดำเนินการ 44 จังหวัด
2. จำนวนกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ มีจำนวน 231 กลุ่ม
3. จำนวนสมาชิกผู้ผลิตเสปียงสัตว์มีทั้งหมด 7,433 ราย
4. พื้นที่ผลิตเสปียงสัตว์มีจำนวน 25,316 ไร่
5. เป้าหมายผลผลิตเสปียงสัตว์ 79,311,200 กิโลกรัม ผลผลิตเสปียงสัตว์ได้ 74,343,653 กิโลกรัม คิดเป็นผลงาน 94 %
6. มูลค่าการจำหน่ายเสปียงสัตว์รวม 105,065,484 บาท แยกเป็นแต่ละชนิดตามตารางที่ 20

ตารางที่ 20 แสดงชนิดเสปียงสัตว์ ปริมาณเสปียงสัตว์และมูลค่าจำหน่าย ปี 2548

ชนิดเสปียงสัตว์	ปริมาณเสปียงสัตว์ (กก.)	มูลค่า (บาท)
หญ้าสด	54,507,975	62,396,120
หญ้าแห้ง	18,288,781	40,033,907
หญ้าหมัก	1,209,143	1,836,153
ถั่วสด	160,700	158,600
ถั่วแห้ง	166,152	611,359
ถั่วหมัก	10,902	28,345
รวม	74,343,653	105,064,484

จากตารางที่ 20 ผลการจำหน่ายเสปียงสัตว์ส่วนใหญ่เป็นหญ้าสดซึ่งสามารถจำหน่ายได้ 54,507,975 กิโลกรัม คิดเป็น มูลค่า 62,396,120 บาท (73.3%) รองลงมาเป็นหญ้าแห้ง ซึ่งจำหน่ายได้ 18,288,781 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 40,033,907 บาท (24.6%) และจำหน่ายหญ้าหมักได้ 1,209,143 กิโลกรัม คิดมูลค่า 1,836,153 บาท (1.63%) สำหรับถั่วสด ถั่วแห้ง และถั่วหมัก จำหน่ายได้น้อยกว่าหญ้า อาจเป็นเพราะได้ผลผลิตน้อย แต่ก็สามารถจำหน่ายถั่วสด ถั่วแห้งและถั่วหมัก รวม 337,754 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 798,304 บาท

รูปที่ 11 แสดงสัดส่วนการผลิตเสียบึ่งสัตว์ชนิดต่างๆ กิจกรรมนาหมื่น
ปีงบประมาณ 2548

จากรูปที่ 11 สัดส่วนการจำหน่ายเสียบึ่งสัตว์เป็นหมูสามชั้น 73.31 % รองมาคือหมูดำ 24.62% และหมูขาว 1.62 % สำหรับการจำหน่ายตัวทั้งรูป สด , แห้ง , หมัก คิดเป็นสัดส่วนรายจังหวัดเพียง 0.45% สาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรจำหน่ายหมูสามชั้นได้มาก เนื่องจากมีความต้องการของผู้ใช้สูง จึงสามารถขายหมูสามชั้นได้ตลอดทั้งปี และเกษตรกรขาดเครื่องจักรเพื่อทำหมูแห้ง จึงเป็นสาเหตุทำให้ยอดจำหน่ายหมูสามชั้นสูงกว่าหมูดำและหมูขาว

ราคาจำหน่ายผลผลิตเสียบึ่งสัตว์ของเกษตรกร ผันแปรตามพื้นที่และฤดูกาล จำแนกตามประเภทเสียบึ่งสัตว์ได้ดังนี้

1. หมูสามชั้น	ราคากิโลกรัมละ	0.50 – 1.30	บาท
2. หมูดำ	ราคากิโลกรัมละ	2.00 – 3.50	บาท
3. หมูขาว	ราคากิโลกรัมละ	0.75 – 1.50	บาท
4. ตัวสด	ราคากิโลกรัมละ	1	บาท
5. ตัวแห้ง	ราคากิโลกรัมละ	3 – 4	บาท
6. ตัวหมัก	ราคากิโลกรัมละ	1.50	บาท

รูปแบบการดำเนินงาน

ตั้งแต่เริ่มดำเนินการในเดือนมกราคม 2545 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน มีการดำเนินการกิจกรรมนาหญาหลายรูปแบบ ซึ่งพอจะสรุปรูปแบบตามแหล่งงบประมาณ ได้ 3 รูปแบบ ดังนี้

1.งบประมาณเศรษฐกิจประมาณปี 2545 เป็นโครงการที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล ในปี 2545 จำนวน 173 ล้านบาท เริ่มดำเนินการในเดือนมกราคม 2545 ในพื้นที่ 32 จังหวัด ปลูกพืชอาหารสัตว์ 20,000 ไร่ ดำเนินการโดยคัดเลือกเกษตรกรเพื่อจัดตั้งกลุ่มเป็นนิติบุคคล 200 กลุ่ม มีสมาชิก 6,280 ราย ผ่านการฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย ค่าไถ ท่อนพันธุ์ ลวดเชือก ฯลฯ สนับสนุนเครื่องจักรขนาดเล็ก กลุ่มละ 1 ชุด ประกอบด้วย เครื่องตัดหญ้าแบบสะพายไหล่ 5 เครื่อง เครื่องอัดหญ้า 1 ชุด เครื่องหั่น 1 ชุด และสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนกลุ่มละ 434,770 บาท สำหรับดำเนินการผลิต การรวบรวมผลผลิต การขนส่ง การตลาด และให้สมาชิกในกลุ่มกู้ยืมเพื่อการผลิต ซึ่งในปัจจุบันมีกลุ่มนาหญาเดิมเหลืออยู่ 172 กลุ่ม เนื่องจากกลุ่มย่อยจำนวน 28 กลุ่ม ยุบไปรวมเป็นกลุ่มใหญ่ โดยแยกเป็นกลุ่มที่ผลิตเสบียงสัตว์ขายอย่างเดียว มี 153 กลุ่ม และกลุ่มที่ผลิตขายและเลี้ยงสัตว์ของตัวเอง มี 19 กลุ่ม

2.งบบูรณาการจังหวัด(CEO) ใช้งบประมาณจากจังหวัดตามแผนยุทธศาสตร์จังหวัด เช่น จังหวัดชัยนาท, สิงห์บุรี, สระบุรี, ลพบุรี, อ่างทอง, ยโสธร, หนองบัวลำภู, กาญจนบุรี เป็นต้น โดยส่วนราชการในจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการ เช่น เกษตรและสหกรณ์จังหวัด, เกษตรจังหวัด, สำนักงานจังหวัด, ปศุสัตว์จังหวัด, ศูนย์ฯ/สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ในพื้นที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมดำเนินการคัดเลือกเกษตรกรและพื้นที่ จัดตั้งกลุ่มเป็นนิติบุคคล สนับสนุนงบประมาณดำเนินการ จัดซื้อเครื่องจักรกลการเกษตร เช่น เครื่องตัดหญ้า, เครื่องอัด, เครื่องเกลี่ย และรถแทรกเตอร์ฟาร์ม เป็นต้น เงินอุดหนุนและปัจจัยการผลิต ขึ้นอยู่กับแผนยุทธศาสตร์ของแต่ละจังหวัด ปัจจุบันมีกลุ่มนาหญาประเภทนี้อยู่ 22 กลุ่ม

3.เกษตรกรรายย่อย ใช้งบประมาณดำเนินการของเกษตรกรเอง เป็นเกษตรกรรายย่อยที่สนใจปลูกพืชอาหารสัตว์จำหน่าย โดยมีศูนย์ฯ/สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ให้การสนับสนุนท่อน/กล้าพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ และให้คำแนะนำด้านวิชาการ เช่น จังหวัดหนองคาย, จังหวัดกาฬสินธุ์, จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นต้น ปัจจุบันมีกลุ่มนาหญาประเภทนี้อยู่ 37 กลุ่ม ยังไม่เป็นที่นิติบุคคล

หน่วยงานที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับโครงการนาหญา มีอยู่ประมาณ 20 หน่วยงาน โดยมีกรมปศุสัตว์เป็นหน่วยงานหลักและส่วนราชการสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในพื้นที่เป็นหน่วยงานร่วมดำเนินการ ได้แก่ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด, สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์จังหวัด, สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด, สำนักงานเกษตรจังหวัด, ชลประทานจังหวัด, พัฒนาที่ดินจังหวัด, และสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัด เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานราชการอื่น ได้แก่ สำนักงานจังหวัด, องค์การบริหารส่วนจังหวัด, และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โดยดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ของท้องถิ่น

ตารางที่ 21 แสดงผลผลิตและมูลค่าการจำหน่ายสเปียงสัตว์กีบกรรมนาหน้ารายจังหวัด ปีงบประมาณ 2548

ลำดับ ที่	จังหวัด	ผลผลิต (กก.)							มูลค่า (บาท)
		หญ้าสด	หญ้าแห้ง	หญ้าหมัก	ถั่วสด	ถั่วแห้ง	ถั่วหมัก	รวม	
1	สุพรรณบุรี	5,179,350	4,430,479	0	0	0	0	9,609,829	19,532,810
2	พิษณุโลก	957,500	3,716,200	0	0	0	0	4,673,700	9,752,290
3	พิจิตร	3,446,852	2,765,370	100,951	0	0	0	6,313,173	9,495,259
4	อ่างทอง	3,012,700	1,842,264	0	0	0	0	4,854,964	9,330,527
5	ยโสธร	4,597,702	0	0	0	0	0	4,597,702	8,233,801
6	ชัยนาท	2,283,144	1,318,824	0	0	160,099	0	3,762,067	5,307,118
7	ลำปาง	3,069,900	214,710	0	5,400	0	0	3,290,010	4,067,082
8	นครพนม	3,484,648	0	0	0	0	0	3,484,648	3,484,648
9	พัทลุง	3,440,500	0	25,000	0	0	0	3,465,500	3,465,500
10	สิงห์บุรี	1,382,650	1,197,627	0	0	0	0	2,580,277	3,392,765
11	อุบลราชธานี	2,701,810	0	0	0	0	0	2,701,810	3,289,797
12	สตูล	1,140,522	0	15,805	0	0	0	1,156,327	2,830,547
13	ลพบุรี	3,169,075	0	0	0	0	0	3,169,075	2,642,300
14	กำแพงเพชร	1,300,000	888,000	0	0	0	0	2,188,000	2,547,550

ตารางที่ 21 (ต่อ) แสดงผลผลิตและมูลค่าการจำหน่ายเสบียงสัตว์กิจกรรมนาหญ้ารายจังหวัด ปีงบประมาณ 2548

ลำดับ ที่	จังหวัด	ผลผลิต (กก.)							มูลค่า (บาท)
		หญ้าสด	หญ้าแห้ง	หญ้าหมัก	ถั่วสด	ถั่วแห้ง	ถั่วหมัก	รวม	
15	สระบุรี	1,948,220	159,560	0	44,800	1,761	0	2,154,341	1,966,600
16	ประจวบ	1,476,600	201,760	156,600	0	0	0	1,834,960	1,441,040
17	สระแก้ว	301,500	23,500	700,750	101,500	0	0	1,127,250	1,403,163
18	เพชรบูรณ์	337,010	865,500	0	7,000	1,000	0	1,210,510	1,308,637
19	ขอนแก่น	809,586	50,521	0	2,000	1,900	0	864,007	1,249,827
20	กาฬสินธุ์	1,407,000	0	0	0	0	0	1,407,000	1,192,500
21	ร้อยเอ็ด	1,164,300	0	0	0	0	0	1,164,300	1,164,300
22	มหาสารคาม	725,663	89,250	0	0	0	0	814,913	1,089,052
23	เพชรบุรี	1,816,000	0	0	0	0	0	1,816,000	908,000
24	สุราษฎร์ธานี	700,795	13,233	1 84,826	0	0	0	898,854	841,832
25	หนองคาย	620,599	0	0	0	0	0	620,599	633,616
26	สุโขทัย	651,000	94,500	0	0	0	0	745,500	610,750
27	อุดรธานี	442,480	224,280	12,211	0	0	0	678,971	555,321
28	แพร่	261,422	92,133	0	0	0	0	353,555	521,319

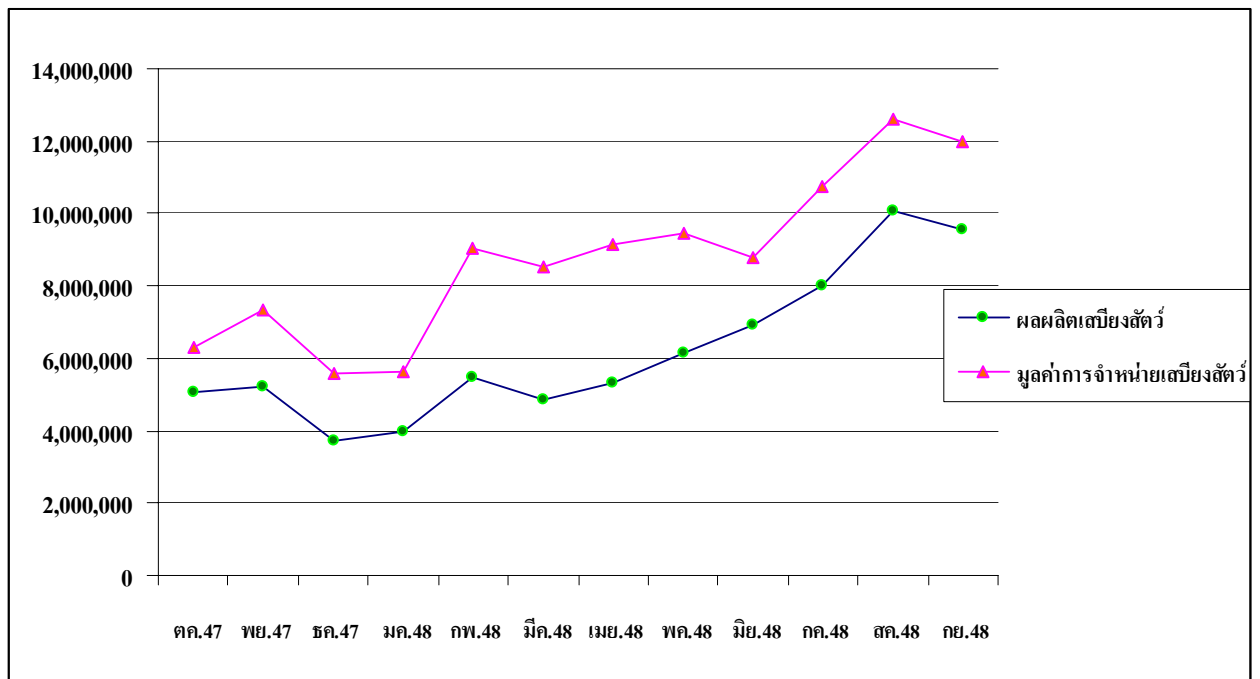
ตารางที่ 21 (ต่อ) แสดงผลผลิตและมูลค่าการจำหน่ายเสบียงสัตว์กิจกรรมนาหญ้ารายจังหวัด ปีงบประมาณ 2548

ลำดับ ที่	จังหวัด	ผลผลิต (กก.)							มูลค่า (บาท)
		หญ้าสด	หญ้าแห้ง	หญ้าหมัก	ถั่วสด	ถั่วแห้ง	ถั่วหมัก	รวม	
29	สกลนคร	439,760	0	0	0	0	0	339,760	478,993
30	ตาก	373,500	0	0	0	0	0	0	373,500
31	นครราชสีมา	554,800	0	13,000	0	0	0	567,800	371,740
32	อุดรดิตถ์	226,600	10,600	0	0	0	0	237,200	267,000
33	บุรีรัมย์	253,130	450	0	0	0	0	253,580	225,980
34	นครศรีธรรมราช	104,399	0	0	0	0	0	104,399	222,440
35	อุทัยธานี	117,734	24,763	0	0	0	0	142,497	215,388
36	เลย	49,809	58,657	0	0	1,392	10,902	120,760	192,181
37	มุกดาหาร	170,090	0	0	0	0	0	170,090	177,281
38	ชุมพร	317,200	0	0	0	0	0	317,200	158,855
39	นราธิวาส	40,225	6,600	0	0	0	0	46,825	73,855
40	ตรัง	32,200	0	0	0	0	0	32,200	20,700
41	นครสวรรค์	0	0	0	0	0	0	0	0
	รวม	54,507,975	18,288,781	1,209,143	160,700	166,152	10,902		

รายได้จากการขายผลผลิต จากตารางที่ 22 เกษตรกรสมาชิกนาห้วยฯสามารถจำหน่ายผลผลิตเสปียงสัตว์รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 105,064,484 บาท ผลผลิตต่ำช่วงเดือน ธันวาคม 2547 – มกราคม 2548 เนื่องจากขาดแคลนแหล่งน้ำ ส่วนในเดือน กรกฎาคม 2548 – กันยายน 2548 ให้ผลผลิตค่อนข้างสูง เนื่องจากเป็นช่วงฤดูฝน มีปริมาณน้ำเพียงพอ ดังรูป 12 ช่วงฤดูฝน สมาชิกนาห้วยฯจะตัดหญ้า ถ้าคิดรวมยอดสะสมตั้งแต่เริ่มโครงการ ฯ คือเดือนมีนาคม 2545 ถึง กันยายน 2548 เกษตรกรขายผลผลิตได้ทั้งหมด 194,263,701 กิโลกรัม คิดเป็นเงินทั้งสิ้น 293,833,133 บาท

**ตารางที่ 22 แสดงผลผลิตและมูลค่าการจำหน่ายเสปียงสัตว์กิจกรรมนาห้วยรายเดือน
ปีงบประมาณ 2548**

เดือน	ผลผลิต(กก.)	มูลค่า (บาท)
ต.ค. 47	5,078,167	6,288,103
พ.ย. 47	5,215,984	7,342,071
ธ.ค. 47	3,708,000	5,564,908
ม.ค. 48	3,962,327	5,651,632
ก.พ. 48	5,461,138	9,029,500
มี.ค. 48	4,877,792	8,506,451
เม.ย. 48	5,302,718	9,130,295
พ.ค. 48	6,163,510	9,461,652
มิ.ย. 48	6,932,125	8,803,879
ก.ค. 48	8,025,000	10,720,657
ส.ค. 48	10,066,161	12,576,670
ก.ย. 48	9,550,731	11,988,666
ผลรวม	74,343,653	105,064,484

รูปที่ 12 แสดงปริมาณผลผลิตและมูลค่าการจำหน่ายสุpigสัตว์ของเกษตรกร
กิจกรรมนาหุ้รายเดือน ปีงบประมาณ 2548

กิจกรรม
พัฒนาเทคโนโลยีอาหารสัตว์

การพัฒนาเทคโนโลยีอาหารสัตว์

กองอาหารสัตว์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ 8 แห่ง และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ 21 แห่ง ได้พัฒนาเทคโนโลยีอาหารสัตว์ใน 4 ลักษณะ คือ การพัฒนาเทคโนโลยีอาหารสัตว์ในหน่วยงาน การพัฒนาเทคโนโลยีอาหารสัตว์ร่วมกับเกษตรกร การเผยแพร่เทคโนโลยีอาหารสัตว์ และให้บริการสนับสนุนเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ให้แก่เกษตรกรผลการดำเนินการปีงบประมาณ 2548 ดังนี้

1. การจัดตั้งหมู่บ้านหลักถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์ เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์แบบครบวงจรรวม 34 หมู่บ้าน รายละเอียดแสดงในตารางที่ 23 กิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยีแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความต้องการของเกษตรกรและสอดคล้องกับปัญหาการผลิตสัตว์แต่ละพวก เช่น

- สาธิตการผลิตพืชอาหารสัตว์พันธุ์ใหม่
- สาธิตการจัดการและใช้ประโยชน์แปลงพืชอาหารสัตว์
- สาธิตการผลิตอาหารข้นสำหรับสุกร สัตว์ปีก โคและกระบือ แพะ แกะ
- สาธิตการผลิตพืชหมักและเมล็ดพันธุ์พืชจำหน่าย

2. สาธิตเทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตพืชอาหารสัตว์ เพื่อสาธิตเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ การจัดการเพื่อเพิ่มผลผลิตพืชอาหารสัตว์ การจัดการเพื่อลดต้นทุน รวม 30 เรื่อง

3. สาธิตเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงแปลงพืชอาหารสัตว์ เพื่อสาธิตและพัฒนาระบบการผลิต การจัดการ และใช้ประโยชน์แปลงพืชอาหารสัตว์ ให้เพียงพอสำหรับเลี้ยงโคเนื้อ โคนม กระบือ แพะ ตลอดปีในปีงบประมาณ 2548 ดำเนินการ 30 เรื่อง ได้จัดทำสรุปผลการพัฒนาเทคโนโลยีการปล่อยเพาะเลี้ยง และใช้ประโยชน์แปลงพืชอาหารสัตว์ รวม 10 เรื่อง ตามรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 24

4. สาธิตการผลิตอาหารข้น เพื่อสาธิตการประกอบสูตรอาหารเลี้ยงโคเนื้อ โคนม แพะ เป็ด สุกร โดยใช้วัตถุดิบที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น และมีการปรับปริมาณการใช้วัตถุดิบในสูตรอาหารให้เหมาะสมกับราคาในแต่ละท้องถิ่น ในปี 48 ดำเนินการรวม 2 เรื่อง

5. สาธิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ เพื่อรวบรวมพันธุ์พืชอาหารสัตว์ หญ้าอาหารสัตว์ ถั่วอาหารสัตว์ และพืชอาหารสัตว์ยืนต้น อาหารสัตว์ในแปลงขนาด 3x4 ตรม. มีการจัดการดูแลพืชอาหารสัตว์อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อได้เกษตรกร และประกอบการตัดสินใจในการเลือกพันธุ์พืชอาหารสัตว์เหมาะสมกับการเพาะปลูกแต่ละประเภท รวมจำนวนแปลงรวบรวมพันธุ์ทั้งสิ้น 1,160 แปลง

6. การทดสอบเลี้ยงโค-กระบือระบบเกษตรอินทรีย์ โดยสาธิตการปลูกสร้างแปลงพืชอาหารสัตว์อย่างถูกต้องเหมาะสม ใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยและสารสังเคราะห์ทั้งหมด ภายในเวลา 2-3 ปี ก็สามารถเข้าสู่ระบบการผลิตสินค้าอินทรีย์ได้ เนื่องจากมูลโค-กระบือ ที่ผลิตขึ้นในแต่ละปี

เพียงพอหมุนเวียนเป็นธาตุอาหารพืช นอกจากนั้นโค-กระบือมีการเจริญเติบโตตามปกติ ทำให้เกษตรกรสามารถเลี้ยงโค - กระบือระบบอินทรีย์เป็นอาชีพเสริมเพิ่มปริมาณเนื้อสัตว์ที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้แพร่หลายมากขึ้น ในปี 2548 ดำเนินการ 5 แห่ง ดังนี้

- สถานีพัฒนาอาหารสัตว์นครพนม ทดสอบเลี้ยงโคพื้นเมือง
- สถานีพัฒนาอาหารสัตว์กาฬสินธุ์ ทดสอบเลี้ยงโคพื้นเมือง
- สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สกลนคร ทดสอบเลี้ยงโคพื้นเมือง
- สถานีพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม ทดสอบเลี้ยงกระบือ
- สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ยโสธร ทดสอบเลี้ยงกระบือ

7. **สถิติเทคโนโลยีการผลิตพืชอาหารสัตว์** เพื่อสถิติวิธีการผลิตและให้เกษตรกรร่วมผลิตและสำรองพืชอาหารสัตว์ ในรูปแบบต่าง ๆ มีเกษตรกรเข้าร่วม 1,097 ราย ซึ่งจะทำให้เกษตรกรเกิดทักษะ สามารถผลิตพืชอาหารสัตว์ สำรองไว้ใช้ในช่วงที่ขาดแคลน เป็นการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนอาหารสัตว์ เพิ่มผลผลิตและถ่ายทอดการผลิตสัตว์ของเกษตรกร

ตารางที่ 23 หมู่บ้านหลักถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์

ลำดับที่	หน่วยงาน	จำนวน	เรื่อง
1	ศูนย์ฯ ชัยนาท	1	- บ้านหนองโสน ต.วังหมัน อ.วัดสิงห์ จ.ชัยนาท
2	สถานีฯ สุพรรณบุรี	1	- บ้านหนองตูมโพธิ์สุวรรณ ต.บ้านสระ อ.สามชุก จ.สุพรรณบุรี
3	ศูนย์ฯ สระแก้ว	1	- บ้านคลองหวาย ต.วังใหม่ กิ่ง อ.วังสมบูรณ์ จ.สระแก้ว
4	ศูนย์ฯ นครราชสีมา	1	- บ้านโปร่งดินดำ ต.คลองม่วง อ.ปากช่อง จ. นครราชสีมา
5	สถานีฯ ร้อยเอ็ด	1	- ม.9 ต.พนมไพร อ.พนมไพร จ.ร้อยเอ็ด
6	สถานีฯ บุรีรัมย์	1	- บ้านโคกลอย ต.ไทยเจริญ อ.คำ จ.บุรีรัมย์
7	สถานีฯ ยโสธร	1	- บ้านกว้าง ต.เขื่องคำ อ.เมือง จ.ยโสธร
8	สถานีฯ ขอนแก่น	2	- บ้านหนองแซง ต.บ้านแฮด กิ่ง อ. บ้านแฮด จ.ขอนแก่น - บ้านนาขาม-พังทวย ต.พังทวย อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น
9	สถานีฯ มหาสารคาม	2	- บ้านโนนศรีชัยสว่าง ต.ดอนเงิน อ.เขียงยืน จ.มหาสารคาม - บ้านศรีสุข อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม
10	สถานีฯ กาฬสินธุ์	1	- บ้านคำศรี ต.หนองบัว อ.หนองกุงศรี จ.กาฬสินธุ์
11	สถานีฯ อุดรธานี	1	- บ้านสร้างแป้น ต.เขียงเพ็ง จ.อุดรธานี
12	สถานีฯ เลย	1	- บ้านโนนงาม ม.4 ต.ห้วยส้ม อ.ภูกระดึง จ.เลย

ตารางที่ 23 (ต่อ) หมู่บ้านหลักถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์

ลำดับที่	หน่วยงาน	จำนวน	เรื่อง
13	สถานีฯ มุกดาหาร	1	- บ้านโนนยาง ต.โนนยาง อ.โนนสูง จ.มุกดาหาร
14	สถานีฯ หนองคาย	1	- บ้านนาพิพาน ม.4 ต.ปะโค อ.เมือง จ.หนองคาย
15	สถานีฯ นครพนม	1	- บ้านเหล่าภูมิ อ.เมือง จ.นครพนม
16	สถานีฯ สกลนคร	1	- บ้านทราบทอง ต.ปทุมวาปี อ.ส่องดาว จ.สกลนคร
17	ศูนย์ฯ ลำปาง	1	- บ้านวอแก้ว ต.วอแก้ว อ.ห้างฉัตร จ.ลำปาง
18	สถานีฯ แพร่	2	- บ้านทุ่งไธ้ง ต.ทุ่งไธ้ง อ.เมือง จ.แพร่ - บ้านแม่ยางเปียง อ.ร้องกวาง จ.แพร่
19	สถานีฯ เพชรบูรณ์	2	- บ้านวังพิกุล ต.วังพิกุล อ.บึงสามพัน จ.เพชรบูรณ์ - บ้านท่าอินุญ ต.ท่าอินุญ อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์
20	สถานีฯ สุโขทัย	1	- บ้านสามเนิน ต.หนองจิก อ.ศรีมาศ จ.สุโขทัย
21	สถานีฯ พิจิตร	2	- บ้านทำนน้ำ ต.ทำนน้ำ อ.โพทะเล จ.พิจิตร - บ้านหนองพง ต.ทุ่งใหญ่ อ.โพธิ์ประทับช้าง จ.พิจิตร
22	ศูนย์ฯ เพชรบุรี	1	- บ้านสามพระยา ต.สามพระยา อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี
23	สถานีฯ ประจวบคีรีขันธ์	1	- บ้านนิคมอ่าวน้อย อ.เมือง จ.ประจวบคีรีขันธ์
24	ศูนย์ฯ สุราษฎร์ธานี	1	- บ้านอ่างทอง ต.หนองไทร อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี
25	สถานีฯ ชุมพร	1	- บ้านทุ่งยอ ต.กุดรัง ต.ท่าแซะ จ.ชุมพร
26	ศูนย์ฯ นราธิวาส	1	- บ้านโต๊ะเหม ม.5 ต.ไพรวัน อ.ตากใบ จ. นราธิวาส
27	สถานีฯ สตูล	1	- บ้านกำแพงเพชร ต.กำแพงเพชร อ.รัตภูมิ จ.สงขลา
28	สถานีฯ ตรัง	1	- บ้านหนองบัว ต.หนองบัว อ.รัษฎา จ.ตรัง
29	สถานีฯ พัทลุง	1	- บ้านเกาะเต่า ต.เกาะเต่า อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง
	รวม	34	

ตารางที่ 24 ผลการพัฒนาเทคโนโลยีการปล่อยสัตว์ทะเลเลี้ยง

ลำดับที่	ระบบจัดการ	พันธุ์พืชอาหารสัตว์	พันธุ์สัตว์	รายละเอียด	ที่มา
1.	ทะเลเลี้ยง หมุนเวียน	หญ้ากินนีสี ม่วง	โคบราห์มัน	- เลี้ยงโคพันธุ์บราห์มัน จำนวน 4 ตัว น้ำหนักเริ่มต้นเฉลี่ย 134 กก. ปล่อยทะเลเลี้ยงในแปลงหญ้ากินนีสีม่วง พื้นที่รวม 8 ไร่ แบ่ง 4 แปลงย่อย ปล่อยทะเลเลี้ยงหมุนเวียนแปลงละ 7 วัน ปลูกลำไย 2 ไร่ ตัดถั่วอายุ 6 วัน ทำถั่วหมัก เพื่อเสริมให้กินตอนเย็น ตัวละ 0.5 กก.ต่อวัน ใช้ระยะเวลาเก็บข้อมูล 305 วัน โคมีน้ำหนักสุดท้ายเฉลี่ยตัวละ 196 กก. คิดเป็นอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 645 กรัมต่อตัวต่อวัน	สอ.ชุมพร, 2547
2.	ทะเลเลี้ยง หมุนเวียน	หญ้าแพงโกล่า	โคพื้นเมือง	- เลี้ยงโคพื้นเมือง จำนวน 3 ตัว น้ำหนักเริ่มต้นเฉลี่ย 181 กก. ปล่อยทะเลเลี้ยงในแปลงหญ้าพื้นที่รวม 4 ไร่ แบ่งเป็น 4 แปลงย่อย ใช้หญ้าอายุ 45 วัน ใช้เวลาทะเลเลี้ยง 365 วัน โคมีน้ำหนักเฉลี่ย 276 กก. มีน้ำหนักเพิ่มเฉลี่ยตัวละ 95กก. คิดเป็นอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 259 กรัมต่อตัวต่อวัน	สอ.แพร่, 2547

ตารางที่ 24 (ต่อ) ผลการพัฒนาเทคโนโลยีการปล่อยสัตว์ทะเล

ลำดับที่	ระบบจัดการ	พันธุ์พืชอาหารสัตว์	พันธุ์สัตว์	รายละเอียด	ที่มา
3.	ทะเลลึก หมุนเวียน	หญ้ากินนีสี ม่วง	ลูกโคนม เพศผู้	- เลี้ยงลูกโคนมเพศผู้ จำนวน 8 ตัว น้ำหนักเริ่มต้นเฉลี่ย 73 กก. มีการเสริมอาหารชั้น 0.5 กก.ต่อตัวต่อวัน ใน 2 เดือนแรก ปล่อยทะเลลึกในแปลงหญ้า พื้นที่รวม 8 ไร่ แบ่ง 4 แปลงย่อย ใช้ระยะเวลาทะเลลึก 593 วัน โคมีน้ำหนักสุดท้ายเฉลี่ย 270 กก. คิดเป็นอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 330 กรัมต่อตัวต่อวัน จากนั้นนำมาขุนในคอกโดยให้กินอาหารชั้น 1 % ของน้ำหนักตัว ร่วมกับหญ้าแห้ง ใช้เวลาขุน 91 วัน น้ำหนักสุดท้ายเฉลี่ย 380 กก. คิดเป็นอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 1200 กรัมต่อตัวต่อวัน ประสิทธิภาพการเปลี่ยนอาหาร 6.57 ต้นทุนค่าอาหารต่อการเพิ่มน้ำหนัก 1 กก. เท่ากับ 26 บาท	สอ.สกลนคร, 2547
4.	ตัดสดให้กิน	เนเปียร์ยักษ์	โคนมเพศ เมีย	- เลี้ยงลูกโคนมเพศเมีย จำนวน 3 ตัว อายุประมาณ 7 เดือน น้ำหนักเฉลี่ย 149 กก. ตัดหญ้าเนเปียร์ยักษ์ อายุ 27 วัน จากแปลงหญ้าพื้นที่ 1600 ตรม. มีการเสริมหญ้าแห้งประมาณ 380 กก. ในช่วงหญ้าสดขาดแคลน โดยไม่เสริมอาหารชั้นใช้ระยะเวลา 365 วัน โคมีน้ำหนักสุดท้ายเฉลี่ย 298 กก. คิดเป็นอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 408 กรัมต่อตัวต่อวัน	ศอ.นครราชสีมา, 2547

ตารางที่ 24 (ต่อ) ผลการพัฒนาเทคโนโลยีการปล่อยสัตว์ทะเล

ลำดับที่	ระบบจัดการ	พันธุ์พืชอาหารสัตว์	พันธุ์สัตว์	รายละเอียด	ที่มา
5.	ตัดสดให้กิน	-หญ้าแพงโกล่า - กระถิน	แพะพื้นเมือง	- เลี้ยงแพะพื้นเมืองลูกผสมเพศผู้ไม่ตอน อายุ 3-4 เดือน น้ำหนักเฉลี่ยประมาณ 12 กก. จำนวน 20 ตัว แบ่งออก 2 กลุ่มๆละ 10 ตัว กลุ่มที่ 1 ให้กินใบกระถินอย่างเดียวเต็มที กลุ่มที่ 2 ให้กินหญ้าแพงโกล่าสดเต็มที ร่วมกับอาหารข้น โปรตีน 17% ประมาณ 300 กรัมต่อตัวต่อวัน ระยะเวลาขุน 120 วัน แพะมีน้ำหนักสุดท้ายเฉลี่ย 18.5 และ 23.8 กก.ต่อตัว คิดเป็นอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 54 กรัม และ 96 กรัมต่อตัวต่อวัน ตามลำดับ ผลตอบแทนจากการขุนแพะทั้ง 2 กลุ่ม เท่ากับ 100 และ 297 บาท ตามลำดับ	ศอ.เพชรบุรี, 2547
6.	แพะเล็มหมุนเวียน	ถั่วไมยรา	แพะพื้นเมืองลูกผสม	- เลี้ยงแพะพื้นเมืองลูกผสม 9 ตัว อายุ 3-4 เดือน น้ำหนักเฉลี่ย 14 กก. ปล่อยแพะเล็มในแปลงถั่วไมยรา 2 ไร่ แบ่ง 6 แปลงย่อย ใช้ถั่วอายุ 35-42 วัน ใช้เวลาแพะเล็ม 136 วัน แพะมีน้ำหนักสุดท้ายเฉลี่ย 26 กก. น้ำหนักเพิ่มเฉลี่ย 12 กก.ต่อตัว คิดเป็นอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 90 กรัมต่อตัวต่อวัน และสรุปได้ว่าพื้นที่ 1 ไร่ เพียงพอต่อการเลี้ยงแพะ 4-5 ตัว	สอ.ประจวบ ฯ, 2547

ตารางที่ 24 (ต่อ) ผลการพัฒนาเทคโนโลยีการปล่อยสัตว์ทะเลล้ม

ลำดับที่	ระบบจัดการ	พันธุ์พืชอาหารสัตว์	พันธุ์สัตว์	รายละเอียด	ที่มา
7.	ทะเลล้ม หมุนเวียน	หญ้าอะตราตัม	แพะ พื้นเมือง ลูกผสม	- เลี้ยงแพะพื้นเมืองลูกผสม 5 ตัว (เพศผู้ 1 ตัว เพศเมีย 4 ตัว) น้ำหนักเฉลี่ย 19 กก.ต่อตัวต่อวัน ปล่อยทะเลล้มในแปลงหญ้าอะตราตัม 1 ไร่ แบ่ง 4 แปลง ใช้หญ้าอายุ 40-50 วัน ปล่อยทะเลล้ม 240 วัน สามารถผลิตลูกได้ 3 ตัว เป็นเพศเมียทั้งหมด คิดเป็นผลตอบแทนที่ได้รับต่อการเลี้ยงแพะ 1 ตัว เท่ากับ 304 บาทต่อตัว สรุปได้ว่าพื้นที่ 1 ไร่ เพียงพอต่อการเลี้ยงแพะ 5 ตัว	สอ.ตรัง, 2547
8.	ทะเลล้ม หมุนเวียน	แพงโกล่า	กระบือ พื้นเมือง	- เลี้ยงกระบือพื้นเมืองระบบอินทรีย์ 15 ตัว (เพศผู้ 1 ตัว เพศเมีย 14 ตัว) น้ำหนักเริ่มต้นเฉลี่ย 320 กก. ปล่อยทะเลล้มในแปลงหญ้าแพงโกล่าพื้นที่ 30 ไร่ แบ่ง 10 แปลงย่อย ปล่อยหมุนเวียนแปลงละ 5 วัน และทำหญ้าแพงโกล่าแห้งจาก แปลง 17 ไร่ ผลิตหญ้าแห้งได้ 8.3 ตัน ใช้เลี้ยงในช่วงแล้ง ใช้ระยะเวลาทะเลล้ม 450 วัน กระบือมีน้ำหนักสุดท้ายเฉลี่ย 437 กก. สามารถผลิตลูกกระบือได้ 3 ตัว มีน้ำหนักเฉลี่ย 178 กก.	สอ.ยโสธร, 2547

ตารางที่ 24 (ต่อ) ผลการพัฒนาเทคโนโลยีการปล่อยสัตว์ทะเล

ลำดับที่	ระบบจัดการ	พันธุ์พืชอาหารสัตว์	พันธุ์สัตว์	รายละเอียด	ที่มา
9.	ทะเลเลี้ยง หมุนเวียน	หญ้าชิกแนล เลื้อย	แกะ	- เลี้ยงแกะเพศเมีย 5 ตัว น้ำหนักเริ่มต้นเฉลี่ย 24.7 กก ปล่อยทะเลเลี้ยงในแปลงหญ้าชิกแนลเลื้อยพื้นที่ 1 ไร่ แบ่ง 8 แปลง ปล่อยทะเลเลี้ยงหมุนเวียนแปลงละ 7 วัน และมีแปลงหญ้าชิกแนลเลื้อยสำหรับผลิตหญ้าแห้ง 400 ตรม. มีการเสริมอาหารชั้น 200 กรัมต่อตัวต่อวัน ใช้เวลาทะเลเลี้ยง 336 วัน น้ำหนักสุดท้ายเฉลี่ย 44.8ก.ก.คิดเป็นอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 58 กรัมต่อตัวต่อวัน สามารถผลิตลูกแกะได้ 2 ตัว สรุปได้ว่าพื้นที่ 1 ไร่ เพียงพอสำหรับเลี้ยงแกะ 1 ตัว	ศอ.นราธิวาส, 2547
10.	ทดสอบ ความชอบ กินพืช อาหารสัตว์	หญ้า -กีนีสีม่วง - รุชี - เนเปียร์ แคระ - แพงโกล่า - ชีทาเรีย	ลูกโคนม เพศผู้	- เลี้ยงลูกโคนมเพศผู้ แรกเกิด 4 ตัว ในคอกขังเดี่ยว น้ำหนักเริ่มต้นเฉลี่ย 34 กก. เลี้ยงโดยใช้หญ้าแห้ง 5 ชนิด ได้แก่ หญ้ากีนีสีม่วง หญ้ารุชี หญ้าเนเปียร์ แคระ หญ้าแพงโกล่า และหญ้าชีทาเรีย โดยตัดทำแห้งที่อายุ 21 วัน วางให้ลูกโคเลือกกินอย่างอิสระ ให้นมเทียมและอาหารชั้นประมาณ 1 % ของน้ำหนักตัว ใช้เวลาเก็บข้อมูล 120 วัน โคมีน้ำหนักสุดท้ายเฉลี่ย 95 กก. คิดเป็นอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 508 กรัมต่อตัวต่อวัน และพบว่าลูกโคนมชอบกินหญ้าแพงโกล่ามากที่สุด รองลงมาได้แก่ หญ้ารุชี หญ้าเนเปียร์แคระ หญ้ากีนีสีม่วง และหญ้าชีทาเรีย ตามลำดับ โดยมีค่าอาหารต่อตัวเท่ากับ 2,500 บาท	ศอ.เพชรบุรี, 2547

กิจกรรมวิจัยกองอาหารสัตว์

งานวิจัยด้านอาหารสัตว์

กองอาหารสัตว์มุ่งเน้นการศึกษา วิจัยอาหารสัตว์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และลดต้นทุนด้านอาหารสัตว์ โดยมีโครงการวิจัยที่ดำเนินการ 3 ชุดโครงการในปีงบประมาณ 2548 ดังนี้

1. ชุดโครงการวิจัยและพัฒนากาให้อาหารโคพื้นเมืองเพื่อการผลิตเนื้อ (พ.ศ.2547-2549)

ประกอบด้วยโครงการวิจัยทั้งหมด 10 เรื่อง โดยดำเนินการวิจัยในปีงบประมาณ 2548 จำนวน 10 เรื่อง ดังนี้

แผนงานวิจัยย่อยที่ 1 : ศึกษาาระดับโภชนะหลักในอาหารของโคพื้นเมือง (2 เรื่อง)

- 1.1 ผลของระดับโปรตีนและพลังงานในอาหารต่ออัตราการเจริญเติบโตสำหรับโคพื้นเมืองเพศผู้
- 1.2 ผลของระดับโปรตีนและพลังงานในอาหารต่ออัตราการเจริญเติบโตสำหรับโคพื้นเมืองเพศเมีย

แผนงานวิจัยย่อยที่ 2 : ศึกษาารูปแบบและวิธีการจัดการให้อาหารโคพื้นเมือง (8 เรื่อง)

- 2.1 น้ำหนักที่เริ่มขุนต่อสมรรถนะการเจริญเติบโตและคุณภาพซากของโคพื้นเมืองเพศผู้ในสภาพการเลี้ยงแบบขังคอก
- 2.2 ผลของน้ำหนักที่เริ่มปล่อยแทะเล็มในแปลงหญ้าต่ออัตราการเจริญเติบโตและต้นทุนในการเลี้ยงโคพื้นเมืองเพศผู้หลังหย่านม
- 2.3 สมรรถภาพโคพื้นเมืองเพศผู้ภายใต้การเลี้ยงแบบปล่อยแทะเล็มในแปลงหญ้างินนี้สีม่วงและแปลงถั่วท่าพระสไตโลในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี
- 2.4 สมรรถภาพโคพื้นเมืองเพศผู้ภายใต้การเลี้ยงแบบปล่อยแทะเล็มในแปลงหญ้าแพงโกล่าและแปลงถั่วท่าพระสไตโลในพื้นที่จังหวัดแพร่
- 2.5 สมรรถภาพโคพื้นเมืองเพศผู้ ภายใต้การเลี้ยงแบบปล่อยแทะเล็มในแปลงหญ้าชีตาเรียและแปลงถั่วท่าพระสไตโลในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 2.6 สมรรถภาพโคพื้นเมืองเพศผู้ภายใต้การเลี้ยงแบบปล่อยแทะเล็มในแปลงหญ้างินนี้สีม่วงและแปลงถั่วไมยราในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- 2.7 การศึกษาต้นทุนการผลิตโคขาวลำพูนภายใต้การจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์แบบประณีต
- 2.8 การศึกษาต้นทุนการผลิตโคพื้นเมืองภาคอีสานภายใต้การจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ 2 แบบ

วัตถุประสงค์

- เพื่อศึกษาระดับโภชนะหลักในอาหารโคพื้นเมือง
- เพื่อศึกษารูปแบบและวิธีการจัดการให้อาหารโคพื้นเมือง การใช้ประโยชน์แปลงพืชอาหารสัตว์ที่เหมาะสมในการผลิตเนื้อจากโคพื้นเมืองตลอดจนต้นทุนการผลิต

ผลที่คาดว่าจะได้

ได้ข้อมูลระดับโภชนะหลักในอาหารของโคพื้นเมืองเพศผู้และเพศเมีย ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการคำนวณสูตรอาหารในการเลี้ยงโคพื้นเมืองของประเทศไทย เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงโคพื้นเมืองของเกษตรกร และเป็นการอนุรักษ์พันธุ์โคพื้นเมืองให้คงอยู่ตลอดไป

2. ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาการให้อาหารโคนมเพศผู้เพื่อการผลิตเนื้อ (พ.ศ.2547-2549)

ประกอบด้วยโครงการวิจัยทั้งหมด 11 เรื่อง และดำเนินโครงการวิจัยในปีงบประมาณ 2548 จำนวน 7 เรื่อง ดังนี้

แผนงานวิจัยย่อยที่ 2 : ศึกษาสูตรอาหารชั้นลูกโคและรูปแบบการให้อาหารที่เหมาะสมในลูกโคนมเพศผู้(อายุ 0-3 เดือน)

- 2.1 ผลของการให้อาหารชั้นและอาหารหยাবแก่ลูกโคเพศผู้ที่อายุต่างกันต่ออัตราการเจริญเติบโต

แผนงานวิจัยย่อยที่3 : ศึกษารูปแบบการให้อาหารเพื่อการผลิตเนื้อจากลูกโคนมเพศผู้

- 3.1 การศึกษาชนิดอาหารสำหรับเลี้ยงลูกโคนมเพศผู้เพื่อการผลิตเนื้อลูกโควัยอ่อน
- 3.2 การศึกษาเปรียบเทียบน้ำนมเริ่มต้นและน้ำนมสิ้นสุดการขุนที่ต่างกันของโคนมเพศผู้ต่อสมรรถนะการผลิตและคุณภาพซาก
- 3.3 ผลของระดับโปรตีนและพลังงานในอาหารต่ออัตราการเจริญเติบโตสำหรับโคนมเพศผู้
- 3.4 สมรรถภาพของการขุนโคนมเพศผู้ด้วยหญ้าแห้งคุณภาพต่างๆ
- 3.5 สมรรถภาพของการผลิตโคนมเพศผู้ที่เลี้ยงด้วยหญ้าหมักเป็นอาหารหยাবหลัก
- 3.6 การศึกษาอัตราการเจริญเติบโตและต้นทุนการผลิตของโคนมเพศผู้ช่วงอายุ 6-18 เดือนภายใต้สภาพการจัดการแปลงหญ้า 2 แบบ

วัตถุประสงค์

- เพื่อศึกษาสูตรอาหารที่เหมาะสมสำหรับใช้เลี้ยงโคนมเพศผู้ระยะต่าง ๆ
- เพื่อศึกษารูปแบบ การจัดการด้านการเลี้ยงและการให้อาหารทั้งอาหารข้นและอาหารหยاب ตลอดจนการจัดการแปลงหญ้าที่เหมาะสมในการผลิตเนื้อจากโคนมเพศผู้

ผลที่คาดว่าจะได้

ได้รูปแบบวิธีการจัดการด้านอาหารในการขุนโคนมเพศผู้ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงจำหน่าย เป็นการเพิ่มมูลค่าในลูกโคนมเพศผู้และช่วยเพิ่มรายได้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ตลอดจนเป็นอาชีพใหม่สำหรับเกษตรกรในการเลี้ยงโคขุน และเป็นการเพิ่มผลผลิตเนื้อโคคุณภาพดี

3. ชุดโครงการวิจัยระดับโปรตีนและพลังงานที่เหมาะสมในอาหารเปิดเทศสายพันธุ์กบินทร์บุรี

ประกอบด้วยโครงการวิจัยทั้งหมด 4 เรื่อง และดำเนินโครงการวิจัยในปีงบประมาณ 2548 จำนวน 1 เรื่อง ดังนี้

3.1 ผลของระดับโปรตีนและพลังงานที่เหมาะสมสำหรับเปิดเทศสายพันธุ์กบินทร์บุรีช่วงระยะไข่

วัตถุประสงค์

เพื่อทราบข้อมูลระดับโภชนะหลักที่เหมาะสมในการประกอบสูตรอาหารเลี้ยงเปิดเทศสายพันธุ์กบินทร์บุรีในช่วงระยะอายุต่าง ๆ

ผลที่คาดว่าจะได้

ได้ข้อมูลระดับโภชนะที่เหมาะสมในการประกอบสูตรอาหารเลี้ยงเปิดเทศสายพันธุ์กบินทร์บุรีในช่วงระยะอายุต่าง ๆ ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการให้บริการคำนวณสูตรอาหาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเปิดเทศ ตลอดจนใช้เป็นฐานข้อมูลในการศึกษาหาความต้องการโภชนะต่าง ๆ ของเปิดเทศ ตลอดจนการจัดการให้อาหารเปิดเทศต่อไป

ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในปี 2548 มีจำนวน 5 เรื่อง ดังนี้

1. การใช้หญ้าแพงโกล่าแห้งร่วมกับอาหารข้นในระดับต่างๆในการเลี้ยงโคนเนื้อ

จากการศึกษาการใช้หญ้าแพงโกล่าแห้งร่วมกับอาหารข้นในระดับต่าง ๆ เลี้ยงโคนเนื้อพันธุ์ตาก อายุประมาณ 1 ปี ระยะเวลาเลี้ยง 200 วัน พบว่าการให้โคนกินหญ้าแพงโกล่าแห้งที่มีโปรตีนประมาณ 7.5% อย่างเต็มที่และเสริมด้วยอาหารข้นที่มีโปรตีนประมาณ 13% ในปริมาณ 1.5% ของน้ำหนักตัวต่อวันมีอัตราการเจริญเติบโตดีที่สุดที่สุดเท่ากับ 1.26 กก./วัน และมีประสิทธิภาพการเปลี่ยนอาหารเท่ากับ 9.27

2. คุณค่าทางโภชนาและ การใช้ใบถั่วท่าพระสโตโลไนโซไก

ผลการศึกษาคุณค่าทางโภชนาของใบถั่วท่าพระสโตโล (ตัดที่อายุ 3 เดือน) พบว่ามีวัตถุดิบแห้ง 94.27% โปรตีน 16.06% เยื่อใย 21.52% ไขมัน 1.03% และคาร์โบไฮเดรตหรือ NFE 48.36% พลังงานใช้ประโยชน์ได้ (ME) 709 กิโลแคลอรีต่อกิโลกรัมอาหาร และค่าการย่อยได้ของวัตถุดิบแห้ง 9.09% เมื่อใช้ประกอบสูตรอาหารเลี้ยงไก่ไข่ ในระดับ 5% พบว่าไม่มีผลกระทบต่อผลผลิตไข่ แต่ช่วยให้สีของไข่แดงเข้มขึ้น

3. การใช้อาหารผสมเสร็จที่มีระดับโปรตีนต่างกันเลี้ยงแพะเนื้อ

ผลการศึกษาการเลี้ยงแพะเนื้อลูกผสมแองโกลนูเบียน อายุ 5 เดือนหรือน้ำหนักเฉลี่ย 17 กิโลกรัม ด้วยอาหารผสมเสร็จหรือ TMR ที่มีระดับโปรตีนต่างกัน 3 ระดับ คือ 10.43 12.53 และ 14.56% ของวัตถุดิบแห้ง โดยปรับพลังงานให้ใกล้เคียงกัน (TDN 56-57%) ให้กินเต็มที่ ใช้ระยะเวลาทดลอง 90 วัน พบว่า แพะที่ได้รับอาหารผสมเสร็จโปรตีน 12.53% ของวัตถุดิบแห้งมีความเหมาะสม ซึ่งจะทำให้แพะมีการเจริญเติบโต ประสิทธิภาพการเปลี่ยนอาหาร และต้นทุนค่าอาหารต่อน้ำหนักเพิ่ม 1 กิโลกรัม อยู่ในระดับที่ดี

4. การศึกษาการผลิตอาหารสุนัข

จากการทดลองผลิตอาหารสำหรับสุนัขโตเต็มวัย โดยให้มีโปรตีน 20% พลังงานใช้ประโยชน์ได้ 3,500 กิโลกรัม พบว่า สามารถประกอบสูตรอาหารสุนัขได้รวม 8 สูตรแยกตามแหล่งวัตถุดิบหลักที่ให้โปรตีน คือสูตรเจ 3 สูตร (ใช้วัตถุดิบจากพืชทั้งหมด) สูตรปลาปน 3 สูตร สูตรเนื้อหมูและเนื้อไก่ พบว่าสูตรอาหารสุนัขมีต้นทุนการผลิตอยู่ระหว่าง 13.92 – 69.63 บาทต่อกิโลกรัม โดยสุนัขชอบกินสูตรเนื้อสัตว์มากที่สุด และสูตรอาหารที่ผลิตมีอายุการเก็บรักษาได้นาน 6 เดือน

5. บทบาทการจัดการด้านอาหารโคนมของสตรีในพื้นที่จังหวัดสกลนคร

จากการศึกษาบทบาทการเลี้ยงโคนมของสตรีกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดสกลนคร พบว่า สตรีมีบทบาทการจัดการด้านอาหารโคนมใกล้เคียงกับผู้ชาย (หัวหน้าครอบครัว) นอกจากนั้นมีบางกิจกรรมที่สตรีมีบทบาทมากกว่าผู้ชาย ได้แก่ การทำความสะอาดอุปกรณ์รีดนม และการให้อาหารลูกโคแรกเกิดถึงหย่านม กิจกรรมที่สตรีมีบทบาทเท่ากับผู้ชาย คือ การให้อาหารโครุ่นและโคสาว การให้อาหารโครีดนม และการให้น้ำโค ส่วนกิจกรรมที่สตรีมีบทบาทน้อยกว่าผู้ชาย คือ การผลิต การแปรรูปและจัดการเกี่ยวกับพืชอาหารสัตว์ และการตัดสินใจซื้ออาหารสัตว์ ผลการวิเคราะห์หัตถิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ต่อการจัดการด้านอาหารโคนม โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression) พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการด้านอาหารโคนมของสตรีที่สำคัญ ได้แก่ จำนวนแรงงานครอบครัว จำนวนแม่โครีดนม จำนวนครั้งที่สตรีเข้ารับการฝึกอบรมด้านการเลี้ยงโคนม จำนวนปีที่ได้รับการศึกษา และอายุของสตรี คุณสมบัติสตรีที่มีแนวโน้มมีบทบาทมากในการจัดการด้านอาหารโคนม ได้แก่ ผู้มีอายุน้อย การศึกษาระดับประถมศึกษา ครอบครัวขนาดเล็ก มีแรงงานน้อย เลี้ยงโคนมน้อย และสตรีที่ได้รับการฝึกอบรมด้านการเลี้ยงโคนม มีแนวโน้มมีบทบาทจัดการด้านอาหารโคนมมากกว่าสตรีที่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม

ผลงานวิชาการที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในปี 2548 มีจำนวน 2 เรื่อง ดังนี้

1. การใช้กากปาล์มน้ำมันเป็นอาหารโค-กระบือ

กากปาล์มน้ำมันเป็นชื่อรวม ๆ ที่ใช้เรียกผลพลอยได้จากโรงงานอุตสาหกรรมสกัดน้ำมันปาล์ม มีหลายชนิด เช่น กากเยื่อใยปาล์ม กากเนื้อในเมล็ดปาล์ม กากเมล็ดปาล์ม กากผลปาล์ม และกากน้ำมันปาล์ม กากปาล์มน้ำมันทุกชนิดสามารถนำมาใช้เป็นอาหารของโค-กระบือได้ ขึ้นอยู่กับคุณค่าทางอาหารสัตว์ของผลพลอยได้แต่ละชนิด ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามกรรมวิธีการสกัดน้ำมันปาล์ม ใช้เป็นแหล่งพลังงานและโปรตีนในสูตรอาหารสัตว์ได้ผลดี ใช้เป็นอาหารเสริมโดยตรงหรือใช้ทดแทนอาหารชั้นบางส่วนสำหรับโคเนื้อและโคนมทำให้ปริมาณอาหารที่กินและสมรรถภาพการให้ผลผลิตของสัตว์ไม่แตกต่างจากการใช้อาหารชั้นตามปกติ แต่จะทำให้ต้นทุนค่าอาหาร/หน่วยลดลง ซึ่งสามารถลดต้นทุนการผลิตสัตว์ลงได้

2. การใช้กากมะเขือเทศเป็นอาหารสัตว์

กากมะเขือเทศเป็นของเหลือทิ้ง หรือเป็นผลพลอยได้จากขบวนการแปรรูปมะเขือเทศของโรงงานอุตสาหกรรมทำน้ำมะเขือเทศและซอสมะเขือเทศ ประกอบด้วย เปลือก เนื้อบางส่วน และเมล็ด มีประมาณ 1.9 - 2.89 หมิ้นตัน/ปี ในสภาพสด มีโปรตีน 2.14% หรือ ในสภาพแห้งมีวัตถุแห้ง 92.1% มีโปรตีน 17.86% มีเยื่อใย NDF 52.40% มีการย่อยสลายในรูเมนโคเนื้อเท่ากับ 63.30% กากมะเขือเทศแห้งใช้ในสูตรอาหารสัตว์ปิกได้ 5 – 10% เพราะมีเยื่อใยสูง และมีพลังงานใช้ประโยชน์ได้ต่ำ สำหรับการใช้เป็นอาหารของโคเนื้อ-โคนม สามารถใช้ทดแทนหญ้าหรืออาหารหยาบทั้งหมดหรือบางส่วนได้ในสภาพสด แห้ง และหมัก หรือหมักร่วมกับหญ้าหรือวัสดุอื่นแล้วใช้เป็นอาหารหยาบ โดยใช้ร่วมกับอาหารชั้นจะช่วยเพิ่มสารอาหารแก่สัตว์ เป็นการลดการสูญเสีย ก่อให้เกิดผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ช่วยลดปัญหาการขาดแคลนอาหารสัตว์ ลดปัญหามลภาวะและลดต้นทุนค่าอาหาร

งานวิจัยพืชอาหารสัตว์

การดำเนินงานวิจัยด้านพืชอาหารสัตว์มีวัตถุประสงค์เพื่อคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์พืชอาหารสัตว์อาหารสัตว์ พร้อมทั้งศึกษาการจัดการที่เหมาะสมเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีปริมาณและคุณภาพเพียงพอสำหรับการผลิตสัตว์ในแต่ละสภาพพื้นที่ โดยมีโครงการวิจัยที่ดำเนินการ 2 ชุดโครงการในปีงบประมาณ 2548 ดังนี้

1. ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาการผลิตพืชอาหารสัตว์แห่งคุณภาพดีสำหรับโคนม (พ.ศ. 2547–2550)

ประกอบด้วยโครงการวิจัยทั้งหมด 16 เรื่อง โดยดำเนินการวิจัยในปีงบประมาณ 2548 จำนวน 15 เรื่อง ดังนี้

1. ผลของการเพิ่มความถี่ของการตัดที่มีต่อการเจริญเติบโต ผลผลิตและส่วนประกอบทางเคมีของหญ้าอาหารสัตว์ 7 ชนิด ในพื้นที่ต่าง ๆ
2. การศึกษาเปรียบเทียบวิธีการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆในการทำหญ้าหั่นแห้ง
3. ผลของอัตราปุ๋ยและระยะเวลาการใส่ปุ๋ยในโตรเจนที่มีต่อผลผลิตและส่วนประกอบทางเคมีของหญ้างอกนี้สีม่วงในชุดดินหุบกะพงและชุดดินโคราช
4. ผลของระดับอุณหภูมิที่มีต่อระยะเวลาในการอบ อัตราการแห้งและคุณภาพของพืชอาหารสัตว์ชนิดต่าง ๆ
5. อัตราปุ๋ยฟอสฟอรัสและโพแทสเซียมอัตราต่างๆกันที่มีต่อผลผลิตและส่วนประกอบทางเคมีของถั่วคาวาลเคดในดินร่วนปนทรายชุดเรณูและดินร่วนปนเหนียวชุดกำแพงแสน
6. การศึกษาเปรียบเทียบวิธีการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ในการทำถั่วท่าพระสไตโลแห้ง
7. ผลของระยะปลูกและระยะตัดที่มีต่อผลผลิตและส่วนประกอบทางเคมีของถั่วคาวาลเคด
8. การศึกษาเปรียบเทียบวิธีการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ในการทำถั่วคาวาลเคดแห้ง
9. ผลของการให้น้ำในปริมาณต่างๆ ที่มีต่อผลผลิตและส่วนประกอบทางเคมีของถั่วคาวาลเคดในพื้นที่ดินร่วนปนเหนียวบริเวณพื้นที่จังหวัดสุโขทัย
10. ผลผลิตและคุณภาพของถั่วคาวาลเคดภายใต้สภาพการเก็บเกี่ยวและระยะพักแปลงแตกต่างกันในดินร่วนปนดินเหนียว
11. การทดสอบการกินได้ของพืชอาหารสัตว์แห่งคุณภาพดีชนิดต่างๆในลูกโคนม
12. ผลของการให้น้ำในปริมาณต่างๆ ที่มีต่อผลผลิตและส่วนประกอบทางเคมีของถั่วท่าพระสไตโลในดินทรายชุดบ้านทอน ดินร่วนชุดโคราชและดินร่วนปนทรายชุดหุบกะพง

13. ผลของระยะปลูกและระยะตัดที่มีต่อผลผลิตและส่วนประกอบทางเคมีของถั่วท่าพระสไตโล
ในดินทรายชุดบ้านทอน ดินร่วนปนทรายชุดโคราชและดินร่วนปนทรายชุดหุบกะพง
14. ผลของการให้น้ำในปริมาณต่าง ๆ กันที่มีต่อผลผลิตและส่วนประกอบทางเคมีของหญ้า
กินนีสีม่วงในดินร่วนปนทรายชุดหุบกะพง
15. ผลของปุ๋ยฟอสฟอรัสและโพแทสเซียมอัตราต่าง ๆ กันที่มีต่อผลผลิตและส่วนประกอบทาง
เคมีของถั่วท่าพระสไตโลในดินร่วนปนทรายชุดโคราชและดินร่วนปนทรายชุดหุบกะพง

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาการทำหญ้าแห้งคุณภาพดีสำหรับลูกโคนม
2. ศึกษาวิธีการจัดการและการเขตกรรม เพื่อเพิ่มผลผลิต และคุณภาพของพืชอาหารสัตว์ที่มี
ศักยภาพในการทำพืชอาหารสัตว์แห้ง
3. ศึกษาเครื่องมือ อุปกรณ์ สำหรับการผลิตหญ้าแห้งคุณภาพดี

2. ชุดโครงการวิจัยและพัฒนการผลิตพืชอาหารสัตว์หมักเพื่อจำหน่าย (ปี 2547 – 2550)

ประกอบด้วยโครงการวิจัยทั้งหมด 18 เรื่อง โดยดำเนินการวิจัยในปีงบประมาณ 2548
ดำเนินการ 5 เรื่อง ดังนี้

1. การศึกษาปริมาณคาร์โบไฮเดรตที่ละลายน้ำได้และความชื้นของพืชอาหารสัตว์ชนิดต่างๆ
เพื่อการทำพืชหมัก
2. การเพิ่มคุณภาพหญ้าแพงโกล่าหมักโดยใช้สารเสริมชนิดต่าง ๆ
3. การเพิ่มคุณภาพของถั่วท่าพระสไตโลหมักโดยใช้สารเสริมชนิดต่าง ๆ
4. การศึกษาคุณภาพและต้นทุนการผลิตของพืชหมักโดยการอัดฟอมนกลมและสีเหลี่ยมห่อ
ด้วยถุงพลาสติก
5. การเพิ่มคุณภาพหญ้าเนเปียร์หมักโดยใช้สารเสริมชนิดต่าง ๆ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาเทคนิคการหมักพืชเพื่อให้ได้พืชหมักคุณภาพดี
2. เพื่อทดสอบเทคโนโลยีการผลิตหญ้าหมักเพื่อจำหน่ายในเกษตรกร

ผลงานวิจัยพืชอาหารสัตว์ที่พิมพ์เผยแพร่ในปี 2548

1. การศึกษาพืชสกุล *Brachiaria* เพื่อใช้เป็นอาหารสัตว์ (1) ผลผลิตพืชอาหารสัตว์ และเมล็ดพันธุ์หญ้า ในสกุล *Brachiaria* 21 สายพันธุ์

จากการทดลองเพื่อศึกษาถึงศักยภาพในการผลิตพืชอาหารสัตว์ และผลิตเมล็ดพันธุ์ของหญ้าในสกุล *Brachiaria* 21 สายพันธุ์ พบว่า หญ้ารูซี่ และ *B. brizantha* CIAT 16835 เป็นสายพันธุ์ที่ให้ผลผลิตน้ำหนักร้างและผลผลิตเมล็ดพันธุ์ สูงที่สุดรองลงมา ได้แก่ *B. brizantha* CIAT 6780, CIAT 16322 ซึ่งให้ผลผลิตไม่ต่างจากสองสายพันธุ์แรก แต่ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ต่ำกว่า

2. การเพิ่มผลผลิตและคุณภาพเมล็ดหญ้างามบ้า (3) ผลของวิธีการเก็บรักษาที่มีต่อคุณภาพเมล็ด

จากการเก็บรักษาเมล็ดหญ้างามบ้า ที่มีความชื้นเมล็ด 7.0 และ 9.1 เปอร์เซ็นต์ และบรรจุเมล็ดในถุงพลาสติก 2 ชนิด คือ ถุงพลาสติกสาน และถุงพลาสติกใส เป็นเวลา 22 เดือน พบว่า

1. การเก็บรักษาเมล็ดที่ระดับความชื้นเริ่มต้นที่ 7.0 และ 9.1 เปอร์เซ็นต์ ไม่มีผลทำให้เมล็ดมีความงอกที่แตกต่างกัน แต่เมล็ดที่เก็บในถุงพลาสติกใสจะมีความงอกเฉลี่ยสูงกว่า เมล็ดที่เก็บในถุงพลาสติกสาน

2. การเก็บรักษาเมล็ดหญ้างามบ้าทุกวิธี สามารถคงความงอกสูงได้ในช่วง 4 เดือนแรก และความงอกจะค่อยๆ ลดลงเล็กน้อย ในช่วง 6-18 เดือน และลดลงอย่างรวดเร็วในช่วง 20-22 เดือนของการเก็บรักษา โดยเมล็ดที่เก็บในถุงพลาสติกสานมีความงอกเฉลี่ยในเดือนสุดท้ายลดลงเหลือ 56 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งลดลงเร็วกว่าเมล็ดที่เก็บในถุงพลาสติกใส ซึ่งมีความงอกในเดือนสุดท้ายเฉลี่ย 75 เปอร์เซ็นต์

3. ความชื้นของเมล็ดที่เก็บทั้งในถุงพลาสติกใส และถุงพลาสติกสาน มีแนวโน้มว่าจะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพความชื้นสัมพัทธ์ของอากาศ และสูงขึ้นจากความชื้นเริ่มต้น โดยเมล็ดที่เก็บในถุงพลาสติกสานที่ความชื้นเริ่มต้น 7.0 หรือ 9.1 เปอร์เซ็นต์ จะมีความชื้นในช่วงเดือนสุดท้ายของการเก็บรักษาที่ใกล้เคียงกัน คือ 10.7 และ 10.8 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่เมล็ดที่เก็บในถุงพลาสติกใสจะมีความชื้นที่ต่างกันเล็กน้อย คือ 9.9 และ 10.3 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ

3. การทดสอบและคัดเลือกพันธุ์กระถินเพื่อใช้เป็นอาหารสัตว์

การศึกษาเพื่อคัดเลือกพันธุ์กระถิน 17 สายพันธุ์สำหรับใช้เป็นอาหารสัตว์ พบว่า

1. กระถินสายพันธุ์ *L. Leucocephala* subsp. *Glabrata* 34/92 มีสมรรถภาพในการเจริญเติบโตการฟื้นตัวแตกกิ่งให้ผลผลิตภายหลังการตัดดี โดยให้ผลผลิตน้ำหนักร้างส่วนใบสูงสุด มีค่าโปรตีน 22.51 เปอร์เซ็นต์ เยื่อใย NDF 35.93 เปอร์เซ็นต์ ปริมาณลิกนินและแทนนิน 8.56 และ 1.06

เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ มีปริมาณมิโมซินสูงสุด 3.35 เปอร์เซ็นต์ และมีค่าการย่อยได้ของวัตถุแห้งที่ 48 ชั่วโมงค่อนข้างสูง คือ 80.11 เปอร์เซ็นต์

2. กระถินสายพันธุ์ที่ให้ผลผลิตส่วนใบแห้งรองลงมา คือ *L. salvadorensis* 17/86 มีค่าโปรตีน 19.81 เปอร์เซ็นต์ เยื่อใย NDF 42.15 เปอร์เซ็นต์ มีระดับของลิกนินและมิโมซิน 9.99 และ 2.04 เปอร์เซ็นต์ มีค่าของแทนนินต่ำ 0.32 เปอร์เซ็นต์ และค่าการย่อยได้ของวัตถุแห้ง 68.67 เปอร์เซ็นต์

3. กระถินสายพันธุ์ *L. trichodes* 61/88 มีค่าโปรตีนในส่วนใบแห้งสูงสุด 27.88 เปอร์เซ็นต์ เยื่อใย NDF 39.34 เปอร์เซ็นต์ แต่ให้ผลผลิตใบแห้งค่อนข้างต่ำ คือ 1,937 กิโลกรัมต่อไร่ และมีค่าการย่อยได้ของวัตถุแห้ง 59.40 เปอร์เซ็นต์

4. การระบาดของเพลี้ยไก่อไฟที่เข้าทำลายต้นกระถินจะเกิดขึ้นบางเดือนและเกิดในช่วงสั้น ๆ กระถินทั้ง 17 สายพันธุ์ ถูกเพลี้ยไก่อไฟเข้าทำลายในระดับปานกลาง แต่กระถินสายพันธุ์ *L. leucocephala* subsp. *Glabrata* 34/92 มีการฟื้นตัวเจริญเติบโตหลังถูกทำลายโดยเพลี้ยไก่อไฟดีกว่าสายพันธุ์อื่นๆ

4. การศึกษาถั่วลิสงเถาเพื่อใช้เป็นอาหารสัตว์(9) ผลผลิตและคุณภาพของถั่วสกุลลิสงเถาและหญ้าสกุล *Brachiaria* สายพันธุ์ต่าง ๆ เมื่อปลูกร่วมกัน

การทดลองปลูกถั่วลิสงเถา 4 สายพันธุ์ ร่วมกับหญ้าชิกแนล 2 สายพันธุ์ เพื่อคัดเลือกพันธุ์ถั่วและหญ้าที่สามารถปลูกอยู่ร่วมกันและให้ผลผลิตพืชอาหารสัตว์ที่มีคุณภาพดี โดยตัดวัดผลผลิตครั้งแรกอายุ 60 วัน และครั้งต่อไปทุก 45 วัน เป็นระยะเวลาทดลอง 2 ปี พบว่า ถั่วลิสงเถาสายพันธุ์ CIAT 22160 ปลูกร่วมกับหญ้าชิกแนลนอน (*B. decumbens* cv. Basilisk) ได้เหมาะสมที่สุด ให้ผลผลิตน้ำหนักรวมของหญ้าและถั่ว 2,462 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนระหว่างหญ้ากับถั่วเท่ากับ 74 และ 26 เปอร์เซ็นต์ และมีค่าโปรตีน 12.4 เปอร์เซ็นต์ โดยมีผลผลิตโปรตีน 305 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี

5. ผลผลิต ส่วนประกอบทางเคมีและลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของถั่วอัลพัลฟา 24 สายพันธุ์ปลูกในพื้นที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

การเพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลผลิตน้ำหนักรวม ส่วนประกอบทางเคมีและลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของต้นถั่วอัลพัลฟา 24 สายพันธุ์ พบว่า ผลผลิตน้ำหนักรวมของถั่วอัลพัลฟาจากการตัด 9 ครั้ง ตลอดการทดลอง สายพันธุ์ Eureka ที่นำเข้าจากประเทศออสเตรเลีย ให้ผลผลิตสูงสุด 2,802 กิโลกรัมต่อไร่ มีระดับโปรตีนจากการตัดต้นถั่วครั้งแรกที่อายุ 90 วัน เท่ากับ 23.02 เปอร์เซ็นต์

และจากการตัดทุกๆ 40 วัน การทดลองมีค่าโปรตีนเฉลี่ย 19.76 เปอร์เซ็นต์ โดยทั้ง 24 สายพันธุ์มีค่าโปรตีน 18.60–26.95 เปอร์เซ็นต์ ค่า NDF 31.68–38.95 เปอร์เซ็นต์ ค่า Ca 1.23–2.96 และ ค่า P 0.25–0.40 เปอร์เซ็นต์ ต้นถั่วอัลฟัลฟาทุกสายพันธุ์เจริญเติบโตดีที่สุดในระยะแรกของการปลูกและในช่วงฤดูฝน ถั่วสายพันธุ์ Tachiwakaba Vertus และ Du Puits จะมีดอกติดฝักและเมล็ดดีกว่าสายพันธุ์อื่นๆ

6. ผลของการให้น้ำในปริมาณต่างๆ ที่มีต่อผลผลิตและคุณค่าทางอาหารของถั่วไมยรา

จากการศึกษาผลของการให้น้ำในปริมาณ 0 12 18 24 30 และ 36 มิลลิเมตร มีต่อผลผลิตและคุณค่าทางอาหารของถั่วไมยรา โดยให้น้ำทุกครั้งเมื่อค่าน้ำระเหยสะสมครบ 30 มิลลิเมตร (ฝนทั้งช่วงประมาณ 10 วัน) ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ชัยนาท พื้นที่เป็นดินเหนียวชุดดินราชบุรี พบว่า

1. การไม่ให้น้ำมีผลทำให้ผลผลิตน้ำหนักรากแห้งมีค่าต่ำที่สุด แตกต่างกับการให้น้ำในปริมาณ 18 , 24 , 30 และ 36 มิลลิเมตร
2. ระดับวัตถุแห้ง โปรตีน NDF และ ADF ของถั่วไมยรา ไม่ได้รับผลกระทบจากการให้น้ำปริมาณต่างๆ กัน

7. การศึกษาต้นทุนและผลผลิตของการปลูกหญ้าเนเปียร์แควภายใต้การจัดการแบบประณีต

จากการศึกษาต้นทุนและผลผลิตของการปลูกหญ้าเนเปียร์แคว ภายใต้การจัดการแบบประณีต ที่สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สุโขทัย พบว่า

1. หญ้าเนเปียร์แควให้ผลผลิตน้ำหนักรากแห้งเฉลี่ยเท่ากับ 3,531 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี โดยให้ผลผลิตน้ำหนักรากแห้งปีที่ 1 และ 2 เท่ากับ 4,277 และ 2,786 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี มีโปรตีนเฉลี่ยเท่ากับ 11.10 เปอร์เซ็นต์
2. ใช้ต้นทุนการผลิตหญ้าเนเปียร์แควปีที่ 1 และปีที่ 2 เท่ากับ 8,822 และ 7,216 บาทต่อไร่ หรือคิดเป็นต้นทุนการผลิตหญ้าสดต่อหนึ่งกิโลกรัมเท่ากับ 0.46 และ 0.60 บาท

8. การใช้หญ้าหว่ายข้อเลี้ยงวัวชนในเขตพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช (1) ผลของระยะการตัดและอัตราปุ๋ยไนโตรเจนที่มีต่อผลผลิตและคุณภาพหญ้าหว่ายข้อ

การศึกษาอิทธิพลของระยะการตัดและอัตราปุ๋ยไนโตรเจน ที่มีต่อผลผลิต และส่วนประกอบทางเคมีของหญ้าหว่ายข้อที่ปลูกในพื้นที่ดินนาเก่าชุดดินสงขลา บริเวณศูนย์วิจัยอาหารสัตว์นครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายผลการทดลอง (เฉลี่ย 2 ปี) พบว่า

1. หญ้าหว่ายข้อที่ตัดทุก 30 และ 45 วัน ให้ผลผลิตน้ำหนักแห้งเฉลี่ยต่ำกว่าที่ตัดทุก 60 วัน และหญ้าหว่ายข้อที่ใส่ปุ๋ยไนโตรเจนอัตรา 60 กิโลกรัม N ต่อไร่ มากกว่าหญ้าที่ไม่ได้ใส่ปุ๋ยไนโตรเจน แต่ไม่แตกต่างจากหญ้าที่ใส่ปุ๋ยไนโตรเจนอัตรา 20 – 40 กิโลกรัม N ต่อไร่

2. หว่ายข้อที่ตัดทุก 30 วัน และใส่ปุ๋ยไนโตรเจนรวมด้วยอัตรา 40 – 60 กิโลกรัม N ต่อไร่ จะมีโปรตีนและผลผลิตโปรตีนเฉลี่ยสูงสุดคือ 11.9 – 12.2 เปอร์เซ็นต์ และ 167.5 – 170.4 กิโลกรัมต่อไร่

9. อิทธิพลของระยะเวลาดัดแปลงถั่วที่มีต่อผลผลิตและคุณภาพของเมล็ดถั่วท่าพระสไตโล

การศึกษาอิทธิพลของระยะเวลาดัดแปลงถั่วที่มีต่อผลผลิตและคุณภาพของเมล็ดถั่วท่าพระสไตโล ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า การดัดแปลงวันที่ 10 กันยายน 2546 ได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์และผลผลิตเมล็ดพันธุ์บริสุทธิ์ที่งอกได้ เท่ากับ 90 และ 88 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ สูงกว่าถั่วที่ไม่มีการดัดแปลงและดัดแปลงก่อนหรือหลังจากนี้ ซึ่งให้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์และผลผลิตเมล็ดพันธุ์บริสุทธิ์ที่งอกได้อยู่ในช่วงระหว่าง 58 - 68 และ 57 - 65 กิโลกรัมต่อไร่

10. อิทธิพลของวันที่ปลูกที่มีต่อผลผลิตและคุณภาพของเมล็ดถั่วท่าพระสไตโล

การศึกษาอิทธิพลของวันที่ปลูกที่มีต่อผลผลิตและคุณภาพของเมล็ดถั่วท่าพระสไตโล ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า

1. การปลูกถั่วท่าพระสไตโลวันที่ 23 กรกฎาคม 2546 ได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์และผลผลิตเมล็ดพันธุ์บริสุทธิ์ที่งอกได้สูงสุด เท่ากับ 101 และ 96 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าถั่วที่ปลูกวันที่ 23 พฤษภาคม 23 มิถุนายน และ 23 สิงหาคม 2546 (71 และ 67 ; 82 และ 80 ; 43 และ 42 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ)

2. การปลูกถั่วท่าพระสไตโลในระยะเวลาดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อน้ำหนัก 1,000 เมล็ด ความบริสุทธิ์ และความงอกของเมล็ด ซึ่งเมล็ดพันธุ์ที่ได้มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก

ดังนั้น การปลูกถั่วท่าพระสไตโลเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรปลูกในช่วงกลางเดือนถึงปลายเดือนกรกฎาคม จะได้ผลผลิตเมล็ดถั่วสูงสุดและมีคุณภาพดี

11. ผลของระยะเวลาการตัดปิดแปลงหญ้าที่มีต่อผลผลิตและคุณภาพเมล็ดพันธุ์หญ้าอะตราตัม

การศึกษาระยะเวลาตัดปิดแปลงหญ้าอะตราตัมในการผลิตเมล็ดในพื้นที่ภาคเหนือ พบว่า

1. แปลงหญ้าที่ตัดในช่วงระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน ถึง 1 กรกฎาคม ให้ผลผลิตเมล็ดหญ้าสูงใกล้เคียงกัน เฉลี่ย 238 กิโลกรัมต่อไร่ โดยแปลงหญ้าตัดที่กลางเดือนมิถุนายนให้ผลผลิตเมล็ดสูงสุด

2. การขยายเวลาตัดหญ้าช้าออกไปในกลางเดือนกรกฎาคม จะทำให้ผลผลิตเมล็ดลดต่ำลงมาก หากตัดหญ้าในวันที่ 1 สิงหาคม จะไม่ติดเมล็ดเลย

3. คุณภาพเมล็ดที่ได้จากการตัดหญ้าระยะต่างๆ กัน ไม่แตกต่างกันโดยเฉลี่ยได้เมล็ดที่มีคุณภาพสูง โดยมีความงอก 88 เปอร์เซ็นต์ น้ำหนัก 1,000 เมล็ด เท่ากับ 3.01 กรัม และความบริสุทธิ์ 81 เปอร์เซ็นต์

ดังนั้น ช่วงเวลาการตัดปิดแปลงหญ้าอะตราตัมเพื่อการผลิตเมล็ดไม่ควรเกินวันที่ 1 กรกฎาคม

12. ผลของอัตราปุ๋ยไนโตรเจนที่มีต่อผลผลิตและคุณภาพเมล็ดหญ้าอะตราตัมที่ปลูกในพื้นที่ดินอุดมสมบูรณ์ต่าง ๆ กัน

การทดลองในปีแรก พบว่า การใส่ปุ๋ยไนโตรเจนระดับต่างๆ ไม่มีผลทำให้ผลผลิตเมล็ดและคุณภาพเมล็ดหญ้าแตกต่างกันในทุกพื้นที่ทดลอง โดยให้ผลผลิตเมล็ดเฉลี่ยสูงกว่า 208 กิโลกรัมต่อไร่ และเมล็ดมีคุณภาพดีมาก

ในปีที่ 2 ในดินทรายที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำให้ผลผลิตเมล็ดในปีที่ 2 เพิ่มขึ้นตามอัตราปุ๋ยไนโตรเจนที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ความงอกและความบริสุทธิ์ของเมล็ดก็เพิ่มสูงขึ้นตามอัตราปุ๋ยที่เพิ่มขึ้นด้วย ส่วนในดินอุดมสมบูรณ์ การใส่ปุ๋ยไนโตรเจนอัตรา 32 กิโลกรัม N ต่อไร่ต่อปี ให้ผลผลิตเมล็ดหญ้าสูงกว่าอัตราปุ๋ยอื่นๆ การใส่ปุ๋ยไนโตรเจนสูงที่ 48 และ 64 กิโลกรัม N ต่อไร่ต่อปี กลับทำให้ผลผลิตเมล็ดต่ำเนื่องจากมีต้นหญ้าหักล้มมากก่อนออกดอก ส่วนการใส่ปุ๋ยอัตราต่ำที่ 0 และ 16 กิโลกรัม N ต่อไร่ต่อปี หญ้ามีผลผลิตเมล็ดต่ำ

กิจกรรมโครงการพระราชดำริ

โครงการทัพบิมสยามจังหวัดสระแก้ว ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สระแก้ว

ในปีงบประมาณ 2548 ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สระแก้ว ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จากกองแผนงาน กรมปศุสัตว์ เพื่อดำเนินงานเป็นเงิน จำนวน 90,220 บาท โดยดำเนินงานโครงการ ทัพบิมสยาม 03 ต.ทัพไทย อ.ตาพระยา จ.สระแก้ว และโครงการทัพบิมสยาม 05 ต.คลองไผ่เถื่อน อ.คลองหาด จ.สระแก้ว ซึ่งมีกิจกรรมดำเนินการดังนี้

1. โครงการทัพบิมสยาม 03 , 05

- 1.1 ส่งเสริมเกษตรกรจัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์ จำนวน 70 ราย พื้นที่ 140 ไร่
- 1.2 การปรับปรุงแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ จำนวน 300 ไร่
- 1.3 อบรมเกษตรกร จำนวน 20 ราย

ผลการดำเนินงาน

โครงการทัพบิมสยาม 03

1. การปรับปรุงแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์ ปรับปรุงแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์ที่มีรั้วกัน พื้นที่ 350 ไร่ ดังนี้

1.1 หญ้าลูซี่	จำนวน	100	ไร่
1.2 หญ้ากินนีสีม่วง	จำนวน	75	ไร่
1.3 หญ้าอะตราดัม	จำนวน	100	ไร่
1.4 หญ้าโรดส์	จำนวน	75	ไร่
2. ปรับปรุงพื้นที่บริเวณที่ไม่มีรั้วสำหรับเป็นทำเลเลี้ยงสัตว์ พื้นที่ 50 ไร่ โดยใช้พืชตระกูลถั่ว
3. การใช้ประโยชน์แปลงหญ้า ศูนย์ฯสระแก้ว ร่วมกับสมาชิกได้ตกลงแบ่งแปลงหญ้าที่ปรับปรุง เป็น 2 ส่วน คือ
 - 3.1 พื้นที่แปลงหญ้าลูซี่ 100 ไร่ แบ่งให้สมาชิก จำนวน 23 ราย เกียวให้สัตว์กิน ในช่วงฤดูเพาะปลูก เกษตรกรใช้เสปียงสัตว์สดนำไปเลี้ยงโค - กระบือ จำนวน 235,750 กิโลกรัม
 - 3.2 พื้นที่ 250 ไร่ เป็นแปลงสำหรับโค-กระบือของสมาชิกทั้งโครงการเข้าแทะ เล็ม ในช่วงฤดูเพาะปลูก
4. สาธิตการปรับปรุงคุณภาพของฟางข้าว เพื่อเลี้ยงโค-กระบือของสมาชิกในช่วงฤดูแล้ง มี เกษตรกรเข้าร่วม 20 ราย จำนวน 10,000 กิโลกรัม

5. สนับสนุนหญ้าแห้งให้แก่สมาชิกในช่วงฤดูแล้ง จำนวน 20,000 กิโลกรัม
6. ให้คำแนะนำด้านการจัดการแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์และการให้อาหารโค – กระบือ
แก่เกษตรกร จำนวน 189 ราย จำนวน 20 ครั้ง

ปัญหาอุปสรรค

จำนวนโค – กระบือของเกษตรกรในหมู่บ้านโครงการทับทิมสยาม 03 มีจำนวนประมาณ 760 ตัว ซึ่งมีจำนวนมากเกินไป ประกอบกับคณะกรรมการหมู่บ้านไม่สามารถควบคุมการใช้ประโยชน์จากแปลงหญ้าได้ มีการบุกรุกตัดรั้วลดทอนแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์ เพื่อนำโค – กระบือปล่อยในแปลงหญ้า โค – กระบือ ที่มีจำนวนมากทำลายแปลงหญ้าซึ่งต้องปรับปรุงและปลูกใหม่ทุกปี

โครงการทับทิมสยาม 05

1. ฝึกอบรมเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม – โคเนื้อ จำนวน 20 ราย
2. ส่งเสริมให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมปลูกพืชอาหารสัตว์ ไร่ละ 2 ไร่ จำนวน 5 ราย
พื้นที่ 10 ไร่
3. สาธิตการผลิตหญ้าหมักแก่สมาชิก จำนวน 7 ราย จำนวน 1,000 กิโลกรัม
4. สาธิตการปรับปรุงคุณภาพของฟางข้าวสำหรับโคนม จำนวน 10,000 กิโลกรัม
เกษตรกร 15 ราย
5. จัดนิทรรศการด้านอาหารสัตว์ จำนวน 1 ครั้ง
6. ให้คำแนะนำด้านการจัดการอาหารสัตว์ และการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์แก่สมาชิก
จำนวน 20 ครั้ง จำนวน 127 ราย
7. สนับสนุนเสบียงสัตว์ในรูปหญ้าสดแก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จำนวน 7,000 กิโลกรัม
เกษตรกร 5 ราย

ปัญหาอุปสรรค

1. เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดการแปลงหญ้า โดยอ้างว่าไม่มีเวลาจะตัดให้สัตว์กิน จึงปล่อยโคลงแพะเล็มทำลายแปลงหญ้า จึงต้องปรับปรุงและปลูกใหม่ทุกปี
2. เกษตรกรบางรายนำพื้นที่แปลงหญ้าซึ่งมีอยู่น้อยอยู่แล้ว ไปเปลี่ยนไปปลูกพืชเศรษฐกิจอื่น เช่น หน่อไม้ฝรั่ง ซึ่งให้ผลตอบแทนรวดเร็วกว่าแทน จึงทำให้ขาดแคลนอาหารหยาบตลอดปี

โครงการศูนย์พัฒนาพื้นที่ชายแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

จังหวัดอุบลราชธานี

เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2544 สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จเยี่ยมบ้านคือ ตำบลโดมประดิษฐ์ อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี ทรงมีพระราชเสาวนีย์ให้ความช่วยเหลือเรื่องการพัฒนาอาชีพ ให้มีรายได้สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ไม่ต้องอพยพไปประกอบอาชีพต่างถิ่น

กิจกรรมดำเนินการ

ส่งเสริมการผลิตพันธุ์ทุเรียนเพื่อจำหน่าย

ผลการดำเนินงาน

คัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน 20 ราย จัดทะเบียนเป็นนิติบุคคลฝึกอบรมและนำเกษตรกรไปดูงานในพื้นที่จริงให้รู้ขั้นตอนและวิธีการผลิต รวม 7 วัน เกษตรกรกลับมา เตรียมแปลงปลูกของตนเองในพื้นที่ 2 ไร่ต่อราย เมล็ดพันธุ์ที่ได้จำหน่ายให้กลุ่ม กลุ่มใช้เงินอุดหนุนหมุนเวียนของกลุ่มซื้อและกลุ่มจำหน่ายให้กรมปศุสัตว์หรือถ้ามีตลาดก็สามารถจำหน่ายเองได้ แต่ต้องภายใต้การดูแลของสถานีฯ ยโสธร

โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ประจำปีงบประมาณ 2548

วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์สำหรับใช้เลี้ยงสัตว์ของตนเองและจำหน่าย

ผลการดำเนินงาน

มีเกษตรกรเข้าร่วมดำเนินการ จำนวน 92 ราย พื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์จำนวน 184 ไร่ ประกอบด้วยเกษตรกร ตำบลเสด็จ อำเภอยะใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 30 ราย พื้นที่ 60 ไร่ และเกษตรกร ตำบลบางจาก อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 62 ราย พื้นที่ 124 ไร่ ซึ่งพื้นที่ทั้ง 2 ตำบล เป็นที่ลุ่มดินเหนียว สภาพดินเป็นดินกรดจัด มีน้ำท่วมขังมากในช่วงฤดูฝน การระบายน้ำออกจากแปลงปลูกพืชอาหารสัตว์ เป็นไปได้ค่อนข้างยาก /ทำไม่ได้เลย พันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่ใช้ปลูกได้แก่หญ้าอะตาดัม หญ้ามอริส และหญ้าหยาบข้อ ประกอบกับมีปัญหาวัชพืชค่อนข้างมาก โดยเฉพาะพวกตระกูลกก ส่งผลให้ผลผลิตพืชอาหารสัตว์ที่คาดว่าจะได้รับ อยู่ในระดับที่ไม่ดีนักแต่ก็สามารถตัดนำมาใช้เลี้ยงสัตว์ได้ และภายหลังฤดูน้ำลดหากมีการจัดการแปลงพืชอาหาร

สัตว์ที่ตีพอ เป็นต้นว่าตัดพืชอาหารสัตว์ให้สั้นและใส่ปุ๋ยบำรุงดินให้เหมาะสม กำจัดวัชพืชออกบ้าง น่าจะเป็นแปลงพืชอาหารสัตว์ที่ดีต่อไปได้

นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการสนับสนุนเกษตรกรผลิตเสบียงสัตว์ (อัดฟาง) ที่ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช อีกจำนวน 13,300 ฟ่อน ๆ ละ 15 กิโลกรัม มีเกษตรกรที่ได้รับผลประโยชน์จำนวน 170 ราย

โครงการผลิตและจัดส่งเสบียงสัตว์สำหรับเลี้ยงโคนมฟาร์มโคนมสวนจิตรลดา
ปีงบประมาณ 2548 (ต.ค.47 – ก.ย.48) ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา

กิจกรรมหลัก	หน่วย วัด	แผนใช้เลี้ยงสัตว์ ตลอดทั้งปี	จัดส่ง แล้ว	ระยะเวลา ดำเนินการ	ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ
1. ผลิตเสบียงสัตว์แห้ง - คุณภาพดี เพื่อเลี้ยงโค นมในฟาร์มโคนมสวน จิตรลดา	กก.	144,000	134,400	ต.ค.47 – ก.ย.48	-

โครงการผลิตและจัดส่งเสบียงสัตว์สำหรับเลี้ยงโคนมฟาร์มโคนมสวนจิตรลดา
รายงานการใช้จ่ายเงินงบประมาณ 2548 (ต.ค.47 – ก.ย.48)
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา

รายการ	เพิ่ม	เบิก	คงเหลือ
แผนงานส่งเสริมการผลิตการเกษตร งานพัฒนาการปศุสัตว์ โครงการพระราชดำริ			
งบดำเนินงาน	141,640.-	141,566.-	74.-
- ค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ	141,640.-	141,566.-	74.-
รวม	141,640.-	141,566.-	74.-

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เรื่อง การทดสอบและสาธิตการปลูกหญ้าแพงโกล่าเพื่อใช้เลี้ยงโคนม

หน่วยงานดำเนินงาน ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เพชรบุรี

ผลการดำเนินงาน

จากการทดลองให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทดลองปลูกหญ้าแพงโกล่าเลี้ยงโคนม จำนวน 3 ไร่ พอสรุปได้ดังนี้

1. ผลผลิตของหญ้าแพงโกล่าระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงเดือนตุลาคม 2548 จากการตัดหญ้า 4 ครั้ง ได้ผลผลิตคิดเป็นน้ำหนักแห้งเฉลี่ย 2,684 กิโลกรัม/ไร่ หรือคิดเป็นน้ำหนักสดเฉลี่ย 8,884 กก./ไร่
2. คุณภาพของหญ้าแพงโกล่าจากการตัดทุกๆ 40-45 วัน มีโปรตีนประมาณ 8.40 เปอร์เซ็นต์ จัดเป็นอาหารหยาบคุณภาพดีตามมาตรฐานของกองอาหารสัตว์
3. การใช้หญ้าแพงโกล่าสดเลี้ยงโคนม 25 กก./ตัว/วัน การปลูกหญ้าแพงโกล่าจำนวน 3 ไร่ ให้ผลผลิตเพียงพอสำหรับเลี้ยงโคนมได้จำนวน 6 ตัว เฉพาะเดือนมิถุนายน ถึงเดือนตุลาคม เท่านั้น

โครงการวิจัย (มูลนิธิโครงการหลวง) เรื่อง การใช้ถั่วท่าพระสไตโลเลี้ยงสุกรพื้นเมืองบนพื้นที่สูง ในภาคเหนือของประเทศไทย

หน่วยงานดำเนินการ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ลำปาง

ผลการดำเนินงาน

การศึกษากการใช้ถั่วท่าพระสไตโลเลี้ยงสุกรพื้นเมืองบนพื้นที่สูงในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่ ต.โป่งแยง อ.แม่วิม จ.เชียงใหม่ ระหว่างเดือนเมษายน 2547 - เมษายน 2548 ใช้สุกรที่มีน้ำหนักตัวเฉลี่ย 28 กิโลกรัม จำนวน 16 ตัว แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 4 ตัว เลี้ยงในคอกขังเดี่ยว สุ่มให้ได้รับอาหารดังนี้ กลุ่มที่ 1 อาหารสูตรควบคุมให้กินเศษผักอย่างเต็มที่ กลุ่มที่ 2 ให้กินเศษผักอย่างเต็มที่เสริมอาหารชั้น กลุ่มที่ 3 ให้กินถั่วท่าพระสไตโลอย่างเต็มที่เสริมอาหารชั้น กลุ่มที่ 4 ให้กินเศษผักร่วมกับถั่วท่าพระสไตโล (50:50) อย่างเต็มที่เสริมอาหารชั้น ระยะเวลาเลี้ยง 122 วัน ผลการศึกษพบว่า สุกรมีอัตราการเจริญเติบโต 113,223, 232 และ 221 กรัม/ตัว/วัน ตามลำดับ และน้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้น 13.75, 27.25, 28.25 และ 27.00 กิโลกรัม/ตัว ตามลำดับ โดยสุกรกลุ่มที่ 2, 3 และ 4

มีอัตราการเจริญเติบโตและน้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นใกล้เคียงกันแต่สูงกว่ากลุ่มที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สุนัขทุกกลุ่มการทดลองมีประสิทธิภาพการใช้อาหาร (4.92, 4.61, 5.14 และ 4.99 ตามลำดับ) และลักษณะซากไม่แตกต่างกันทางสถิติ

โครงการขุดยกร่องเพื่อปลูกพืชอาหารสัตว์แบบปราณีต ในพื้นที่โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ

หน่วยงานดำเนินงาน ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาส

ผลการดำเนินงาน

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาสได้รับมอบหมายให้ดำเนินการปรับปรุงและปลูกสร้างแปลงพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ โดยทำการขุดยกร่องและปรับปรุงดินพื้นที่ดินพรุและที่ลุ่มน้ำท่วมขัง พื้นที่ 20 ไร่ โดยทำคันดินกว้าง 10.5 เมตร ร่องน้ำกว้าง 6 เมตร และนำดินที่ได้จากการขุดร่องมาวางเสริมบนคันดินสูงจากระดับเดิมประมาณ 0.50 เมตร เพื่อแก้ไขปัญหา น้ำท่วมขัง พร้อมกับปรับสภาพดินและปลูกหญ้าชิกแนลเลื่อยในพื้นที่ที่ขุดยกร่องให้เป็นแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์แบบประณีตและสามารถใช้ประโยชน์จากดินเปรี้ยวที่มีน้ำท่วมขังได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความยั่งยืนให้แก่เกษตรกร ผู้ร่วมโครงการต่อไป

โครงการผลิตอาหารช้างสำคัญ

หน่วยงานดำเนินงาน สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สกลนคร

ผลการดำเนินงาน

ส่งมอบพืชอาหารสัตว์สำหรับช้างสำคัญ จำนวน 4 เชือก ณ โรงช้างต้นพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ จังหวัดสกลนคร ได้แก่ หญ้าอมริชต์ หญ้าแพงโกล่า หญ้าซีตาเรีย และข้าวฟ่าง จำนวน 52,800 กิโลกรัม

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

หน่วยงานดำเนินงาน สถาบันพัฒนาอาหารสัตว์สกลนคร

ผลการดำเนินงาน

ดำเนินงานวิจัย จำนวน 4 เรื่อง คือ

1. การทดสอบการให้อาหารไก่วงพ่อแม่พันธุ์ในสภาพปล่อยแปลงหญ้า ดำเนินการทดลองเสร็จแล้ว อยู่ระหว่างจัดทำรายงาน
2. การทดสอบการให้อาหารไก่วงพ่อแม่พันธุ์เลี้ยงปล่อยในสภาพป่าโปร่ง ดำเนินการทดลองเสร็จแล้ว อยู่ระหว่างจัดทำรายงาน
3. การเปรียบเทียบพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่ผลิตเพื่อจำหน่ายโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม ดำเนินการทดลองเสร็จแล้วอยู่ระหว่างจัดทำรายงาน
4. การทดสอบพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่เหมาะสมกับดินชุดโพนพิสัย จังหวัดสกลนคร ดำเนินการทดลองได้ 52 เปอร์เซ็นต์

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

หน่วยงานดำเนินงาน ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา

ผลการดำเนินงาน

1. งานค้นคว้าวิจัย

ดำเนินงานวิจัย จำนวน 4 เรื่อง คือ

1. การศึกษาคุณค่าทางโภชนาที่ย่อยได้ของบุงานราดำเนินการได้ 60 เปอร์เซ็นต์ อยู่ระหว่างดำเนินการเก็บรวบรวมบุงานรา
2. ผลผลิตและส่วนประกอบทางเคมีของพืชตระกูลถั่วยืนต้น 5 ชนิดในพื้นที่ดินขอบพรุ ดำเนินการได้ 45 เปอร์เซ็นต์ อยู่ระหว่างดำเนินการเก็บข้อมูลการทดลอง
3. การศึกษาโภชนาที่ย่อยได้ของถั่วท่าพระสไตโลที่อายุการตัดต่างๆ กัน ดำเนินการได้ 79 เปอร์เซ็นต์ อยู่ระหว่างดำเนินการรวบรวมข้อมูลการทดลอง
4. การใช้กระถินเป็นอาหารหยาบเลี้ยงแพะนม ดำเนินการได้ 62 เปอร์เซ็นต์ อยู่ระหว่างติดต่อดัสด์ทดลอง (แพะนม) ที่มีระยะการให้นมที่ตรงกัน

2. งานพัฒนาเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ในศูนย์ศึกษาฯ

2.1 สาธิตพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี จากการเก็บข้อมูลปรากฏว่าผลผลิตน้ำหนักรากแห้งของหญ้าชิกแนลเลื่อยให้ผลผลิตน้ำหนักรากแห้งสูงสุด 3,762 กิโลกรัม/ไร่ รองลงมาคือหญ้าอะตราตัม 3,207 กิโลกรัม/ไร่ และหญ้าแพงโกล่า 3,199 กิโลกรัม/ไร่ มีเปอร์เซ็นต์โปรตีน 10.16, 8.65 และ 10.20 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ

2.2 สาธิตเทคโนโลยีการจัดการพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่ดินเปรี้ยว ผลผลิตน้ำหนักรากแห้งของหญ้าอาหารสัตว์พันธุ์ต่างๆ จากการตัด 4 ครั้ง พบว่าหญ้าอะตราตัมให้ผลผลิตน้ำหนักรากแห้งสูงสุดเท่ากับ 4,780 กิโลกรัม/ไร่ รองลงมาคือหญ้าพลิแคทูลัมและหญ้าแพงโกล่าซึ่งมีผลผลิตน้ำหนักรากแห้ง 4,400 และ 3,884 กิโลกรัม/ไร่ มีเปอร์เซ็นต์โปรตีน 3.37, 3.87 และ 4.38 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ

2.3 สาธิตการจัดการและใช้ประโยชน์แปลงหญ้าชิกแนลเลื่อยเลี้ยงแพะนม

โครงการความร่วมมือระหว่างประเทศ

รายงานความก้าวหน้า ปี 2548

โครงการความร่วมมือวิจัยการเกษตรระหว่างกรมปศุสัตว์กับ JIRCAS

Collaborative Research between Department of Livestock Development (DLD) and Japan
International Research center for Agricultural Science (JIRCAS)

.....

ศูนย์วิจัยเกษตรนานาชาติแห่งประเทศไทย (JIRCAS) ได้ร่วมมือกับกรมปศุสัตว์ ในการวิจัยด้านอาหารสัตว์และพืชอาหารสัตว์ โดยการดำเนินงานนี้อยู่ภายใต้โครงการความร่วมมือของ JIRCAS กับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ของไทย ในหัวข้อเรื่อง Increasing economic options in rainfed agriculture in indochina through efficient use of water resources ซึ่งมีระยะเวลาในการดำเนินการ ตั้งแต่ ปี 2547-2551 (2002-2008) ในส่วนของกรมปศุสัตว์ โดยศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ขอนแก่นจะดำเนินการวิจัยใน Theme 2 เรื่อง “Development of crop production technologies for more effective water use “ Sub-theme 3(2-3) “ Breeding and utilization of biomass forage crops resistant to water stress condition” ซึ่งมี 2 Specific sub-theme และผลการดำเนินงานในปี 2548 นั้น สามารถสรุปได้ดังนี้

1. Cattle feeding is now popular in village

จากการสำรวจข้อมูลในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ตำบลหนองแซง กิ่งอำเภอบ้านหาด จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีจำนวนสมาชิก 22 ราย พบว่า เดิมเกษตรกรใช้อาหารหยาบคุณภาพต่ำ เช่น ฟางข้าวหรือพืชธรรมชาติในการเลี้ยงสัตว์ แต่ปัจจุบันมีความสนใจที่จะปรับปรุงระบบการผลิตโค จึงมีการจัดสร้างแปลงพืชอาหารสัตว์เป็นของตนเองและมีการปรับปรุงระบบการให้อาหารโค เช่น ใช้พืชอาหารสัตว์ อาหารข้น (มันและรำ) เลี้ยงสัตว์ก่อนจำหน่าย แต่ปัญหาที่พบ คือ การขาดแคลนอาหารหยาบในช่วงแล้งและผลตอบแทนจากการจำหน่ายสัตว์ ซึ่งจะต้องเก็บข้อมูลต่อไปเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

2. Nutrition status of cattle in dairy farm and in multiple-farm raising beef cattle

จากการสำรวจลักษณะการให้อาหารแก่โคในฟาร์มโคนม 10 แห่ง ใน 2 หมู่บ้านและ 18 ฟาร์มโคเนื้อ ที่หมู่บ้านหนองแซง จังหวัดขอนแก่น ในช่วงแล้ง พบว่า อาหารหลักที่ใช้เลี้ยงโค คือ ฟางข้าวหรือต้นข้าวในนาหลังจากเก็บเกี่ยวเมล็ดแล้ว ซึ่งพลังงานที่ได้ไม่เพียงพอต่อการให้ผลผลิตน้ำนมและเนื้อ ซึ่งพอจะประเมินได้ว่า 80 เปอร์เซ็นต์ของพลังงานและโปรตีนที่โคนมได้รับมาจากอาหารข้นที่มีชีวมวล ส่วนโคเนื้อ พบว่า 78 เปอร์เซ็นต์ โคเนื้อจะน้ำหนักลดในช่วงแล้ง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องศึกษาหาแหล่งโปรตีนที่มีราคาถูกสำหรับใช้เลี้ยงสัตว์และพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ให้มีลักษณะทนแล้ง

3. Dry matter digestibility of sugarcane (*Saccharum hybrids*) and its wild relative (*S. spontaneum* and *Erianthus* spp.) harvested at 6 and 12 months after ratooning

จากการศึกษาค่าการย่อยได้ของวัตถุดิบของ *S. spontaneum*, *Erianthus* spp. และ อ้อยลูกผสมที่อายุการตัด 6 และ 12 เดือน ในระยะเพาะรูเมนของโคที่ 0, 6, 12, 24, 48 และ 72 ชั่วโมง พบว่า ค่าการย่อยได้ของวัตถุดิบของอ้อยลูกผสมมีแนวโน้มสูงกว่า *S. spontaneum* และ *Erianthus* spp. ในทุกระยะเวลา และค่าการย่อยได้ของวัตถุดิบของอ้อยลูกผสมที่อายุการตัด 6 และ 12 เดือน ในระยะเพาะรูเมน 48 ชั่วโมง ไม่มีความแตกต่างกัน นอกจากนี้แล้วปริมาณน้ำตาลของอ้อยลูกผสมที่อายุการตัด 6 เดือนจะน้อยกว่าที่อายุการตัด 12 เดือน ในขณะที่ปริมาณเยื่อใยจะตรงข้ามกัน

4. Utilization of near infrared spectroscopy for selection : prediction of chemical composition and digestibility of sugarcane (*Saccharum hybrids*) and its wild relative (*S. spontaneum* and *Erianthus* spp.)

เพื่อให้สามารถใช้ เครื่อง NIRS ในการคัดเลือกอ้อยลูกผสมสำหรับใช้เป็นอาหารสัตว์ ดังนั้น จึงทำการศึกษาค่าความแม่นยำในการ calibration และทำนายค่าสำหรับเครื่อง NIRS ใช้ตัวอย่างอ้อยลูกผสม, *S. spontaneum* และ *Erianthus* spp. รวม 10 strain นำมาวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีค่า brix และการย่อยได้ของวัตถุดิบ โดยวิธี *In situ* แล้วนำผลที่ได้ป้อนเข้าเครื่อง NIRS และทำการ scan ตัวอย่าง เพื่อการ calibration พบว่า เครื่อง NIRS สามารถทำนายค่า brix, NDF, ADF, organic cell content, organic cell wall component และ ค่าการย่อยได้ของวัตถุดิบโดยวิธี *In situ* ได้ และสามารถใช้เครื่อง NIRS ในการคัดเลือกพันธุ์อ้อยเพื่อใช้เป็นอาหารสัตว์ได้

5. The effect of cutting frequency on fermentation quality, digestibility and nutrition value of *Erianthus* silage

ตัด *Erianthus* spp. ซึ่งเป็นพันธุ์ที่มีความใกล้ชิดกับอ้อยและให้ผลผลิตสูง ที่อายุ 30, 45 และ 60 วัน นำไปหมัก พบว่า การตัดที่อายุ 30 วัน มีคุณภาพการหมักต่ำสุด แต่ค่าการย่อยได้ของวัตถุดิบและ TDN จะลดลงเมื่อตัดอายุมากขึ้น ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณภาพการหมักและคุณค่าทางโภชนาการ พบว่า การตัดที่อายุ 45 วันดีที่สุด

6. Fermentation quality and nutrition value of whole crop sugarcane silage

เพื่อพัฒนาการใช้ประโยชน์จากต้นอ้อยหมักทั้งต้นสำหรับเป็นอาหารสัตว์ จึงทำการประเมินองค์ประกอบเคมี คุณภาพการหมัก ความน่ากิน พบว่า อ้อยพันธุ์ KK1 ซึ่งเป็นพันธุ์ที่นิยมปลูกเพื่อจำหน่าย ตัดที่อายุ 6 เดือน หมักในถุงพลาสติก 2 ชั้น เก็บตัวอย่างที่ 13, 33 และ 138 วันของการหมัก เปรียบเทียบความน่ากิน DM intake กับฟางข้าว โดยใช้โคพันธุ์อเมริกันบราห์มัน 3 ตัว พบว่า คุณภาพการหมักอยู่ในเกณฑ์พอใช้ และความน่ากินไม่แตกต่างจากฟางข้าว

โครงการพัฒนาความเป็นอยู่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รายย่อย (Livelihoods and Livestock System Project, LLSP)

โครงการพัฒนาความเป็นอยู่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รายย่อย (Livelihoods and Livestock Systems Project, LLSP) เป็นโครงการต่อเนื่องจากโครงการพืชอาหารสัตว์เพื่อเกษตรกรรายย่อย (FSP) เป็นความร่วมมือระหว่างกรมปศุสัตว์ และ CIAT โดยกองอาหารสัตว์เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ มี ดร.ฉายแสง ไผ่แก้ว เป็นผู้ประสานงานโครงการ และคุณกานดา นาคมณี เป็นผู้ดำเนินการ โดยได้รับทุนสนับสนุนจาก ธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (ADB) โครงการนี้ได้ดำเนินการในประเทศ กัมพูชา ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ไทย เวียดนาม และจีน โดยที่ประเทศไทยจะร่วมโครงการในรูปแบบของผู้ดำเนินการศึกษาวิจัยและฝึกอบรมเสริมสร้างความรู้ความสามารถให้กับประเทศสมาชิกผู้ร่วมโครงการ โดยเฉพาะด้านการผลิตพืชอาหารสัตว์และการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ซึ่งประเทศไทยได้ดำเนินการวิจัยทดสอบและถ่ายทอดเทคโนโลยีไปสู่การผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์เป็นการค้าโดยเกษตรกร จนเป็นที่ยอมรับถึงความสำเร็จในการดำเนินการ

ผลการดำเนินโครงการ LLSP ในปี 2548 ได้แก่

1. แจกจ่ายเผยแพร่ หนังสือแปลชุด การพัฒนาเทคโนโลยีพืชอาหารสัตว์ร่วมกับเกษตรกรรายย่อย เล่มที่ 3 จัดพิมพ์เป็นภาษาไทย
2. เสนอรายงานและร่วมประชุมประจำปี 2005 โครงการ LLSP ที่ ประเทศเวียดนาม
3. เขียนรายงานทั้งภาษาไทยและอังกฤษ สรุปผลการศึกษา “ผลของการปลูกหญ้าชายที่มีต่อเกษตรกร นาหญ้าจังหวัดยโสธร”
4. การวิจัยทดสอบประเมินพันธุ์พืชอาหารสัตว์ต่างๆ

4.1 ทดสอบประเมินพันธุ์ถั่วสไตโลต้านทานโรคแอนแทรกคโนส ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา โดยคัดเลือกประเมินพันธุ์ถั่วสไตโล 4 ชนิด ได้แก่ Black seed (จาก CATAS ประเทศจีน) Stylo CIAT184 และ พันธุ์รวม (composite line) ATF 3308 และ ATF 3309

ผลการทดลองพบว่า ถั่ว stylo ATF3308, ATF 3009 และ Stylo CIAT 184 ให้ผลผลิตพืชอาหารสัตว์และผลผลิตเมล็ดสูงใกล้เคียงกันและไม่พบการติดเชื้อโรคแอนแทรกคโนส ในขณะที่ถั่วแกรมสไตโลซึ่งใช้เป็นตัวนำเชื้อติดโรคอย่างรุนแรง และตายหมดทั้งแปลง ส่วนถั่ว Black seed stylo จาก CATAS, จีน ให้ผลผลิตต่ำทั้งทางด้านพืชอาหารสัตว์และเมล็ดพันธุ์

4.2 การคัดเลือกประเมินพันธุ์ถั่วแลบแลบ (*Lablab purpureus*) โดยนำเข้าจาก ILRI จำนวน 20 accessions และ จาก CSIRO จำนวน 25 accessions

ในปี 2544 ทำการประเมินพันธุ์ 14 สายพันธุ์ โดยดูลักษณะต่างๆดังนี้คือ ไม่มีแมลงรบกวนทั้ง ต้น ใบ และเมล็ด ผลผลิตเมล็ดสูง ผลผลิตด้านพืชอาหารสัตว์สูง ออกดอกช้า การเจริญเติบโตหลังตัด ดี ใช้เป็นอาหารสัตว์ในช่วงแล้ง โดยให้กินแบบแทะเล็ม หรือใช้ทำแห้ง

ในปี 2545 ทำการทดสอบประเมินพันธุ์ต่อ โดยใช้ 9 สายพันธุ์ : L16-88, 14437, 14441, 6930, 76998, 76996 , L9-87 , 11630 และ 11632

การทดลองที่ 1 ทดสอบผลผลิตด้านพืชอาหารสัตว์

การทดลองที่ 2 ทดสอบผลผลิตเมล็ดพันธุ์

ในปี 2546 ตัด 4 ครั้ง ผลผลิตน้ำหนักแห้งไม่แตกต่างกันทางสถิติ ได้ผลผลิต 2- 3 ตันต่อไร่

4.3 การคัดเลือกพันธุ์หญ้าในสกุล *Bracharia* spp. ร่วมกับหญ้าพันธุ์ Mulato

ทำการทดลองต่อเนื่องจากปี 2539 โดยนำสายพันธุ์ *Bracharia* เข้ามาจาก CIAT ประเทศโคลอมเบีย 33 สายพันธุ์ เพื่อคัดเลือกพันธุ์ที่ทนแล้ง และให้มีศักยภาพในการผลิตเมล็ด ในปี 2540 นำเข้ามาอีก 18 สายพันธุ์ พบว่า *Bracharia* hybrids (ซึ่งใช้ชื่อเป็นการค้า “มูลาโต”) เป็นพันธุ์หนึ่งที่เกิดเมล็ดได้และให้ผลผลิตในช่วงแล้งได้ดี จึงได้ทำการทดลองต่อเพื่อหาวิธีการจัดการที่เหมาะสมในการจัดการให้ได้ผลผลิตพืชอาหารสัตว์ และผลผลิตเมล็ดพันธุ์ของหญ้ามูลาโต

ปี 2546-2547 ทำการทดลอง 2 โครงการ คือผลของเวลาการตัดปรับและอัตราปุ๋ยไนโตรเจนที่มีต่อผลผลิตเมล็ดพันธุ์หญ้ามูลาโต และผลของอัตราปุ๋ยไนโตรเจนที่มีต่อผลผลิตและคุณภาพพืชอาหารสัตว์ของหญ้ามูลาโต

ปี 2548 เขียนสรุปการศึกษาวิจัย 5 เรื่อง ดังนี้

- ศักยภาพของพืชอาหารสัตว์สกุล *Bracharia* ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เพื่อศึกษาถึงผลผลิตเมล็ดพันธุ์ ความทนแล้ง และการให้ผลผลิตพืชอาหารสัตว์ในช่วงแล้งของพืชอาหารสัตว์ ในสกุล *Bracharia* 33 สายพันธุ์ ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ นครราชสีมา เป็นเวลา 2 ปี *B. brizantha* CIAT 16835 ให้ผลผลิตพืชอาหารสัตว์ในช่วงแล้งดีที่สุด และให้ผลผลิตเมล็ดค่อนข้างสูง และ *B. brizantha* อีก 7 สายพันธุ์ (CIAT6387, 16827, 16829, 16830, 16779, 6780) รวมทั้ง *B. decumbens* (CIAT 26112) ให้ผลผลิตเมล็ดได้ดีเช่นกัน

- **ความต้องการปุ๋ยของหญ้า *Brachiaria decumbens* cv. Basilisk** ทำการทดลองแบบ Omission trial ในแปลงทดลอง โดยทดสอบกับหญ้า *B. decumbens* cv. Basilisk ทำการทดลองที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา เพื่อศึกษาถึงความต้องการธาตุอาหารเพื่อใช้ในการเจริญเติบโตของหญ้าที่ปลูกในชุดดินปากช่อง พบว่าธาตุอาหารที่มีความจำเป็นต่อการให้ผลผลิตหญ้าชิกแนลลอน บาซิลิสซ์ในชุดดินปากช่อง คือ ธาตุไนโตรเจน

- **ผลของระยะปลูกที่มีต่อผลผลิตและคุณภาพของหญ้าชิกแนล 5 สายพันธุ์** (กานดา นาคมนี่ ฉายแสง ไผ่แก้ว, ศศิธร ถิ่นนคร, ศรัณยา วรจิรวาณิช) ทำการศึกษา ระหว่าง เดือน มิถุนายน 2543 ถึง มิถุนายน 2545 ใช้หญ้าในสกุล *Brachiaria* 5 สายพันธุ์ ประกอบด้วย *Brachiaria decumbens* CIAT1873 (*B. ruziziensis* x *B. brizantha* cv. Mulato), *B. ruziziensis* x *B. decumbens* CIAT 1737, *B. brizantha* CIAT 26318, *B. brizantha* CIAT 16212 และ *B. decumbens* cv. Basilisk ปลูกด้วยระยะปลูกแตกต่างกัน 2 ระยะ คือ 25 x 25 และ 50 x 50 ซม. จัดสิ่งทดลองแบบ Factorial in Randomized complete block พบว่าผลผลิตน้ำหนักรวม จากการปลูกที่ระยะปลูก 25 x 25 ซม. สูงกว่าปลูกที่ระยะปลูก 50 x 50 ซม. ในปีแรก ส่วนในปีที่สองผลผลิตน้ำหนักรวม จากการปลูกทั้งสองระยะไม่มีความแตกต่างกัน ผลผลิตน้ำหนักรวมของหญ้าแต่ละสายพันธุ์มีความแตกต่างกันทางสถิติ คือ ในปีแรก หญ้า *Brachiaria decumbens* cv. Basilisk ให้ผลผลิตสูงสุด 3 ตันต่อไร่ ไม่แตกต่างทางสถิติจาก *Brachiaria decumbens* CIAT 1873 (*Brachiaria ruziziensis* x *B. brizantha* cv. Mulato) ซึ่งให้ผลผลิต 2.9 ตันต่อไร่ ผลผลิตเฉลี่ยสองปีมีความแตกต่างกันทางสถิติระหว่างหญ้าแต่ละพันธุ์ *Brachiaria decumbens* CIAT 1873 (*Brachiaria ruziziensis* x *B. brizantha* cv. Mulato) และ *Brachiaria brizantha* CIAT 16212 ให้ผลผลิตเฉลี่ยสองปีไม่แตกต่างกันทางสถิติ คือ ให้ผลผลิต 2.5 ตันต่อไร่ต่อปี ในขณะที่ *B. ruziziensis* x *B. decumbens* CIAT 1737 ให้ผลผลิตน้ำหนักรวมเฉลี่ยสองปีต่ำที่สุด ($p > 0.05$) 2.2 ตันต่อไร่ต่อปี ปริมาณโปรตีนหยาบมีค่าตั้งแต่ 6.3 – 9.2 %

- **ผลของการใส่ปุ๋ยไนโตรเจนอัตราต่างกันที่มีต่อผลผลิตพืชอาหารสัตว์และคุณภาพของหญ้ามูลาโต (*Brachiaria ruziziensis* x *Brachiaria brizantha* cv. Mulato)** (กานดา นาคมนี่—ฉายแสง ไผ่แก้ว, แพรวพรรณ เครือมังกร) ศึกษาที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา ระหว่าง เดือนเมษายน 2546 - มิถุนายน 2548 วางแผนการทดลองแบบ Randomized Complete Block สิ่งทดลอง คือ อัตราปุ๋ยไนโตรเจน 5 อัตรา 0, 20, 40, 60 และ 80 กิโลกรัมไนโตรเจนต่อไร่ พบว่าผลผลิตน้ำหนักรวมในปีที่สองจะสูงเมื่อใส่ปุ๋ยไนโตรเจน 80 กิโลกรัมต่อไร่

ผลผลิตน้ำหนักแห้งเฉลี่ยสองปี อยู่ในช่วงระหว่าง 3455 – 4316 กิโลกรัมต่อไร่ โปรตีนหยาบ (CP) จะสูงขึ้นตามอัตราปุ๋ยไนโตรเจนที่สูงขึ้น ผลผลิตโปรตีนของหญ้ามูลาโตจะสูงเมื่อใส่ปุ๋ยไนโตรเจนอัตรา 80 กิโลกรัมต่อไร่ทั้งปีที่ 1 ปีที่ 2 และเฉลี่ยสองปี โดยให้ผลผลิตโปรตีน 742 , 318 และ 530 กิโลกรัมต่อไร่ตามลำดับ

● **ผลของเวลาตัดและการใส่ปุ๋ยไนโตรเจนที่มีต่อผลผลิตและคุณภาพเมล็ดพันธุ์หญ้ามูลาโต (*Brachiaria brizantha* x *Brachairia ruziziensis* cv. Mulato)** (กานดา นาคมนี , ฉายแสง ไผ่แก้ว , ศศิธร ถิ่นนคร) ทำการศึกษาระหว่าง ปี 2545 – มิถุนายน 2547 วางแผนการทดลองแบบ Split plot in randomized complete block มี 4 ซ้ำ Main plot เป็นอัตราปุ๋ยไนโตรเจน 4 ระดับ คือ ไม่ใส่ปุ๋ย ใส่ปุ๋ยไนโตรเจน 16, 32 และ 48 กก./ไร่ Sub plot เป็นการตัดปรับก่อนการออกดอก 4 ระยะ คือ ไม่ตัด , ตัดวันที่ 15 มิถุนายน , ตัดวันที่ 15 กรกฎาคม , ตัดวันที่ 15 สิงหาคม ผลการทดลองพบว่า อัตราปุ๋ยไนโตรเจนไม่มีผลต่อผลผลิตเมล็ดพันธุ์ในปีที่ 1 และปีที่ 2 ในปีที่ 1 จะให้ผลผลิตระหว่าง 69 - 85 กก./ไร่ ในปีที่สองให้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ระหว่าง 40 - 48 กก./ไร่ แต่ในปีที่ 3 การใส่ปุ๋ยไนโตรเจนจะทำให้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์สูงกว่าไม่ใส่ปุ๋ย แต่การใส่ปุ๋ยอัตราสูงขึ้นจาก 16 เป็น 32 และ 48 กก./ไร่ ไม่ทำให้เพิ่มผลผลิตเมล็ดพันธุ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แปลงที่ไม่ใส่ปุ๋ยให้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์บริสุทธิ์ 39 กก./ไร่ และเพิ่มเป็น 68 , 68 และ 78 กก./ไร่ เมื่อใส่ปุ๋ยไนโตรเจน 16, 32, และ 48 กก./ไร่ ตามลำดับ การตัดก่อนออกดอกมีผลทำให้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์บริสุทธิ์แตกต่างกันทางสถิติ ในปีที่สองแปลงที่ไม่ตัด , ตัด 15 มิถุนายน และตัด 15 กรกฎาคม ให้ผลผลิต 42 , 53 และ 45 กก./ไร่ ตามลำดับสูงกว่าแปลงที่ตัด วันที่ 15 สิงหาคมซึ่งได้ผลผลิต 33 กก./ไร่ และในปีที่สาม แปลงที่ไม่ตัดจะให้ผลผลิตต่ำสุด 37 กก./ไร่ ผลผลิตเมล็ดพันธุ์บริสุทธิ์สูงสุดเมื่อตัดวันที่ 15 มิถุนายน และ 15 กรกฎาคม ให้ผลผลิต 86 และ 76 กก./ไร่ ตามลำดับ สูงกว่าแปลงที่ตัด วันที่ 15 สิงหาคม

คุณภาพเมล็ดพันธุ์นั้นอัตราปุ๋ยไนโตรเจนไม่มีผลทำให้ความบริสุทธิ์และน้ำหนัก 1,000 เมล็ดแตกต่างกันทั้งในปีที่ 2 และปีที่ 3 ปีที่ 2 มีความบริสุทธิ์ระหว่าง 86-94 % น้ำหนัก 1,000 เมล็ด เท่ากับ 8.899 - 9.043 กรัม และในปีที่ 3 ความบริสุทธิ์ 99% และน้ำหนัก 1,000 เมล็ด เท่ากับ 8.835 - 9.094 กรัม

โครงการอื่นๆ

โครงการอื่นๆ

การจัดส่งพืชอาหารสัตว์คุณภาพดีให้สำนักเทคโนโลยีชีวภาพการผลิตปศุสัตว์ (สทป.)

ปีงบประมาณ 2548 กองอาหารสัตว์ได้จัดหาเสบียงสัตว์คุณภาพดีให้ สทป. ได้ตามเป้าหมายรวม 197,000 กก. คิดเป็นผลงาน 100% (ดังตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 ผลการจัดส่งหญ้าแห้งให้สำนักเทคโนโลยีชีวภาพการผลิตปศุสัตว์ ปีงบประมาณ 2548

หน่วยงานสำนักฯ	หน่วยจ่าย กอส.	แผน (กิโลกรัม)	ผล (กิโลกรัม)
1. ศูนย์วิจัยการผสมเทียมและเทคโนโลยีชีวภาพ ขอนแก่น	ศูนย์ฯขอนแก่น	22,000	22,000
2. ศูนย์วิจัยการผสมเทียมและเทคโนโลยีชีวภาพชลบุรี	ศูนย์ฯสระแก้ว	25,000	25,000
3. ศูนย์ผลิตน้ำเชื้อแช่แข็งพ่อพันธุ์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	สถานีฯ อุดรธานี	20,000	20,000
	สถานีฯ เลย	20,000	20,000
4. ศูนย์วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีฯ ชัยหวาย	ศูนย์ฯนครราชสีมา	35,000	35,000
5. ศูนย์ถ่ายทอดการผสมเทียม ท่าหลวง	ศูนย์ฯชัยนาท	50,000	50,000
6. ศูนย์วิจัยการผสมเทียมและเทคโนโลยีชีวภาพสงขลา	สถานีฯสตูล	25,000	25,000
	รวม	197,000	197,000

งานสารสนเทศ

ปีงบประมาณ 2548 กองอาหารสัตว์ได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง Home page ใหม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้น และยังได้จัดกลุ่มเนื้อหาต่างๆที่ผู้เข้าชมส่วนใหญ่สนใจไว้เป็นหัวข้อหลักเพื่อสะดวกต่อการค้นหาข้อมูล นอกจากนี้ยังได้ปรับปรุงเนื้อหาต่างๆของ Website ให้มีความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา โดยมีการปรับปรุงดังนี้

1. เพิ่ม Buttons 4 หัวข้อหลักที่ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่เข้าชม คือ หัวข้อพืชอาหารสัตว์ , หัวข้ออาหารสัตว์ หัวข้อเมล็ดพันธุ์ และหัวข้อเลี้ยงสัตว์ ลงบนหน้า Home page เพื่อสะดวกต่อการค้นหาข้อมูล
2. ข่าวประชาสัมพันธ์ในปีงบประมาณ 2548 กองอาหารสัตว์ได้เผยแพร่ข่าวทั้งหมด 102 เรื่อง
3. รวบรวมข่าวที่เผยแพร่ไปแล้วในหัวข้อข่าวประชาสัมพันธ์ไปไว้ที่ Webpage ที่ชื่อเพิ่มข่าว เพื่อให้ผู้สนใจสามารถย้อนกลับไปดูข่าวเก่าได้
4. Website หน่วยงานในสังกัดกองอาหารสัตว์ ได้ทำการเผยแพร่ทั้งหมด 28 หน่วยงานยังขาดอีก 1 หน่วยงาน คือ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาสซึ่งกำลังอยู่ระหว่างการติดต่อประสานเพื่อรวบรวมข้อมูล
5. เผยแพร่ข้อมูลเลี้ยงสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย หัวข้อแผนการจัดสรรและสำรองหญ้าแห้งช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย และ หัวข้อผลสำรวจความพึงพอใจในการรับบริการหญ้าแห้งบนหน้า Homepage
6. หน้า Webpage หัวข้อเอกสารเผยแพร่ ได้ทำการนำเอกสารเผยแพร่ใหม่ๆ มา Scan และเผยแพร่ทาง Website ทั้งหมด 47 เรื่อง
7. จัดแบ่งเนื้อหาคำถามที่เกษตรกรและผู้สนใจสอบถามออกเป็น 5 หัวข้อ เนื้อหาประกอบด้วย หัวข้อสัตว์ปีก, หัวข้อสัตว์เคี้ยวเอื้อง, หัวข้อสุกร, หัวข้อพืชอาหารสัตว์ และหัวข้ออื่นๆ
8. หน้า Webpage หัวข้อหลากหลายคำถามได้ตัดออกมาแยกเป็นหัวข้อ FAQ อยู่ที่หน้า Homepage
9. หน้า Web page โครงการนาหญ้าได้เพิ่มเติมข้อมูล หัวข้อบุคคลนาหญ้าผู้กล้าแห่งวงการฯ หัวข้อ ข้อมูลเครื่องจักรการเกษตรที่ใช้ทำนาหญ้าโดยศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ชัยนาท, หัวข้อข้อมูลโครงการนาหญ้า, หัวข้อข้อมูลกลุ่มนาหญ้า, หัวข้อผลผลิตเลี้ยงสัตว์โครงการนาหญ้าฯ, หัวข้อราคาขายเลี้ยงสัตว์, หัวข้อบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการนาหญ้าฯ หัวข้อผลงานกิจกรรมนาหญ้าฯตั้งแต่เดือนตุลาคม 2547 ถึง เดือนกันยายน 2548

10. หัวข้อชมรมผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ฯ ได้เผยแพร่ข้อมูล หัวข้อประวัติความเป็นมาชมรมผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์แห่งประเทศไทย, หัวข้อสมาชิกชมรมผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์แห่งประเทศไทย หัวข้อกฎระเบียบของชมรม, หัวข้อภารกิจของชมรมผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์แห่งประเทศไทย, หัวข้อผลการดำเนินงานของชมรมผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์แห่งประเทศไทย, แผนการดำเนินงานปี 2549 , หัวข้อมาตรการป้องกันเมล็ดนอกระบบ
11. หน้า Web page หัวข้อวัตถุดิบอาหารสัตว์ได้มีการเพิ่มเติมข้อมูลชนิดของวัตถุดิบอาหารสัตว์
12. ปลด Icon หัวข้อ Call center , หัวข้อ Download , หัวข้อแผนที่กองอาหารสัตว์ , หัวข้อการใช้มันสำปะหลัง ที่อยู่บนหน้า Home page ออก
13. เพิ่ม Icon หัวข้อ Knowledge center ลงไปในหน้า Home page เพื่อเป็นตัวชี้วัดระดับคุณภาพของการจัดการสารสนเทศ
14. เพิ่ม Icon หัวข้อ Tropical forages เพื่อเชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์ www.tropicalforages.info ตั้งแต่ปี 2542 จนถึงปัจจุบัน Website กองอาหารสัตว์มีผู้เข้าเยี่ยมชมเป็นจำนวน 155,691 ครั้ง และอยู่ในลำดับที่ 2,179 (จากการเรียงลำดับคะแนนผู้เข้าชมโดยบริการของ Truehits.net) กองอาหารสัตว์ได้ปรับปรุงพัฒนาเนื้อหา รายละเอียดข้อมูลต่างๆ เพื่อให้ข้อมูลมีความเป็นปัจจุบัน ตอบสนองความต้องการของเกษตรกรและผู้สนใจเข้าเยี่ยมชม นอกจากนี้กองอาหารสัตว์ยังมี E-mail Address สำหรับติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานภายในกองอาหารสัตว์ถึงศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ และหน่วยงานอื่นที่ E-mail Address : nutrition5@dld.go.th

